

Βρυξέλλες, 22 Ιουλίου 2026
(OR. en)

11674/26

FREMP 239
JAI 965
AG 114
POLGEN 189

ΔΙΑΒΙΒΑΣΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Για τη Γενική Γραμματέα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η κα Martine DEPREZ, Διευθύντρια
Ημερομηνία Παραλαβής:	17 Ιουλίου 2026
Αποδέκτης:	κα Thérèse BLANCHET, Γενική Γραμματέας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αριθ. εγγρ. Επιτρ.:	COM(2026) 900 final
Θέμα:	ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ Έκθεση του 2026 για το κράτος δικαίου Η κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση

Διαβιβάζεται συνημμένως στις αντιπροσωπίες το έγγραφο - COM(2026) 900 final.

συνημμ.: COM(2026) 900 final

Βρυξέλλες, 17.7.2026
COM(2026) 900 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ
ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ**

Έκθεση του 2026 για το κράτος δικαίου

Η κατάσταση του κράτους δικαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση

{SWD(2026) 901 final}	- {SWD(2026) 902 final}	- {SWD(2026) 903 final}	-
{SWD(2026) 904 final}	- {SWD(2026) 905 final}	- {SWD(2026) 906 final}	-
{SWD(2026) 907 final}	- {SWD(2026) 908 final}	- {SWD(2026) 909 final}	-
{SWD(2026) 910 final}	- {SWD(2026) 911 final}	- {SWD(2026) 912 final}	-
{SWD(2026) 913 final}	- {SWD(2026) 914 final}	- {SWD(2026) 915 final}	-
{SWD(2026) 916 final}	- {SWD(2026) 917 final}	- {SWD(2026) 918 final}	-
{SWD(2026) 919 final}	- {SWD(2026) 920 final}	- {SWD(2026) 921 final}	-
{SWD(2026) 922 final}	- {SWD(2026) 923 final}	- {SWD(2026) 924 final}	-
{SWD(2026) 925 final}	- {SWD(2026) 926 final}	- {SWD(2026) 927 final}	-
{SWD(2026) 928 final}	- {SWD(2026) 929 final}	- {SWD(2026) 930 final}	-
	{SWD(2026) 931 final}		

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το κράτος δικαίου βρίσκεται στο επίκεντρο του ευρωπαϊκού εγχειρήματος ως μία από τις αξίες στις οποίες βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ευημερία, η ασφάλεια και η δημοκρατική ανθεκτικότητα της ΕΕ εξαρτώνται από τον σεβασμό του κράτους δικαίου και των κοινών αξιών της Ένωσης. Οι Ευρωπαίοι θεωρούν ότι η δημοκρατία, τα ανθρώπινα δικαιώματα και το κράτος δικαίου συγκαταλέγονται στα σημαντικότερα δυνατά σημεία της ΕΕ¹. Σε μια εποχή κατά την οποία η βασισμένη σε κανόνες διεθνής τάξη, τα θεμελιώδη δικαιώματα και τα δημοκρατικά συστήματα υφίστανται ολοένα και μεγαλύτερη πίεση, η διαφύλαξη αυτών των αξιών είναι πιο σημαντική από ποτέ. Τα ισχυρά πρότυπα για το κράτος δικαίου είναι απαραίτητα όχι μόνο για τη διατήρηση της εμπιστοσύνης των πολιτών στους δημόσιους θεσμούς, τη διασφάλιση της προστασίας των δικαιωμάτων τους και τη στήριξη της δημοκρατίας, αλλά και για την ενίσχυση της ελκυστικότητας της Ευρώπης όσον αφορά τις επενδύσεις και επιχειρηματική δραστηριότητα, και καθώς και για την τόνωση της μακροπρόθεσμης ανταγωνιστικότητας της Ένωσης.

Η έκθεση για το κράτος δικαίου, από την πρώτη της έκδοση το 2020, έχει αναχθεί σε καθιερωμένο μέσο, με τις συστάσεις της να λειτουργούν όλο και περισσότερο ως κινητήριες δυνάμεις μεταρρυθμίσεων χάρη στη στενότερη συνεργασία με τα κράτη μέλη καθ' όλη τη διάρκεια του ετήσιου κύκλου. Η μεγαλύτερη έμφαση στη διάσταση της ενιαίας αγοράς, η οποία εισήχθη πέρυσι, αντικατοπτρίζει τον κεντρικό ρόλο του κράτους δικαίου για τη διασφάλιση της ασφάλειας δικαίου και ενός προβλέψιμου περιβάλλοντος στο οποίο οι επιχειρήσεις μπορούν να επωφελούνται από την ενιαία αγορά επί ίσους όρους σε ολόκληρη την Ένωση.

Σε ένα πλαίσιο συνεχιζόμενης γεωπολιτικής αστάθειας, η προώθηση και η προστασία του κράτους δικαίου πέραν των συνόρων της παραμένει βασικός στρατηγικός στόχος για την Ένωση. Η συμμετοχή των χωρών της διεύρυνσης μαζί με τα κράτη μέλη της ΕΕ στην έκθεση για το κράτος δικαίου και η σταδιακή ένταξη πρόσθετων εταίρων της διεύρυνσης, εφόσον και όταν είναι έτοιμοι², στηρίζουν περαιτέρω τις μεταρρυθμιστικές τους προσπάθειες για την εδραίωση του κράτους δικαίου με σταθερό και μη αναστρέψιμο τρόπο πριν από την προσχώρηση, καθώς και για τη διασφάλιση της διατήρησης αυτών των υψηλών προτύπων μετά την προσχώρηση.

Μέσω της ετήσιας αξιολόγησης της κατάστασης του κράτους δικαίου σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ, η έκθεση παρέχει ένα ενιαίο σημείο αναφοράς που συμβάλλει στον διάλογο και την αμοιβαία εμπιστοσύνη μεταξύ της ΕΕ και των κρατών μελών. Οι συστάσεις της έχουν στόχο να καθοδηγήσουν τη δράση των κρατών μελών για την ανάληψη μεταρρυθμίσεων που αντιμετωπίζουν βασικές προκλήσεις και ενισχύουν το κράτος δικαίου, γεγονός που έχει συμβάλει στην οικοδόμηση θετικής δυναμικής όσον αφορά τις μεταρρυθμίσεις³. Τα πορίσματα της έκθεσης αποτελούν επίσης πηγή πληροφοριών κατά την εφαρμογή άλλων μέσων, ιδίως του κανονισμού για την αιρεσιμότητα⁴. Ο ουσιαστικός ρόλος της έκθεσης στην προώθηση των

¹ Στο Έκτακτο Ευρωβαρόμετρο 569 «Προκλήσεις και προτεραιότητες στην ΕΕ», του Σεπτεμβρίου 2025, οι Ευρωπαίοι προσδιόρισαν τον σεβασμό της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και του κράτους δικαίου ως τα κύρια πλεονεκτήματα της ΕΕ (36 %).

² Από το 2024 η έκθεση καλύπτει την Αλβανία, το Μαυροβούνιο, τη Βόρεια Μακεδονία και τη Σερβία. Η επιλογή αντικατοπτρίζει την πρόοδο που έχει σημειωθεί στην αντίστοιχη διαδικασία προσχώρησής τους ή την πρόοδο όσον αφορά το επίπεδο ετοιμότητάς τους στον τομέα του κράτους δικαίου.

³ Το 47 % των συστάσεων που διατυπώθηκαν στην έκθεση του 2025 για το κράτος δικαίου έχουν υλοποιηθεί πλήρως ή εν μέρει.

⁴ Κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2092 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2020, περί γενικού καθεστώτος αιρεσιμότητας για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης.

μεταρρυθμίσεων, τη στήριξη της χρηστής διακυβέρνησης και τη διασφάλιση της προληπτικής αντιμετώπισης των προκλήσεων στον τομέα του κράτους δικαίου αντικατοπτρίζεται επίσης στην πρόταση της Επιτροπής για το επόμενο πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο (ΠΔΠ)⁵.

2. ΠΡΟΑΣΠΙΣΗ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ: ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΚΑΙ ΔΡΑΣΗ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΕ

Η έκθεση για το κράτος δικαίου αποτελεί κεντρικό πυλώνα της αρχιτεκτονικής της ΕΕ για το κράτος δικαίου⁶. Η αρχιτεκτονική αυτή αποτελείται από ένα ποικιλόμορφο σύνολο μέσων που αποσκοπούν στην προώθηση, την προστασία και την προάσπιση του κράτους δικαίου σε ολόκληρη την Ένωση. Στόχοι της έκθεσης είναι η **προώθηση** μιας ισχυρής νοοτροπίας κράτους δικαίου, η **πρόληψη** της εμφάνισης προβλημάτων στον τομέα του κράτους δικαίου και η αποτελεσματική **αντιμετώπιση** σοβαρών και επίμονων προκλήσεων.

2.1 Ένας ολοκληρωμένος κύκλος για το κράτος δικαίου

Στην ομιλία της για την κατάσταση της Ένωσης το 2025, η πρόεδρος κ. von der Leyen ζήτησε έναν **ολοκληρωμένο ετήσιο κύκλο για το κράτος δικαίου**, ο οποίος θα βασίζεται σε έναν κοινό ρυθμό, σαφή ορόσημα και συνεισφορές από όλα τα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Τα θεσμικά όργανα έχουν κοινό καθήκον να συμβάλλουν στην προώθηση και την προάσπιση του κράτους δικαίου στο πλαίσιο των αντίστοιχων προνομιών τους. Στο πλαίσιο του κύκλου του τρέχοντος έτους για το κράτος δικαίου, η Επιτροπή επιδίωξε να εμβαθύνει περαιτέρω τη συνεργασία με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και τα κράτη μέλη μέσω της ενίσχυσης της προβολής και του συντονισμού.

Η έκθεση καταρτίζεται μέσω συνεκτικής και εντατικής συνεργασίας με τα κράτη μέλη και άλλους συμφεροντούχους σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο⁷. Ενθαρρύνει τις συνεχείς και στοχευμένες προσπάθειες για την αντιμετώπιση των προκλήσεων που εντοπίζει, βάσει κοινής αντίληψης. Προάγει επίσης τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και με την Επιτροπή, διεθνείς φορείς και παράγοντες, όπως η Επιτροπή της Βενετίας του Συμβουλίου της Ευρώπης, προωθώντας μεταρρυθμίσεις που βασίζονται στις πλέον κατάλληλες λύσεις, λαμβάνοντας παράλληλα υπόψη τα ειδικά εθνικά πλαίσια και τις νομικές παραδόσεις.

Η Επιτροπή συνεργάζεται στενά με τα κράτη μέλη, τόσο σε πολιτικό όσο και σε τεχνικό επίπεδο, μεταξύ άλλων για τη βελτίωση της παρακολούθησης και της συνέχειας που δίνεται στις συστάσεις. Αυτή η αυξημένη δέσμευση της επιτρέπει να στηρίζει την υλοποίηση των μεταρρυθμίσεων, να παρακολουθεί την πρόοδο καθ' όλη τη διάρκεια του έτους και να διασφαλίζει ότι οι συστάσεις παραμένουν στενά ευθυγραμμισμένες με τις επιτόπιες εξελίξεις. Σε τεχνικό επίπεδο, οι τακτικές συνεδριάσεις του **δικτύου σημείων επαφής για το κράτος δικαίου** παρέχουν ένα φόρουμ για την ανταλλαγή εμπειριών και την εξέταση θεμάτων κοινού

⁵ COM(2025) 570 final.

⁶ Εκτός από την εργαλειοθήκη για το κράτος δικαίου, άλλα μέσα (που περιγράφονται λεπτομερέστερα κατωτέρω) περιλαμβάνουν τον πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης, το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο, τη χρηματοδοτική στήριξη της ΕΕ για διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στον τομέα του κράτους δικαίου και την κοινωνία των πολιτών, τις διαδικασίες επί παραβάσει, τον μηχανισμό του άρθρου 7 της ΣΕΕ για την αντιμετώπιση σοβαρών παραβιάσεων του κράτους δικαίου, τους ετήσιους διαρθρωμένους διαλόγους του Συμβουλίου για το κράτος δικαίου και τις δημοσιονομικές διασφαλίσεις στο πλαίσιο του τρέχοντος πολυετούς δημοσιονομικού πλαισίου.

⁷ Πραγματοποιήθηκαν περισσότερες από 600 συνεδριάσεις για την κατάρτιση της έκθεσης του τρέχοντος έτους.

ενδιαφέροντος που επισημαίνονται στις εκθέσεις για το κράτος δικαίου⁸. Οι παρατηρήσεις των αρχών των κρατών μελών αποτελούν βασική πηγή πληροφοριών για την έκθεση.

Σε πολιτικό επίπεδο, ο **διάλογος για το κράτος δικαίου** στο Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων εδραιώθηκε περαιτέρω ως φόρουμ για πολιτικές ανταλλαγές σε θέματα κράτους δικαίου μεταξύ των κρατών μελών⁹. Παρέχει μια πλατφόρμα για εποικοδομητικό διάλογο σχετικά με τις βέλτιστες πρακτικές και συζητήσεις σχετικά με τον τρόπο αντιμετώπισης των ελλείψεων, με βάση την έκθεση για το κράτος δικαίου. Από το 2024 οι υπουργοί των χωρών που συμμετέχουν στη διαδικασία διεύρυνσης και που καλύπτονται από την έκθεση για το κράτος δικαίου συμμετέχουν σε αυτούς τους διαλόγους μαζί με τους υπουργούς των κρατών μελών¹⁰. Το Συμβούλιο Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων συνέχισε επίσης να συζητά επίκαιρα ζητήματα σχετικά με το κράτος δικαίου κατά τη διάρκεια κάθε εξαμήνου προεδρίας του Συμβουλίου¹¹. Το 2025, υπό τη δανική Προεδρία, το Συμβούλιο διοργάνωσε άτυπη σύνοδο των υπουργών Πολιτισμού και Μέσων Ενημέρωσης, οι οποίοι προέβησαν σε δήλωση στην οποία τόνισαν **τη σημασία των ελεύθερων, ανεξάρτητων και ποικίλων μέσων ενημέρωσης**¹². Στο Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων του Μαΐου 2026, τα συμπεράσματα της Προεδρίας του 2023 σχετικά με την αξιολόγηση του ετήσιου διαλόγου για το κράτος δικαίου έτυχαν στήριξης από όλα τα κράτη μέλη¹³.

Το **Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο** συνέχισε να συμβάλλει σημαντικά στον ετήσιο κύκλο για το κράτος δικαίου μέσω τακτικών συζητήσεων στην ολομέλεια και στις επιτροπές, συμβάλλοντας στην αύξηση της προβολής των ζητημάτων που αφορούν το κράτος δικαίου σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο. Το 2025 το Κοινοβούλιο επέσπευσε την ημερομηνία υποβολής της έκθεσης πρωτοβουλίας του σχετικά με την έκθεση της Επιτροπής για το κράτος δικαίου, ώστε ο κύκλος να καταστεί πιο ολοκληρωμένος. Είναι σημαντικό να ευνοηθούν οι συνέργειες μεταξύ της εργαλειοθήκης της Επιτροπής για το κράτος δικαίου και άλλων υφιστάμενων πρωτοβουλιών, ώστε να διασφαλιστεί ότι ο ετήσιος κύκλος για το κράτος δικαίου θα καταστεί ακόμη πιο αποτελεσματικός όσον αφορά την παροχή βοήθειας στα κράτη μέλη για την εφαρμογή θετικών μεταρρυθμίσεων, και η Επιτροπή θα συνεχίσει να συνεργάζεται με το Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο για τη βελτίωση και την ενίσχυση του διαλόγου σχετικά με τον κύκλο. Στο πλαίσιο αυτό, χαιρετίζει το έργο της [της ομάδας παρακολούθησης της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων \(DRFMG\)](#) της επιτροπής LIBE του Κοινοβουλίου. Παρέχει ένα πολύτιμο φόρουμ τόσο για οριζόντιες όσο και για ειδικές ανά χώρα συζητήσεις, στις οποίες η Επιτροπή θα συνεχίσει να συμμετέχει ενεργά, μεταξύ άλλων για να στηρίξει την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου και τη συνέχεια που δίνεται στις συστάσεις της.

Οι συζητήσεις σχετικά με το κράτος δικαίου συνεχίστηκαν και σε άλλα φόρουμ. Η **Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή** πραγματοποίησε την έκτη ετήσια

⁸ Ένα θέμα που τέθηκε στο πλαίσιο των ανταλλαγών ορθών πρακτικών ήταν οι πρωτοβουλίες σε εθνικό επίπεδο για την ευαισθητοποίηση σχετικά με το κράτος δικαίου και την προώθηση των προσλήψεων στο δικαστικό σώμα.

⁹ Το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων διεξήγαγε οριζόντια συζήτηση σχετικά με τις γενικές εξελίξεις στον τομέα του κράτους δικαίου τον Σεπτέμβριο του 2025 και συζητήσεις ανά χώρα τον Νοέμβριο του 2025 και τον Ιανουάριο και τον Μάιο του 2026.

¹⁰ Οι υπουργοί της Αλβανίας, του Μαυροβουνίου, της Βόρειας Μακεδονίας και της Σερβίας συμμετείχαν σε ανταλλαγή απόψεων σχετικά με την κατάσταση του κράτους δικαίου στις χώρες τους, η οποία πραγματοποιήθηκε στο Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων στις 16 Σεπτεμβρίου 2025.

¹¹ Τον Οκτώβριο του 2025 και τον Μάρτιο του 2026, το Συμβούλιο Δικαιοσύνης συζήτησε για την πολιτική συμμετοχή και την ανεξαρτησία των δικηγόρων.

¹² Δήλωση σχετικά με την αναγκαιότητα του πολιτισμού και των μέσων μαζικής επικοινωνίας ως διασφαλίσεων για τις ευρωπαϊκές δημοκρατίες μας, 4 Νοεμβρίου 2025, διαθέσιμη στη διεύθυνση: [declaration-on-the-necessity-of-culture-and-media.pdf](#)

¹³ Με την Ουγγαρία να εγκρίνει τα συμπεράσματα της Προεδρίας.

διάσκεψή της για τα θεμελιώδη δικαιώματα και το κράτος δικαίου. Η Επιτροπή διοργάνωσε διάφορους **εθνικούς διαλόγους για το κράτος δικαίου**¹⁴ σε στενή συνεργασία με τον Οργανισμό Θεμελιωδών Δικαιωμάτων. Οι διάλογοι αυτοί αποτελούν σημαντικό μέρος της διαδικασίας παρακολούθησης της υλοποίησης των συστάσεων, καθώς φέρνουν σε επαφή διάφορους εθνικούς συμφεροντούχους και αρχές, με στόχο τη στενότερη συμμετοχή τους στη συνέχεια που δίνεται στην έκθεση για το κράτος δικαίου, μεταξύ άλλων στην εφαρμογή των συστάσεων της.

Η έκθεση για το κράτος δικαίου εξακολουθεί να λειτουργεί ως καταλύτης για βαθύτερη συνεργασία με **την κοινωνία των πολιτών και άλλους συμφεροντούχους**. Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και οι επαγγελματικές ενώσεις που εκπροσωπούν δικαστές, εισαγγελείς, δικηγόρους και δημοσιογράφους διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση και τη διαφύλαξη του κράτους δικαίου. Η εμπειρογνώση και οι πρακτικές τους γνώσεις είναι απαραίτητες για τη διασφάλιση μιας ολοκληρωμένης και τεκμηριωμένης έκθεσης για το κράτος δικαίου.

2.2 Υποστήριξη του κράτους δικαίου μέσω του προϋπολογισμού της ΕΕ

Το κράτος δικαίου έχει καίρια σημασία για τη λειτουργία των ευρωπαϊκών οικονομιών, ιδίως της ενιαίας αγοράς, η οποία βασίζεται σε αποτελεσματικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης, ισχυρά πλαίσια για την καταπολέμηση της διαφθοράς και ορθή νομοθέτηση. Ως εκ τούτου, τα ζητήματα του κράτους δικαίου κατέχουν όλο και πιο εξέχουσα θέση στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και στη στήριξη της ΕΕ για επενδύσεις και εθνικές μεταρρυθμίσεις.

Ο [μηχανισμός ανάκαμψης και ανθεκτικότητας](#) κατέδειξε τον τρόπο με τον οποίο ο προϋπολογισμός της ΕΕ μπορεί να είναι αποτελεσματικός στην προώθηση μεταρρυθμίσεων στον τομέα του κράτους δικαίου εντός των κρατών μελών, μεταξύ άλλων για την ενίσχυση των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης, την προώθηση της ψηφιοποίησης για μεγαλύτερη αποδοτικότητα, τη βελτίωση των δικαστικών υποδομών, την ενίσχυση των θεσμών για την καταπολέμηση της διαφθοράς και τη βελτίωση της ποιότητας της νομοθετικής διαδικασίας. Τουλάχιστον είκοσι ένα από τα κράτη μέλη συμπεριέλαβαν δεσμεύσεις σχετικά με το κράτος δικαίου στα σχέδιά τους ανάκαμψης και ανθεκτικότητας (ΣΑΑ)¹⁵. Οι δεσμεύσεις αυτές μετουσιώθηκαν σε περίπου 285 ορόσημα και στόχους, που αντιστοιχούν σε 75 μεταρρυθμίσεις και 36 επενδύσεις για την ενίσχυση του κράτους δικαίου, οι οποίες ολοκληρώνονται σταδιακά¹⁶. Παραδείγματα αποτελούν η βελτίωση της αποτελεσματικότητας της δικαιοσύνης μέσω της αναδιάρθρωσης των δικαστηρίων ή η ενίσχυση των προσπαθειών για την

¹⁴ Τον Νοέμβριο του 2025 διοργανώθηκε στην Τσεχία εθνικός διάλογος για το κράτος δικαίου, σχετικά με την αποδοτικότητα του συστήματος απονομής δικαιοσύνης. Τον Ιανουάριο του 2026 διοργανώθηκε στην Κροατία εθνικός διάλογος για το κράτος δικαίου σχετικά με την ελευθερία και την πολυφωνία των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Για περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τους διαλόγους: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/annual-rule-law-cycle/national-rule-law-dialogues_el

¹⁵ 21 κράτη μέλη δεσμεύτηκαν να υλοποιήσουν μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις που σχετίζονται με το κράτος δικαίου: Το Βέλγιο, η Βουλγαρία, η Τσεχία, η Ελλάδα, η Ισπανία, η Κροατία, η Ιταλία, η Κύπρος, η Λετονία, η Λιθουανία, το Λουξεμβούργο, η Ουγγαρία, η Μάλτα, οι Κάτω Χώρες, η Αυστρία, η Πολωνία, η Πορτογαλία, η Ρουμανία, η Σλοβενία, η Σλοβακία και η Φινλανδία.

¹⁶ Σύμφωνα με τον κανονισμό ΜΑΑ, οι μεταρρυθμίσεις και οι επενδύσεις πρέπει να υλοποιηθούν έως τις 31 Αυγούστου 2026 και όλες οι πληρωμές πρέπει να εκτελεστούν έως τις 31 Δεκεμβρίου 2026. Η Επιτροπή αξιολογεί τη συμμόρφωση των αιτημάτων πληρωμής τους. Σύμφωνα με τις ισχύουσες συμφωνίες χρηματοδότησης και δανειακές συμβάσεις, τα κράτη μέλη έχουν προθεσμία έως τις 30 Σεπτεμβρίου 2026 για να υποβάλουν τα υπόλοιπα αιτήματα πληρωμής τους, μετά την οποία η Επιτροπή προτίθεται να υποβάλει την προκαταρκτική αξιολόγησή της σχετικά με την εκπλήρωση των οροσέμων και των στόχων έως τις 20 Νοεμβρίου 2026.

καταπολέμηση της διαφθοράς, μέσω της ενίσχυσης των θεσμών που επικεντρώνονται στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Συνολικά, η αξία των μέτρων αυτών υπερβαίνει τα 3 δισ. EUR. Ορισμένα ΣΑΑ επιφέρουν επίσης βελτιώσεις στη νομοθετική διαδικασία, για παράδειγμα με την απαίτηση διεξαγωγής δημόσιων διαβουλεύσεων και εκπόνησης εκτιμήσεων επιπτώσεων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτές οι δεσμεύσεις των ΣΑΑ όσον αφορά το κράτος δικαίου θεωρήθηκαν απαραίτητες για τη διασφάλιση των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και η εκπλήρωσή τους αποτελεί προϋπόθεση για τη λήψη οποιασδήποτε εκταμίευσης κατόπιν αιτήματος πληρωμής¹⁷.

Με βάση τα διδάγματα που αντλήθηκαν από τη χρηματοδότηση μεταρρυθμίσεων στον τομέα του κράτους δικαίου στο πλαίσιο του τρέχοντος ΠΔΠ και του NextGenerationEU, η πρόταση της Επιτροπής για [το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο \(ΠΔΠ\) για την περίοδο 2028-34](#) ενισχύει τη σύνδεση μεταξύ των συστάσεων της έκθεσης για το κράτος δικαίου και της χρηματοδοτικής στήριξης. Ο συνδυασμός ισχυρών διασφαλίσεων για το κράτος δικαίου και στήριξης των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων θα προστατεύσει τον προϋπολογισμό της ΕΕ και θα διασφαλίσει ότι συμβάλλει αποτελεσματικά στην ενίσχυση του κράτους δικαίου στην ΕΕ.

Σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής για το επόμενο ΠΔΠ, [τα σχέδια εθνικής και περιφερειακής εταιρικής σχέσης \(σχέδια ΕΠΕΣ\)](#) θα παράσχουν ένα ενιαίο συνεκτικό πλαίσιο για τα κονδύλια της ΕΕ που εκτελούνται από τα κράτη μέλη και τις περιφέρειες. Η προάσπιση των αξιών της Ένωσης σύμφωνα με το άρθρο 2 της ΣΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του κράτους δικαίου, αποτελεί γενικό στόχο του εν λόγω πλαισίου. Η Επιτροπή πρότεινε τα σχέδια ΕΠΕΣ να αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις που προσδιορίζονται στο πλαίσιο αναφοράς πολιτικής της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που προσδιορίζονται στην έκθεση για το κράτος δικαίου, καθώς και στο Ευρωπαϊκό Εξάμηνο και στις ειδικές ανά χώρα συστάσεις του. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη αναμένεται να συμπεριλάβουν στα σχέδιά τους επενδύσεις και μεταρρυθμίσεις που προστατεύουν και ενισχύουν το κράτος δικαίου, με γνώμονα την έκθεση και τις προανατολισμένες στα αποτελέσματα συστάσεις της —καλύπτοντας τομείς όπως η ενίσχυση των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης, τα πλαίσια για την καταπολέμηση της διαφθοράς, η πολυφωνία των μέσων μαζικής επικοινωνίας και η ύπαρξη αποτελεσματικών ελέγχων και ισορροπιών. Οι εν λόγω μεταρρυθμίσεις ενδέχεται επίσης να συμβάλουν στη βελτίωση της διακυβέρνησης μέσω της ενίσχυσης της αποδοτικότητας της δημόσιας διοίκησης, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών αρχών, και της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων αρχών και συμφεροντούχων στα κράτη μέλη, στις περιφέρειες και στις τοπικές κοινότητες. Η εστίαση της έκθεσης για το κράτος δικαίου στην ενιαία αγορά, σε συνδυασμό με το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο¹⁸, θα βοηθήσει επίσης τα κράτη μέλη να προσδιορίσουν τις μεταρρυθμίσεις του κράτους δικαίου που πρέπει να υποστηριχθούν στα σχέδια ΕΠΕΣ και που είναι συναφείς από οικονομική άποψη, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στα τρέχοντα ΣΑΑ που εξακολουθούν να εκκρεμούν. Μετά την υποβολή τους, τα σχέδια ΕΠΕΣ θα τεθούν υπό συζήτηση μεταξύ της Επιτροπής και των κρατών μελών, με ορόσημα και στόχους για τις συμφωνηθείσες μεταρρυθμίσεις. Προκειμένου να στηρίξει τα κράτη μέλη στον προσδιορισμό και την ιεράρχηση των επενδύσεων και των μεταρρυθμίσεων στον τομέα του κράτους δικαίου που

¹⁷ Εκτός από τις ισχυρές διασφαλίσεις που προστατεύουν τα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ από κινδύνους που σχετίζονται με παραβιάσεις του κράτους δικαίου — ιδίως τον κανονισμό 2020/2092 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2020, περί γενικού καθεστώτος αιρεσιμότητας για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης, ο οποίος θα εξακολουθήσει να εφαρμόζεται μετά τη λήξη του τρέχοντος μακροπρόθεσμου προϋπολογισμού της ΕΕ. Βλέπε επίσης τμήμα 2.4.

¹⁸ Τα ζητήματα που εξετάζονται στις σχετικές ειδικές ανά χώρα συστάσεις του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου περιλαμβάνουν τη βελτίωση της αποδοτικότητας της δικαιοσύνης και τα μέτρα για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Βλέπε την ανακοίνωση σχετικά με το ευρωπαϊκό εξάμηνο 2026 — εαρινή δέσμη. COM(2026) 200 final.

μπορούν να υποστηριχθούν μέσω των σχεδίων, **στην παρούσα έκδοση της έκθεσης του 2026 για το κράτος δικαίου, η Επιτροπή ενοποίησε περαιτέρω τις συστάσεις της, καθιστώντας τις πιο στοχευμένες και λειτουργικές.** Οι συστάσεις αποσκοπούν στον προσδιορισμό των βασικών ζητημάτων και προκλήσεων που πρέπει να αντιμετωπιστούν, αφήνοντας παράλληλα στα κράτη μέλη την ευελιξία σχετικά με τον τρόπο επίτευξης αυτών των αποτελεσμάτων, λαμβανομένου υπόψη του εθνικού τους νομικού και θεσμικού πλαισίου.

Ο προτεινόμενος κανονισμός ενσωματώνει επίσης ισχυρές διασφαλίσεις για τη συμμόρφωση **με το κράτος δικαίου και τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ** κατά την εφαρμογή των σχεδίων ΕΠΕΣ, απαιτώντας από τα κράτη μέλη να τηρούν αυτές τις θεμελιώδεις αρχές καθ' όλη τη διάρκεια του ΠΔΠ. Η συμμόρφωση με τις οριζόντιες προϋποθέσεις για το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα θα αποτελεί προϋπόθεση για τη λήψη στήριξης στο πλαίσιο των σχεδίων ΕΠΕΣ. Ανά πάσα στιγμή κατά τη διάρκεια της υλοποίησης των σχεδίων και κατόπιν ανταλλαγών με τους συμφεροντούχους, θα υπάρχει η δυνατότητα παύσης των πληρωμών προς ένα κράτος μέλος για συγκεκριμένα μέτρα που επηρεάζονται σε περίπτωση που δεν πληρούνται ή δεν πληρούνται πλέον οι εν λόγω οριζόντιες προϋποθέσεις¹⁹. Τα στοιχεία που αντλούνται από την έκθεση για το κράτος δικαίου θα χρησιμοποιηθούν ως μία από τις πηγές για την υποστήριξη της αξιολόγησης της Επιτροπής όσον αφορά την τήρηση των οριζόντιων προϋποθέσεων, αντικατοπτρίζοντας τον καθιερωμένο ρόλο της έκθεσης για το κράτος δικαίου ως εργαλείου για τον προσδιορισμό των προκλήσεων στον τομέα του κράτους δικαίου και των μεταρρυθμιστικών προτεραιοτήτων, μέσω τεκμηριωμένης διαδικασίας βασισμένης σε διάλογο με τα κράτη μέλη. Ωστόσο, **δεν θα υπάρχει αυτόματη σύνδεση** μεταξύ των συστάσεων της έκθεσης για το κράτος δικαίου και της έγκρισης σχεδίων ΕΠΕΣ, ούτε με την αξιολόγηση της συμμόρφωσης με αυτές τις οριζόντιες προϋποθέσεις, η οποία απαιτεί επίσης τον προσδιορισμό του (δυνητικού) αντικτύπου των ελλείψεων που εντοπίστηκαν στην εκτέλεση των κονδυλίων.

Η ΕΕ διαθέτει άλλες **πηγές χρηματοδότησης** για να συμβάλει στην ενίσχυση των ικανοτήτων του δικαστικού σώματος, των μέσων μαζικής επικοινωνίας και της κοινωνίας των πολιτών όσον αφορά την προάσπιση του κράτους δικαίου. Στο πλαίσιο του τρέχοντος ΠΔΠ, περιλαμβάνονται προγράμματα όπως το πρόγραμμα «Πολίτες, ισότητα, δικαιώματα και αξίες» (CERV), το πρόγραμμα «Δικαιοσύνη» για την περίοδο 2021-2027, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο+ και το πρόγραμμα «Δημιουργική Ευρώπη». Στο πλαίσιο του επόμενου ΠΔΠ, η στήριξη αυτή θα ενισχυθεί, μεταξύ άλλων για το απαραίτητο έργο των οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών όσον αφορά την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με το κράτος δικαίου, την αποκάλυψη της διαφθοράς και την προώθηση μεταρρυθμίσεων. Σύμφωνα με την πρόταση της Επιτροπής, ο προϋπολογισμός του νέου [προγράμματος «Δικαιοσύνη»](#) θα υπερτριπλασιαστεί, με μεγαλύτερη έμφαση στην ψηφιοποίηση των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης. Επιπλέον, το νέο [πρόγραμμα AgoraEU](#), με προτεινόμενο προϋπολογισμό ύψους περίπου 8.6 δισ. EUR, θα συγκεντρώσει τη στήριξη για τον πολιτισμό, τα μέσα μαζικής επικοινωνίας, τα δικαιώματα και τις αξίες σε ένα ενιαίο πλαίσιο, με σκοπό την ενίσχυση της δημοκρατικής συμμετοχής, της ανθεκτικότητας της κοινωνίας, της ελευθερίας των μέσων μαζικής επικοινωνίας, των θεμελιωδών δικαιωμάτων, της ισότητας και του κράτους δικαίου σε ολόκληρη την ΕΕ.

¹⁹ Η Επιτροπή πρότεινε, ωστόσο, όταν δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις, τα κράτη μέλη να έχουν την υποχρέωση να συνεχίσουν τις πληρωμές προς τους τελικούς δικαιούχους, και τα απολεσθέντα ποσά λόγω ανεπίλυτων παραβιάσεων να μπορούν να ανακατανεμηθούν σε άλλα ενωσιακά μέσα ή προγράμματα που εκτελούνται υπό άμεση ή έμμεση διαχείριση.

2.3 Προώθηση και διαφύλαξη του κράτους δικαίου μέσω των πολιτικών και της νομοθεσίας της ΕΕ

Η έκθεση για το κράτος δικαίου αποτέλεσε κινητήρια δύναμη για την ανάπτυξη νέων πολιτικών και νομικών πράξεων της ΕΕ σε διάφορους τομείς που καλύπτουν τη δικαιοσύνη, την πολυφωνία των μέσων μαζικής επικοινωνίας και την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Στήριξη των κρατών μελών στην εφαρμογή των νέων κανόνων για την ελευθερία των μέσων μαζικής επικοινωνίας

Από τις 8 Αυγούστου 2025 εφαρμόζεται η συντριπτική πλειονότητα των διατάξεων [του ευρωπαϊκού κανονισμού για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης \(EMFA\)](#). Ο EMFA περιλαμβάνει ειδικές διατάξεις σχετικά με τη διαφανή και δίκαιη κατανομή της κρατικής διαφήμισης, τη διαφάνεια όσον αφορά την ιδιοκτησία των μέσων ενημέρωσης, την ανεξάρτητη λειτουργία των δημόσιων υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης και τη διαθεσιμότητα οικονομικών πόρων για την εκπλήρωση του ρόλου παροχής δημόσιας υπηρεσίας. Θεσπίζει επίσης μέτρα για την προστασία των δημοσιογραφικών πηγών και των εμπιστευτικών επικοινωνιών. Το προηγούμενο έτος σημειώθηκε έντονη δραστηριότητα με τη συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και των αρχών των κρατών μελών για τη διασφάλιση της ευθυγράμμισης της εθνικής νομοθεσίας και των εθνικών πρακτικών σε αυτούς τους κρίσιμους τομείς, οι οποίοι είναι επίσης καίριας σημασίας για τον πυλώνα της έκθεσης για το κράτος δικαίου που αφορά τα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Η Επιτροπή δρομολόγησε τις πρώτες δράσεις για την επιβολή του EMFA τον Δεκέμβριο του 2025²⁰. Δεδομένου ότι ο EMFA εφαρμόζεται πλέον σχεδόν πλήρως²¹, η συνέχεια που δίνεται στα ζητήματα που καλύπτονται πλήρως από το EMFA στο πλαίσιο των συστάσεων του 2025 θα διασφαλιστεί στο πλαίσιο της στήριξης της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη για την εφαρμογή του EMFA και την επιβολή της εν λόγω νομοθεσίας. Ωστόσο, η έκθεση για το κράτος δικαίου θα συνεχίσει να παρακολουθεί τις σημαντικές εξελίξεις σε αυτούς τους τομείς και να υποβάλλει εκθέσεις σχετικά με τον αντίκτυπό τους.

Προστασία των δημοσιογράφων στην ΕΕ

Για την προστασία των δημοσιογράφων, των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άλλων παραγόντων που συμμετέχουν στον δημόσιο διάλογο από καταχρηστικές πρακτικές προσφυγής στη δικαιοσύνη που αποσκοπούν στη φίμωση της συμμετοχής τους σε θέματα δημόσιου συμφέροντος, η Επιτροπή συνέχισε να συνεργάζεται με τα κράτη μέλη για τη στήριξη της μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο και της εφαρμογής της νέας [οδηγίας κατά των στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού](#). Η οδηγία θεσπίζει ελάχιστες δικονομικές εγγυήσεις έναντι των καταχρηστικών αγωγών που στρέφονται κατά δημοσιογράφων, υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άλλων προσώπων σε διασυνοριακές αστικές διαδικασίες²². Ενώ η οδηγία απαιτεί από τα κράτη μέλη να διαθέτουν διασφαλίσεις κατά των στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού σε διασυνοριακές υποθέσεις, αρκετά κράτη μέλη έχουν επεκτείνει τις εν λόγω διασφαλίσεις και σε εγχώριες υποθέσεις, γεγονός που συμβάλλει στη βελτίωση της ασφάλειας δικαίου και ενισχύει την προστασία των προσώπων που καθίστανται στόχος στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού σε όλους τους τομείς, σύμφωνα με τη σύσταση της

²⁰ Η Επιτροπή κίνησε διαδικασία επί παραβάσει κατά της Ουγγαρίας με την αποστολή προειδοποιητικής επιστολής· έχει επίσης δρομολογήσει επακόλουθες ενέργειες σε σχέση με διάφορα κράτη μέλη μέσω διοικητικών ή πιλοτικών διαλόγων της ΕΕ.

²¹ Το άρθρο 20 του EMFA θα αρχίσει να εφαρμόζεται από τις 8 Μαΐου 2027.

²² Στο παρόν στάδιο, αρκετά κράτη μέλη έχουν κοινοποιήσει στην Επιτροπή την πλήρη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο, αν και αρκετά άλλα βρίσκονται σε προχωρημένο στάδιο της νομοθετικής διαδικασίας.

Επιτροπής κατά των στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού²³. Σύμφωνα με την εν λόγω σύσταση, αρκετά κράτη μέλη έχουν επίσης αποποινικοποιήσει τη δυσφήμιση, ένα σημαντικό βήμα προς τον περιορισμό της χρήσης των νόμων περί δυσφήμισης σε διαδικασίες που μπορεί να έχουν αποτρεπτικό αποτέλεσμα στον δημόσιο διάλογο και τη συμμετοχή. Τον Μάιο του 2026 η Επιτροπή διοργάνωσε εκδήλωση υψηλού επιπέδου για τη σύσταση της ανανεωμένης ομάδας εμπειρογνομόνων κατά των στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού και την έναρξη της επανεξέτασης της σύστασης κατά των στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού. Όπως επισημάνθηκε και στις προηγούμενες εκθέσεις, πολλά κράτη μέλη έχουν ήδη λάβει συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπιση των στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού, μεταξύ άλλων μέσω εξειδικευμένης κατάρτισης, πρωτοβουλιών ευαισθητοποίησης και μηχανισμών στήριξης για στοχευμένους δημοσιογράφους και υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Όπως δεσμεύτηκε επίσης στην Ευρωπαϊκή Ασπίδα Δημοκρατίας, η Επιτροπή θα συνεχίσει να στηρίζει ένα ισχυρότερο ευνοϊκό περιβάλλον και ασφάλεια για τους δημοσιογράφους και για την ποιοτική ειδησεογραφική κάλυψη, μεταξύ άλλων με την επικαιροποίηση της [σύστασής της σχετικά με την ασφάλεια των δημοσιογράφων](#).

Ένα στρατηγικό πλαίσιο για τη στήριξη και την ενδυνάμωση της κοινωνίας των πολιτών

Η Επιτροπή ενέκρινε επίσης μια πρώτη [στρατηγική της ΕΕ για την κοινωνία των πολιτών](#), η οποία αναγνωρίζει τον ουσιαστικό ρόλο της κοινωνίας των πολιτών στην προάσπιση των αξιών της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένου του κράτους δικαίου, και καθορίζει ένα πλαίσιο δράσης για έναν ανοικτό, ασφαλή και ευνοϊκό χώρο της κοινωνίας των πολιτών. Η στρατηγική καθορίζει συγκεκριμένες δεσμεύσεις σε τρεις αλληλοενισχυόμενους στόχους: ενίσχυση της συνεργασίας με την κοινωνία των πολιτών, προστασία και στήριξη της κοινωνίας των πολιτών και διασφάλιση επαρκούς, βιώσιμης και διαφανούς χρηματοδότησης. Προτείνει δράσεις σε ενωσιακό και εθνικό επίπεδο σε στενή συνεργασία με εταίρους, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και κράτη μέλη.

Νέοι κανόνες για την ενίσχυση της καταπολέμησης της διαφθοράς

Η έναρξη ισχύος της [οδηγίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς](#) στις 31 Μαΐου 2026 αποτέλεσε σημαντικό ορόσημο για την προστασία των δημοκρατιών, των οικονομιών και των θεσμών μας από τις επιζήμιες επιπτώσεις της διαφθοράς. Οι νέοι κανόνες θεσπίζουν ένα σύγχρονο και εναρμονισμένο πλαίσιο για την πρόληψη, τον εντοπισμό και την επιβολή κυρώσεων κατά της διαφθοράς στην ΕΕ. Η Επιτροπή θα στηρίζει τα κράτη μέλη στην τήρηση της προθεσμίας μεταφοράς των σχετικών διατάξεων στο εθνικό δίκαιο έως την 1η Ιουνίου 2028²⁴. Επιπλέον, η Επιτροπή σχεδιάζει να εγκρίνει κατά το τρέχον έτος **μια στρατηγική της ΕΕ κατά της διαφθοράς**, με στόχο τον εξορθολογισμό και τον καλύτερο συντονισμό των προσπάθειών για την καταπολέμηση της διαφθοράς στην ΕΕ. Το δίκτυο της ΕΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς εξακολουθεί να παρέχει ένα φόρουμ συνεργασίας και

²³ Συμπληρώνοντας την οδηγία, η σύσταση του 2022 κατά των στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να αναπτύξουν ένα ευρύτερο πλαίσιο μέτρων προστασίας που θα καλύπτει επίσης τις εγχώριες υποθέσεις και όλους τους τομείς του δικαίου, καθώς και την κατάρτιση, την ευαισθητοποίηση, τη στήριξη των θυμάτων και τη συλλογή δεδομένων.

²⁴ Οδηγία 2026/1021/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

ανταλλαγής ορθών πρακτικών για τη στήριξη των προσπαθειών σε επίπεδο ΕΕ για την προώθηση της ακεραιότητας και την καταπολέμηση της διαφθοράς²⁵.

Ψηφιοποίηση για πιο αποδοτικά, ανθεκτικά και ασφαλή συστήματα απονομής δικαιοσύνης

Η [στρατηγική «Digital Justice@2030»](#) και η [στρατηγική για τη δικαστική κατάρτιση 2025-2030](#), που εγκρίθηκαν τον Νοέμβριο του 2025, αποσκοπούν στην επιτάχυνση της ψηφιοποίησης των εθνικών συστημάτων απονομής δικαιοσύνης, ώστε να καταστούν τα συστήματα απονομής δικαιοσύνης της ΕΕ πιο αποδοτικά, ανθεκτικά και ασφαλή. Οι ειδικές δράσεις περιλαμβάνουν τη βελτίωση της πλήρους ψηφιακής πρόσβασης στη νομολογία, τη βελτίωση των βιντεοδιασκέψεων και την επίτευξη πλήρως ψηφιακών διασυννοριακών δικαστικών διαδικασιών. Αυτό αναμένεται να βοηθήσει τα δικαστήρια να παρέχουν ταχύτερη και αποτελεσματικότερη νομική προστασία, ενισχύοντας με τον τρόπο αυτόν την ανάπτυξη και την ανταγωνιστικότητα, και να ελαφρύνουν τους επιβαρυνμένους προϋπολογισμούς για τα εθνικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης. Για την αξιοποίηση των δυνατοτήτων ψηφιοποίησης, απαιτείται οι επαγγελματίες του τομέα της δικαιοσύνης να αποκτήσουν τις σχετικές δεξιότητες και γνώσεις, καθώς και τη σχετική αντίληψη.

Ενίσχυση της δημοκρατίας, των θεμελιωδών δικαιωμάτων και της οικονομικής ακεραιότητας στην ΕΕ

Το κράτος δικαίου και η δημοκρατία αποτελούν αλληλοενισχυόμενες αξίες. Η έγκριση της [Ευρωπαϊκής Ασπίδας Δημοκρατίας](#) τον Νοέμβριο του 2025 αναδεικνύει τη σημασία που έχουν για τις υγιείς δημοκρατίες οι αξιόπιστοι θεσμοί, οι ελεύθερες και δίκαιες εκλογές, τα ελεύθερα και ανεξάρτητα μέσα μαζικής επικοινωνίας που συμβάλλουν στην ακεραιότητα του χώρου πληροφοριών, και ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την κοινωνία των πολιτών. Τονίζει την ισχυρή δέσμευση της Επιτροπής να ενισχύσει τη δημοκρατική ανθεκτικότητα σε ολόκληρη την Ένωση ως αναπόσπαστο στοιχείο της συνεργασίας της με άλλα θεσμικά όργανα και οργανισμούς της ΕΕ, τα κράτη μέλη της ΕΕ, τις υποψήφιες χώρες και τα δυνάμει υποψήφια μέλη, και τους εταίρους και τους πολίτες για την προάσπιση και τη διαφύλαξη των αξιών της ΕΕ. Οι δράσεις που καθορίζει θα υλοποιούνται σταδιακά έως το 2027.

Η ετήσια έκθεση του 2026 σχετικά με την εφαρμογή του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ θα επικεντρωθεί στον ρόλο που διαδραματίζουν οι ανεξάρτητοι φορείς θεμελιωδών δικαιωμάτων, δηλαδή οι εθνικοί οργανισμοί ανθρωπίνων δικαιωμάτων, οι φορείς ισότητας και οι οργανισμοί διαμεσολάβησης. Αυτοί οι εντεταλμένοι από το κράτος φορείς προωθούν, προστατεύουν και παρακολουθούν τα θεμελιώδη δικαιώματα σε εθνικό επίπεδο, στηρίζουν τα θύματα και συμβάλλουν στη διεθνή υποβολή εκθέσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Με βάση τη [στρατηγική για τον Χάρτη](#) και την [ενδιάμεση επανεξέτασή της του 2025](#), η έκθεση θα αναδείξει τον ρόλο τους στα εθνικά συστήματα θεμελιωδών δικαιωμάτων και στη χάραξη πολιτικής της ΕΕ, μεταξύ άλλων όσον αφορά την προστασία του κράτους δικαίου.

Η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης είναι επίσης απαραίτητη για τη διασφάλιση της εμπιστοσύνης στα θεσμικά όργανα της ΕΕ και στο ευρύτερο πλαίσιο για το κράτος δικαίου. Στο πλαίσιο αυτό, βρίσκεται σε εξέλιξη η **επανεξέταση της αρχιτεκτονικής της ΕΕ για την καταπολέμηση της απάτης**, με όλους τους σχετικούς φορείς να συμμετέχουν ενεργά στον εντοπισμό λύσεων για την ενίσχυση της προστασίας των οικονομικών

²⁵ Κατά την περίοδο αναφοράς πραγματοποιήθηκαν δύο συνεδριάσεις, τον Οκτώβριο του 2025 και τον Ιούνιο του 2026. Οι συζητήσεις αυτές συνέβαλαν στην προετοιμασία της επικείμενης στρατηγικής για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Στο δίκτυο συμμετέχουν εκπρόσωποι των κρατών μελών της ΕΕ, επαγγελματίες, η κοινωνία των πολιτών, διεθνείς οργανισμοί καθώς και θεσμικά όργανα και οργανισμοί της ΕΕ.

συμφερόντων της Ένωσης. Η επανεξέταση επικεντρώνεται στην ενίσχυση της αποτροπής, στην αύξηση των συνεργειών και της αποδοτικότητας και στην αποφυγή επικαλύψεων καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου καταπολέμησης της απάτης, από την πρόληψη και τον εντοπισμό έως τη διερεύνηση, τη διόρθωση, την επιβολή κυρώσεων και την ανάκτηση.

Προώθηση μιας νοοτροπίας κράτους δικαίου

Η ενίσχυση της ευαισθητοποίησης των Ευρωπαίων πολιτών, των εθνικών αρχών και των σχετικών συμφεροντούχων σχετικά με το κράτος δικαίου ως θεμέλιο επιτυχημένων δημοκρατικών κοινωνιών αποτελεί βασικό στόχο της Επιτροπής. Τον Μάιο του 2026 η Επιτροπή δρομολόγησε την [εκστρατεία «Protect What Matters» \(Υπερασπίσου ό,τι αξίζει\)](#), η οποία επικεντρώνεται στις δημοκρατικές αρχές και αποσκοπεί στην ευαισθητοποίηση σχετικά με τις βασικές αξίες που σχετίζονται με το κράτος δικαίου, συμπεριλαμβανομένης της ελευθερίας των μέσων ενημέρωσης. Αρκετά κράτη μέλη υλοποίησαν πρωτοβουλίες για την ευαισθητοποίηση σχετικά με το κράτος δικαίου, συμπεριλαμβανομένης μιας «εβδομάδας για το κράτος δικαίου» στις Κάτω Χώρες και το Βέλγιο για την ενθάρρυνση του δημόσιου διαλόγου²⁶.

Το κράτος δικαίου στο επίκεντρο της διαδικασίας διεύρυνσης και εξωτερική δράση

Η ΕΕ παραμένει αταλάντευτη στη δέσμευσή της για την προάσπιση των δημοκρατικών αρχών και του κράτους δικαίου, ιδίως ενόψει του συνεχιζόμενου επιθετικού πολέμου της Ρωσίας κατά της Ουκρανίας, ο οποίος συνιστά κατάφωρη παραβίαση του διεθνούς δικαίου. Το κράτος δικαίου είναι απαραίτητο για τη δημοκρατική ανθεκτικότητα και την αντιμετώπιση εξωτερικών απειλών, όπως η χειραγώγηση των πληροφοριών και οι παρεμβάσεις από το εξωτερικό (FIMI). Στο πλαίσιο της εξωτερικής της δράσης, η ΕΕ επιδιώκει να στηρίξει το κράτος δικαίου μέσω του διαλόγου και της συνεργασίας με τις χώρες εταίρους, ιδίως στις γειτονικές της περιοχές.

Στο επίκεντρο της **πολιτικής διεύρυνσης της ΕΕ** βρίσκονται οι λεγόμενες «θεμελιώδεις αρχές» — η εδραίωση των δημοκρατικών δομών, η προάσπιση του κράτους δικαίου και η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων²⁷. Η πρόοδος σε αυτούς τους τομείς αξιολογείται αυστηρά στην ετήσια δέσμη μέτρων της Επιτροπής για τη διεύρυνση, με απτές και βιώσιμες μεταρρυθμίσεις που χρησιμεύουν ως σημείο αναφοράς για την προώθηση των διαπραγματεύσεων. Η ΕΕ εξακολουθεί να συνεργάζεται στενά με το Συμβούλιο της Ευρώπης (συμπεριλαμβανομένων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, της Επιτροπής της Βενετίας, της CEPEJ²⁸ και της GRECO²⁹) και το δίκτυο του ΟΟΣΑ για την καταπολέμηση της διαφθοράς με σκοπό τη στήριξη των εταίρων της διεύρυνσης στην ευθυγράμμιση με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, διασφαλίζοντας ότι οι μεταρρυθμίσεις δεν είναι μόνο αξιόπιστες αλλά και διαρκείς.

Η ΕΕ θα ενσωματώσει σταδιακά πρόσθετους εταίρους της διεύρυνσης στην έκθεση για το κράτος δικαίου, πέραν των τεσσάρων που καλύπτονται ήδη, όταν σημειώσουν πρόοδο στην επίσημη διαδικασία προσχώρησης. Η προσέγγιση αυτή ενισχύει την προσδοκία ότι τα υψηλά πρότυπα για το κράτος δικαίου δεν αποτελούν μόνο προϋποθέσεις για την προσχώρηση, αλλά και αναπόσπαστο μέρος της προσχώρησης στην ΕΕ.

²⁶ Αυτές οι ορθές πρακτικές ανταλλάχθηκαν με την ευκαιρία της συνεδρίασης των εθνικών σημείων επαφής για το κράτος δικαίου, στις 23 Οκτωβρίου 2025.

²⁷ Αυτά παραμένουν ο ακρογωνιαίος λίθος των διαπραγματεύσεων προσχώρησης, όπως τονίζεται στην αναθεωρημένη μεθοδολογία διεύρυνσης, όπως ορίζεται στο έγγραφο COM (2020) 57 final.

²⁸ Ευρωπαϊκή Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης.

²⁹ Η ομάδα κρατών κατά της διαφθοράς.

Το κράτος δικαίου έχει επίσης καίρια σημασία για τη διευκόλυνση για τη **στήριξη σημαντικών μηχανισμών της ΕΕ**, όπως η διευκόλυνση μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης των Δυτικών Βαλκανίων, η διευκόλυνση μεταρρυθμίσεων και ανάπτυξης για τη Μολδαβία και το Μέσο Διευκόλυνσης για την Ουκρανία. Η γενική πρόσβαση σε αυτά τα άνευ προηγουμένου χρηματοδοτικά μέσα εξαρτάται από την τήρηση του κράτους δικαίου, ενώ οι εκταμιεύσεις εξαρτώνται από την εφαρμογή προγράμματος μεταρρυθμίσεων που υλοποιεί τις θεμελιώδεις αρχές. Όσον αφορά το επόμενο ΠΔΠ, ένας από τους κύριους στόχους του νέου μηχανισμού [«Η Ευρώπη στον κόσμο»](#) είναι η προάσπιση και η προώθηση των αξιών και των συμφερόντων της Ένωσης παγκοσμίως. Το μέσο θα συνεχίσει να στηρίζει τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, τα ανθρώπινα δικαιώματα και τη δημοκρατία στο εξωτερικό, με χρηματοδότηση τόσο στο πλαίσιο του γεωγραφικού όσο και του παγκόσμιου πυλώνα του, και με σαφή έμφαση στη χρηστή διακυβέρνηση και το κράτος δικαίου. Η διακοπή της χρηματοδότησης από τον μηχανισμό «Παγκόσμια Ευρώπη» σε περίπτωση υποβάθμισης της δημοκρατίας, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων ή του κράτους δικαίου θα εξακολουθήσει να είναι δυνατή.

Όσον αφορά τους εταίρους της διεύρυνσης, η εξωτερική στήριξη θα συνεχίσει να προάγει το κράτος δικαίου, τα θεμελιώδη δικαιώματα και τη δημοκρατία ως μέρος των θεμελιωδών απαιτήσεων στο πλαίσιο της διαδικασίας προσχώρησης, μέσω σχεδίων ανάπτυξης βάσει επιδόσεων που επιβραβεύουν την πρόοδο σε βασικές μεταρρυθμίσεις, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι εταίροι της διεύρυνσης παραμένουν σταθερά στην πορεία προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση.

Η ΕΕ εξακολουθεί να ενισχύει την προσήλωσή της στα **διεθνή νομικά πρότυπα** μέσω της εν εξελίξει επανεξέτασής της στο πλαίσιο της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς και της διαδικασίας προσχώρησής της στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Αυτή η ευρύτερη δέσμευση για μια βασισμένη σε κανόνες διεθνή τάξη αντικατοπτρίζεται επίσης στη συνεχιζόμενη στήριξη προς το Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο με στόχο τη διασφάλιση της λογοδοσίας για τα σοβαρότερα διεθνή εγκλήματα.

2.4 Η δράση της ΕΕ για την αντιμετώπιση των παραβιάσεων του κράτους δικαίου

Παράλληλα με την προληπτική και βασισμένη στον διάλογο προσέγγισή της, η εργαλειοθήκη της ΕΕ για το κράτος δικαίου περιλαμβάνει επίσης διάφορα μέσα για την αντιμετώπιση των παραβιάσεων του κράτους δικαίου, συμπεριλαμβανομένων των διαδικασιών επί παραβάσει, της διαδικασίας του άρθρου 7 της ΣΕΕ και εργαλεία για την προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ.

Αντιμετώπιση των προκλήσεων του κράτους δικαίου

Η Επιτροπή συνέχισε να επιτελεί τον ρόλο της ως θεματοφύλακα των Συνθηκών της ΕΕ κινώντας, όπου παρέστη ανάγκη, διαδικασίες επί παραβάσει για την αντιμετώπιση παραβιάσεων του κράτους δικαίου. Ταυτόχρονα, το **Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ)** έχει αναπτύξει περαιτέρω τη νομολογία του σχετικά με το κράτος δικαίου. Η νομολογία αυτή περιλαμβάνει αποφάσεις σχετικά με την αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας και την υπεροχή του δικαίου της ΕΕ³⁰, τις διαδικασίες διορισμού δικαστών³¹ και

³⁰ Με την απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2025, υπόθεση C-448/23, κρίθηκε ότι το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο παραβίασε την αρχή της αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας καθώς και την υπεροχή, την αυτονομία, την αποτελεσματικότητα και την ομοιόμορφη εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης. Το ΔΕΕ έκρινε επίσης ότι το πολωνικό Συνταγματικό Δικαστήριο δεν συνιστά ανεξάρτητο και αμερόληπτο δικαστήριο, δεδομένου ότι ο διορισμός τριών από τους δικαστές του τον Δεκέμβριο του 2015 και του προέδρου του τον Δεκέμβριο του 2016 έπασχε από σοβαρές πλημμέλειες.

³¹ Με την απόφαση της 24ης Μαρτίου 2026, υπόθεση C-521/21, κρίθηκε ότι πλημμέλεια κατά τον διορισμό δικαστή δεν αρκεί αφ' εαυτής για να διαπιστωθεί έλλειψη ανεξαρτησίας του εν λόγω δικαστή.

τις αποφάσεις εθνικών δικαστηρίων που δεν θεωρούνται ανεξάρτητα³². Σε απόφαση-ορόσημο, το ΔΕΕ έκρινε ότι ο ουγγρικός νόμος κατά των ΛΟΑΤΚΙ+ παραβίαζε τη νομοθεσία για την εσωτερική αγορά καθώς και διάφορα θεμελιώδη δικαιώματα που ορίζονται στον Χάρτη και στο άρθρο 2 της ΣΕΕ³³. Αυτό σηματοδοτεί την πρώτη φορά που το Δικαστήριο διαπίστωσε παραβίαση του άρθρου 2, το οποίο κατοχυρώνει τις αξίες στις οποίες βασίζεται η Ευρωπαϊκή Ένωση, συμπεριλαμβανομένου του κράτους δικαίου.

Η εφαρμογή του **μηχανισμού του άρθρου 7 της ΣΕΕ** θα πρέπει να συνεχιστεί, μεταξύ άλλων και σε μια μελλοντική διευρυμένη Ένωση³⁴. Η διαδικασία του άρθρου 7 παράγραφος 1 της ΣΕΕ, η οποία επιτρέπει στο Συμβούλιο να διαπιστώνει την ύπαρξη σαφούς κινδύνου σοβαρής παραβίασης των αξιών της ΕΕ και να παρακολουθεί τους κινδύνους αυτούς, συνεχίζεται σε σχέση με την Ουγγαρία. Τον Ιούνιο του 2026 το Συμβούλιο πραγματοποίησε ενημερωτική συνεδρίαση σχετικά με την πορεία των εργασιών, κατά τη διάρκεια της οποίας η Ουγγαρία ενημέρωσε σχετικά με τα σχέδιά της και τα συγκεκριμένα μέτρα για την αντιμετώπιση των ανησυχιών που εκφράστηκαν στην αιτιολογημένη πρόταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και από τα κράτη μέλη σε προηγούμενες συνόδους του Συμβουλίου.

Προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ από παραβιάσεις των αρχών του κράτους δικαίου

Η αποτελεσματική δημοσιονομική διαχείριση μπορεί να διασφαλιστεί μόνο όταν οι δημόσιες αρχές λειτουργούν σύμφωνα με τον νόμο, όταν οι παραβιάσεις διερευνώνται και διώκονται δεόντως και όταν οι αυθαίρετες ή παράνομες ενέργειες των δημόσιων αρχών υπόκεινται σε δικαστική εποπτεία.

Ο κανονισμός για την αιρεσιμότητα αποτελεί σημαντικό εργαλείο για την προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ από παραβιάσεις των αρχών του κράτους δικαίου. Παραμένουν σε ισχύ τα προστατευτικά μέτρα που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο τον Δεκέμβριο του 2022 σε συνέχεια της διαδικασίας που κίνησε η Επιτροπή κατά της Ουγγαρίας βάσει του κανονισμού για την αιρεσιμότητα. Η Επιτροπή συνεργάζεται με τις ουγγρικές αρχές σχετικά με τα μέτρα που πρέπει να ληφθούν για την αντιμετώπιση των σχετικών ανησυχιών. Το νέο ουγγρικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας, όπως εγκρίθηκε από το Συμβούλιο στις [12 Ιουλίου 2026], περιλαμβάνει ορόσημα λογιστικών και λοιπών ελέγχων που σχετίζονται με το κράτος δικαίου με στόχο την αποτελεσματική προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ. Ο **οριζόντιος αναγκαίος πρόσφορος όρος** του κανονισμού περί κοινών διατάξεων αποτελεί ένα ακόμη σημαντικό εργαλείο για τη διασφάλιση του σεβασμού του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της ΕΕ από τα κράτη μέλη κατά την εκτέλεση των κονδυλίων της ΕΕ.

Η **Ευρωπαϊκή Εισαγγελία (EPPO)** και η **Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF)**, μέσω του έργου τους για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, συμβάλλουν καθοριστικά στην προστασία του προϋπολογισμού της ΕΕ, στην προάσπιση του κράτους δικαίου και στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, η οποία συστάθηκε ως μηχανισμός ενισχυμένης συνεργασίας τον Οκτώβριο του 2017, έχουν προσχωρήσει σταδιακά και άλλα κράτη μέλη³⁵. Στις 29 Μαΐου 2026 η Ουγγαρία κοινοποίησε την πρόθεσή της να συμμετάσχει στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και στις 10 Ιουλίου

³² Στην απόφαση της 4ης Σεπτεμβρίου, υπόθεση C-225/22, κρίθηκε ότι εθνικό δικαστήριο πρέπει να θεωρήσει ανυπόστατη απόφαση ανώτερου δικαστηρίου τελευταίου βαθμού δικαιοδοσίας το οποίο δεν πληροί τις προϋποθέσεις ανεξαρτησίας και αμεροληψίας που προβλέπονται από το δίκαιο της Ένωσης, όταν η εν λόγω απόφαση αναπέμπει υπόθεση στο κατώτερο δικαστήριο για εκ νέου κρίση, και η συνέπεια αυτή είναι αναγκαία δεδομένης, της οικείας δικονομικής κατάστασης, για τη διασφάλιση της υπεροχής του δικαίου της Ένωσης.

³³ Απόφαση της 21ης Απριλίου 2026, υπόθεση C-769/22.

³⁴ Πολιτικές κατευθύνσεις για την επόμενη Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2024-2029.

³⁵ Ο κανονισμός (ΕΕ) 2017/1939 (κανονισμός για την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία) εκδόθηκε τον Οκτώβριο του 2017 από 20 κράτη μέλη στο πλαίσιο της ενισχυμένης συνεργασίας. Η Μάλτα και οι Κάτω Χώρες προσχώρησαν το 2018 και η Πολωνία και η Σουηδία το 2024.

η Επιτροπή εξέδωσε απόφαση που επιβεβαιώνει τη συμμετοχή της Ουγγαρίας. Αυτό έχει επίσης ευρύτερες επιπτώσεις για την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, καθώς ο κανονισμός για την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία θα πάψει να αποτελεί πράξη στο πλαίσιο της ενισχυμένης συνεργασίας³⁶ και θα καταστεί μέρος του *κεκτημένου της ΕΕ*. Αυτό συνεπάγεται επίσης ότι όλες οι σχετικές εκτελεστικές πράξεις θα πρέπει να γίνουν δεκτές από τα υποψήφια για προσχώρηση στην Ένωση κράτη.

3. ΒΑΣΙΚΕΣ ΠΤΥΧΕΣ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

Μεθοδολογία της έκθεσης για το κράτος δικαίου και των συστάσεών της

Η αξιολόγηση στα κεφάλαια ανά χώρα για κάθε κράτος μέλος και καλυπτόμενη χώρα που συμμετέχει στη διαδικασία διεύρυνσης έχει εκπονηθεί σύμφωνα με καθιερωμένη [μεθοδολογία](#) που χρησιμοποιήθηκε για προηγούμενες εκδόσεις της έκθεσης. Όσον αφορά τους εταίρους της διεύρυνσης, η ετήσια δέσμη μέτρων της Επιτροπής για τη διεύρυνση καλύπτει την κατάσταση ετοιμότητας και την πρόοδο όσον αφορά την ευθυγράμμιση με το κεκτημένο της ΕΕ και τα ευρωπαϊκά πρότυπα, μεταξύ άλλων σε σχέση με το σύνολο των πτυχών του κράτους δικαίου. Τα κεφάλαια ανά χώρα της έκθεσης για το κράτος δικαίου για τους επιλεγμένους εταίρους της διεύρυνσης μπορούν να παραπέμπουν στις κατευθυντήριες γραμμές που τους έχουν εκδοθεί στο πλαίσιο της διαδικασίας διεύρυνσης και να υπογραμμίζουν τη συμπληρωματικότητα μεταξύ της εν λόγω διαδικασίας και της έκθεσης για το κράτος δικαίου.

Τα κεφάλαια ανά χώρα βασίζονται σε ποιοτική αξιολόγηση που διενεργείται αυτόνομα από την Επιτροπή, με επίκεντρο τη σύνθεση των σημαντικών εξελίξεων από τον Ιούλιο του 2025. Στο κεφάλαιο κάθε χώρας η ανάλυση επικεντρώνεται σε ζητήματα στα οποία είτε σημειώθηκαν σημαντικές εξελίξεις, τόσο θετικές όσο και αρνητικές, είτε παραμένουν οι σημαντικές προκλήσεις που είχαν εντοπιστεί στο πλαίσιο των προηγούμενων εκθέσεων. Όσον αφορά τα ζητήματα που καλύπτονται από τις συστάσεις, η ανάλυση περιλαμβάνει ποιοτική αξιολόγηση της προόδου των κρατών μελών όσον αφορά την εφαρμογή των συστάσεων του 2025³⁷. Οι συστάσεις που περιλαμβάνονται στην παρούσα ετήσια έκθεση για το 2026 βασίζονται σε ενδελεχή αξιολόγηση της κατάστασης όσον αφορά τις βασικές προκλήσεις. Στόχος τους είναι να στηρίζουν τα κράτη μέλη στις προσπάθειές τους να προωθήσουν μεταρρυθμίσεις στους τέσσερις τομείς της έκθεσης³⁸. Η παρούσα έκθεση δεν περιλαμβάνει συστάσεις για τις χώρες που συμμετέχουν στη διαδικασία διεύρυνσης, καθώς οι συστάσεις αυτές εκδίδονται στο πλαίσιο της ετήσιας δέσμης μέτρων για τη διεύρυνση.

Η έκθεση είναι το αποτέλεσμα στενής συνεργασίας και διαλόγου με τις εθνικές αρχές. Η έκθεση βασίζεται στα στοιχεία που υπέβαλαν εθνικές αρχές, διεθνείς οργανισμοί και

³⁶ Δυνάμει των πρωτοκόλλων αριθ. 21 και αριθ. 22 των Συνθηκών, η Ιρλανδία και η Δανία δεν συμμετέχουν, καταρχήν, στα μέτρα που θεσπίζονται στον τομέα του χώρου ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης. Αυτό δεν θίγει τη δυνατότητα της Ιρλανδίας να κοινοποιήσει την πρόθεσή της περί του αντιθέτου σύμφωνα με το άρθρο 4 του πρωτοκόλλου αριθ. 21.

³⁷ Ανάλογα με την πρόοδο που σημειώθηκε ως προς τα διάφορα επιμέρους σημεία κάθε σύστασης και με το αν υλοποιήθηκαν οι συστάσεις της έκθεσης του 2025, η αξιολόγηση στην οποία κατέληξε η Επιτροπή για κάθε περίπτωση έφερε έναν από τους ακόλουθους χαρακτηρισμούς: μηδενική (περαιτέρω) πρόοδος, περιορισμένη (περαιτέρω) πρόοδος, κάποια (περαιτέρω) πρόοδος, σημαντική (περαιτέρω) πρόοδος, και πλήρης εφαρμογή.

³⁸ Οι αρχές βάσει των οποίων καταρτίστηκαν οι συστάσεις είναι οι ίδιες με εκείνες των προηγούμενων ετών [βλ. COM(2022) 500, σελίδες 4-5]. Οι συστάσεις δεν θίγουν τυχόν ένδικες διαδικασίες που μπορεί να κινήσει η Επιτροπή βάσει άλλων νομικών πράξεων.

σχετικοί συμφεροντούχοι, καθώς και στη συλλογή δεδομένων από την ίδια την Επιτροπή³⁹. Όλες οι πηγές που χρησιμοποιήθηκαν για την τεκμηρίωση της αξιολόγησης καταγράφονται επαρκώς στο κεφάλαιο κάθε χώρας⁴⁰. Οι αρχές των κρατών μελών και των χωρών που συμμετέχουν στη διαδικασία διεύρυνσης κλήθηκαν να συνεισφέρουν, να παράσχουν γραπτές παρατηρήσεις και να συμμετάσχουν σε ειδικές επισκέψεις στις χώρες⁴¹. Η στοχευμένη διαβούλευση με τους συμφεροντούχους παρείχε επίσης πολύτιμες οριζόντιες και ειδικές ανά χώρα παρατηρήσεις⁴². Το Συμβούλιο της Ευρώπης παρείχε επισκόπηση των πρόσφατων γνωμοδοτήσεων και εκθέσεων του⁴³. Πριν από την έγκριση της παρούσας έκθεσης, δόθηκε στις εθνικές αρχές η δυνατότητα να παράσχουν επικαιροποιημένα στοιχεία για το κεφάλαιο που αφορά τη χώρα τους. Η εγκριθείσα έκθεση χρησιμεύει ως βάση για τις επακόλουθες συζητήσεις της Επιτροπής με τις εθνικές κυβερνήσεις και τα κοινοβούλια.

3.1 Συστήματα απονομής δικαιοσύνης

Για την εφαρμογή και την επιβολή του ενωσιακού δικαίου και των εθνικών νομοθεσιών είναι απαραίτητο να υπάρχουν αποτελεσματικά, εύρυθμα και ανεξάρτητα συστήματα απονομής δικαιοσύνης. Η ανεξαρτησία της δικαιοσύνης είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση δίκαιων διαδικασιών και αποτελεσματικής δικαστικής προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων⁴⁴, ενώ η πρόσβαση σε ανεξάρτητα δικαστήρια και ο δικαστικός έλεγχος αποτελούν βασικό στοιχείο του κράτους δικαίου.

Τα κράτη μέλη, κατά τη διαμόρφωση και τη μεταρρύθμιση των συστημάτων τους απονομής δικαιοσύνης, πρέπει να τηρούν πλήρως τις απαιτήσεις που προβλέπονται από το ενωσιακό δίκαιο και τη νομολογία του ΔΕΕ. Θα πρέπει επίσης να λαμβάνουν υπόψη τα ευρωπαϊκά πρότυπα που έχουν αναπτυχθεί από το Συμβούλιο της Ευρώπης και την Επιτροπή της Βενετίας, συμπεριλαμβανομένου του επικαιροποιημένου καταλόγου κριτηρίων ελέγχου για το κράτος δικαίου που εγκρίθηκε τον Δεκέμβριο του 2025. Τα ευρωπαϊκά δικαστικά δίκτυα και ενώσεις διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην προώθηση και την προάσπιση του κράτους

³⁹ Για παράδειγμα, ο πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης παρέχει συγκριτικά και αξιόπιστα στοιχεία σχετικά με την αποδοτικότητα, την ποιότητα και την ανεξαρτησία των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης στα κράτη μέλη της ΕΕ. Στόχος του είναι να βοηθήσει την ΕΕ και τα κράτη μέλη να βελτιώσουν την αποτελεσματικότητα των εθνικών τους συστημάτων απονομής δικαιοσύνης.

⁴⁰ Ως πηγές χρησιμοποιούνται, μεταξύ άλλων, γραπτές παρατηρήσεις των κρατών μελών, παρατηρήσεις που ελήφθησαν κατά τη διάρκεια της στοχευμένης διαβούλευσης με τους συμφεροντούχους, πληροφορίες από διεθνείς οργανισμούς, όπως το Συμβούλιο της Ευρώπης, ο ΟΟΣΑ και ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών, και παρατηρήσεις που υποβάλλονται στο πλαίσιο των επισκέψεων στις χώρες. Λαμβάνονται δεόντως υπόψη οι πληροφορίες από τις χρησιμοποιούμενες πηγές, με συνεκτίμηση της αξιοπιστίας και της συνάφειάς τους. Οι πηγές αυτές τροφοδοτούν την αξιολόγηση της Επιτροπής, αλλά τα συμπεράσματα της Επιτροπής παραμένουν δική της ευθύνη.

⁴¹ Οι παρατηρήσεις των κρατών μελών διατίθενται εδώ: https://commission.europa.eu/publications/2026-rule-law-report-input-member-states-and-enlargement-countries_el Πληροφορίες σχετικά με τις επισκέψεις στις χώρες περιλαμβάνονται στα ειδικά ανά χώρα κεφάλαια. Κατά τη διάρκεια αυτών των επισκέψεων στις χώρες, οι οποίες πραγματοποιήθηκαν διαδικτυακά και διά ζώσης, η Επιτροπή συζήτησε με τις εθνικές αρχές των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένων των δικαστικών και ανεξάρτητων αρχών, με τις αρχές επιβολής του νόμου καθώς και με άλλους συμφεροντούχους, όπως οι ενώσεις δημοσιογράφων και η κοινωνία των πολιτών.

⁴² Οι παρατηρήσεις των συμφεροντούχων διατίθενται εδώ: https://commission.europa.eu/publications/2026-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation_en?prefLang=el.

⁴³ Τα στοιχεία που υπέβαλε το Συμβούλιο της Ευρώπης για την κατάρτιση της έκθεσης για το κράτος δικαίου διατίθενται στη διεύθυνση: https://commission.europa.eu/document/b2e4463e-772f-46d3-af7a-92658e1fe48e_el.

⁴⁴ Άρθρο 19 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και άρθρο 47 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων.

δικαίου και συντελούν στην ανάπτυξη ευρωπαϊκών προτύπων⁴⁵. Οι δικηγόροι και οι δικηγορικοί σύλλογοι συμβάλλουν επίσης σημαντικά στο κράτος δικαίου, όπως και οι συμβολαιογράφοι.

Αντιλήψεις για την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης στην ΕΕ

Όπως αναφέρεται στον πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2026, οι έρευνες του Ευρωβαρόμετρου που διενεργήθηκαν το 2026 δείχνουν ότι η αντίληψη του ευρέος κοινού για την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης βελτιώθηκε ή παρέμεινε σταθερή σε 17 κράτη μέλη σε σύγκριση με το 2025, ενώ επιδεινώθηκε σε δέκα κράτη μέλη⁴⁶. Μεταξύ των επιχειρήσεων, η αντίληψη περί ανεξαρτησίας βελτιώθηκε ή παρέμεινε σταθερή σε 18 κράτη μέλη σε σύγκριση με το 2025 και μειώθηκε σε εννέα κράτη μέλη⁴⁷. Στη [Δανία](#), τη [Φινλανδία](#), την [Αυστρία](#), τη [Σουηδία](#), τις [Κάτω Χώρες](#), τη [Γερμανία](#), το [Λουξεμβούργο](#), και την [Ιρλανδία](#), το επίπεδο της εκλαμβανόμενης ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης παραμένει ιδιαίτερα υψηλό μεταξύ του ευρέος κοινού και των επιχειρήσεων (άνω του 75 %), ενώ παραμένει πολύ χαμηλό στην [Κροατία](#) και τη [Βουλγαρία](#) (κάτω του 30 %). Όσον αφορά τις χώρες της διεύρυνσης, τα αποτελέσματα του Ευρωβαρόμετρου δείχνουν πολύ χαμηλό έως μέσο επίπεδο εκλαμβανόμενης ανεξαρτησίας.

Δικαστικά συμβούλια και διαδικασίες για τον διορισμό και την παύση δικαστών ως βασικές εγγυήσεις για την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης

Οι διαδικασίες διορισμού και παύσης δικαστών καθώς και οι εξουσίες και η δομή των δικαστικών συμβουλίων έχουν καίρια σημασία για τη διατήρηση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης. Στις χώρες στις οποίες υπάρχουν δικαστικά συμβούλια, λειτουργούν ως ανάχωμα μεταξύ της δικαστικής εξουσίας και των άλλων εξουσιών σε τομείς όπως οι διορισμοί, η εξέλιξη της σταδιοδρομίας, και η διαχείριση του δικαστικού συστήματος⁴⁸. Το Συμβούλιο της Ευρώπης έχει αναπτύξει ευρωπαϊκά πρότυπα σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να σχεδιάζονται τα συμβούλια αυτά ώστε να προστατεύουν αποτελεσματικά την ανεξαρτησία τους, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη σύνθεσή τους⁴⁹. Για την αποτελεσματική λειτουργία των δικαστικών συμβουλίων απαιτούνται επαρκείς πόροι και διοικητική ανεξαρτησία.

Αρκετά κράτη μέλη προώθησαν μέτρα στις νομοθετικές τους προσπάθειες για την ενίσχυση της ανεξαρτησίας και της αποτελεσματικότητας των δικαστικών συμβουλίων. Στις [Κάτω Χώρες](#), η κυβέρνηση πρότείνει να διατεθεί στο δικαστικό σώμα ο προϋπολογισμός του και να καταργηθεί ο ρόλος του υπουργού Δικαιοσύνης και Ασφάλειας κατά τον διορισμό των μελών του Δικαστικού Συμβουλίου. Όσον αφορά την [Ισπανία](#), ελήφθησαν μέτρα για την προώθηση της διαδικασίας προσαρμογής της διαδικασίας διορισμού των δικαστών-μελών του Δικαστικού Συμβουλίου, με την έκδοση γνωμοδότησης της Επιτροπής της Βενετίας σχετικά με δύο εναλλακτικά μοντέλα. Στην [Πορτογαλία](#), υπό το πρίσμα των εν εξελίξει συζητήσεων για την ενίσχυση του νομικού του πλαισίου, το Δικαστικό Συμβούλιο ενέκρινε κώδικα

⁴⁵ Όπως το Ευρωπαϊκό Δίκτυο Δικαστικών Συμβουλίων, το Δίκτυο των Προέδρων των Ανώτατων Δικαστηρίων της ΕΕ, η Ένωση των Συμβουλίων Επικρατείας και Ανώτατων Διοικητικών Δικαστηρίων της ΕΕ, το Συμβούλιο των Δικηγορικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης (CEPEJ), το Δίκτυο Εισαγγελέων ή ισοδύναμων οργάνων στα Ανώτατα Δικαστήρια των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης — το δίκτυο NADAL, και το Συμβούλιο των Συμβολαιογραφικών Συλλόγων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (CNUE).

⁴⁶ Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2026, διάγραμμα 48.

⁴⁷ Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2026, διάγραμμα 50.

⁴⁸ Το ΔΕΕ έχει αναγνωρίσει ότι, όταν ένα δικαστικό συμβούλιο συμμετέχει σε διαδικασία διορισμού στην οποία παρεμβαίνουν πολιτικοί φορείς, μπορεί να συμβάλει στο να καταστεί η διαδικασία αυτή πιο αντικειμενική. Βλ. π.χ. απόφαση της 2ας Μαρτίου 2021, C-824/18, AB και λοιποί (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο — Προσφυγές).

⁴⁹ Βλ. ιδίως τη σύσταση CM/Rec(2010)12 του Συμβουλίου της Ευρώπης.

δεοντολογίας για τα μέλη του, με στόχο τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας και της αξιοπιστίας του. Στη [Φινλανδία](#) εκπονούνται συνταγματικές τροποποιήσεις για την περαιτέρω διασφάλιση της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης.

Όσον αφορά τις χώρες της διεύρυνσης, στη [Βόρεια Μακεδονία](#), το Κοινοβούλιο ενέκρινε νέο νόμο για το Δικαστικό Συμβούλιο με σκοπό την ευθυγράμμιση με τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Στη [Σερβία](#), με νομικές τροποποιήσεις καταργήθηκαν ορισμένες από τις υφιστάμενες εγγυήσεις για την προστασία της αυτονομίας των εισαγγελικών αρχών και της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης, με αποτέλεσμα να παρεμποδιστεί η εφαρμογή της συνταγματικής μεταρρύθμισης του 2023· στη συνέχεια, η Επιτροπή της Βενετίας επιβεβαίωσε ότι η Σερβία ανταποκρίθηκε στο σημαντικό μέρος των συστάσεων σχετικά με τις εν λόγω τροποποιήσεις.

Ταυτόχρονα, εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με το Δικαστικό Συμβούλιο στη [Βουλγαρία](#), καθώς δεν έχουν ληφθεί μέτρα για την αντιμετώπιση των μακροχρόνιων ζητημάτων που αφορούν τη σύνθεση και τη λειτουργία του Συμβουλίου. Στην [Εσθονία](#), το Κοινοβούλιο ενέκρινε τη μεταρρύθμιση του Συμβουλίου, η οποία δεν λαμβάνει υπόψη τα ευρωπαϊκά πρότυπα. Στη [Σλοβακία](#), βρίσκεται στο στάδιο της νομοθετικής διαδικασίας σχέδιο τροποποίησης του Συντάγματος και του νόμου για το Δικαστικό Συμβούλιο που περιορίζει τους λόγους παύσης των μελών του Δικαστικού Συμβουλίου.

Οι διαδικασίες διορισμού και παύσης των δικαστών έχουν καίρια σημασία για την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και για την αντίληψη του κοινού. Το ΔΕΕ έχει αποφανθεί ότι για την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης απαιτείται οι προϋποθέσεις και οι κανόνες που διέπουν τους διορισμούς των δικαστών να είναι επαρκείς ώστε να μη δημιουργούν εύλογες αμφιβολίες όσον αφορά το ανεπηρέαστο των δικαστών από εξωγενή στοιχεία⁵⁰. Σε αρκετά κράτη μέλη συνεχίζονται οι προσπάθειες για τη βελτίωση των διαδικασιών διορισμού δικαστών, μεταξύ άλλων ως συνέχεια στις συστάσεις του 2025. Στην [Ελλάδα](#), οι διορισμοί στις ανώτατες θέσεις του δικαστικού συστήματος πραγματοποιήθηκαν με τη συμμετοχή του δικαστικού σώματος. Στη [Σλοβενία](#), ο νέος νόμος για τους δικαστές μεταβίβασε την εξουσία διορισμού δικαστών του Ανώτατου Δικαστηρίου από το Κοινοβούλιο στο Δικαστικό Συμβούλιο. Στη [Λετονία](#), έχουν ληφθεί μέτρα για τη θέσπιση εγγυήσεων για την προστασία της διαδικασίας διορισμού των δικαστών του Ανώτατου Δικαστηρίου από αθέμιτες επιρροές. Μολονότι δεν υπήρχαν σχέδια για την αλλαγή του συστήματος διορισμού των λαϊκών δικαστών στη [Σουηδία](#), η Ένωση Λαϊκών Δικαστών εξετάζει μέτρα για την ενίσχυση της λειτουργίας τους στα δικαστήρια.

Σε άλλα κράτη μέλη, οι μεταρρυθμίσεις στις διαδικασίες διορισμού των δικαστών προχωρούν με αργούς ρυθμούς, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με τη συνεκτίμηση των ευρωπαϊκών προτύπων για τους διορισμούς δικαστών. Στη [Μάλτα](#), ενώ συνεχίστηκε η πολιτική συζήτηση σχετικά με τον διορισμό του Ανώτατου Δικαστή, εξακολουθούν να εκκρεμούν μεταρρυθμίσεις για τη συμμετοχή του δικαστικού σώματος στη διαδικασία. Στη [Φινλανδία](#) έχουν ληφθεί περιορισμένα μέτρα σε σχέση με το ζήτημα του διορισμού των λαϊκών δικαστών. Στη [Βουλγαρία](#), η ευρεία χρήση αποσπάσεων εξακολουθεί να εγείρει ανησυχίες, καθώς ενδέχεται να έχει αρνητικές επιπτώσεις στους αποσπασμένους δικαστές που αντιμετωπίζουν τον κίνδυνο τερματισμού της απόσπασής τους. Στην [Αλβανία](#), η διαδικασία ελέγχου όλων των δικαστών και εισαγγελέων ολοκληρώθηκε πλήρως μετά την ολοκλήρωση του σταδίου της έφεσης, ενισχύοντας περαιτέρω την ανεξαρτησία, τη λογοδοσία και την ακεραιότητα της δικαιοσύνης σε ολόκληρο τον τομέα της δικαιοσύνης.

⁵⁰ Βλ. αποφάσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων της 15ης Ιουλίου 2021, C-791/19, Επιτροπή κατά Πολωνίας· της 20ής Απριλίου 2021, C-896/19, Repubblica κατά Il-Prim Ministru· και της 2ας Μαρτίου 2021, C-824/18, AB και λοιποί (Διορισμός δικαστών στο Ανώτατο Δικαστήριο).

Σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα, ενώ η κριτική των δικαστικών αποφάσεων αποτελεί συνήθη πτυχή του δημοκρατικού λόγου, η εκτελεστική και η νομοθετική εξουσία θα πρέπει να αποφεύγουν την κριτική που υπονομεύει την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης ή την εμπιστοσύνη των πολιτών σε αυτήν⁵¹. Προκλήσεις στο πλαίσιο αυτό έχουν επισημανθεί τόσο στα κράτη μέλη όσο και στις χώρες της διεύρυνσης. Στην [Αλβανία](#), το δικαστικό σύστημα παραμένει ανθεκτικό, ωστόσο συνεχίστηκαν οι απόπειρες αθέμιτης επιρροής στους δικαστικούς θεσμούς και οι προσωπικές επιθέσεις κατά δικαστών. Στο [Μαυροβούνιο](#), ενώ το Δικαστικό και Εισαγγελικό Συμβούλιο διαθέτει καθιερωμένο μηχανισμό αναφοράς περιπτώσεων αθέμιτης επιρροής, οι επικρίσεις και οι επιθέσεις κατά των εισαγγελικών αρχών και των αποφάσεών τους συνεχίστηκαν. Στη [Σερβία](#), η πολιτική πίεση στο δικαστικό σώμα και στις εισαγγελικές αρχές αυξήθηκε σημαντικά, με περιορισμένη παρακολούθηση από κρατικούς φορείς.

Αυτονομία και ανεξαρτησία της εισαγγελικής αρχής

Παρότι η δομή των εθνικών εισαγγελικών αρχών διαφέρει από το ένα κράτος μέλος στο άλλο, απαιτούνται θεσμικές εγγυήσεις για τη διασφάλιση της αυτονομίας της εισαγγελικής αρχής, ώστε να μπορεί να ενεργεί χωρίς παρεμβάσεις⁵². Η αυτονομία αυτή έχει ζωτική σημασία για την επιβολή τόσο των εθνικών όσο και της ευρωπαϊκής ποινικής νομοθεσίας.

Οι μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση των θεσμικών διασφαλίσεων για τις εισαγγελικές αρχές συνεχίστηκαν με διαφορετικούς ρυθμούς σε αρκετά κράτη μέλη. Στη [Βουλγαρία](#), το Κοινοβούλιο ενέκρινε τροπολογίες για τη θέσπιση αυτόματου δικαστικού ελέγχου των εισαγγελικών αποφάσεων σε περίπτωση τερματισμού και αναστολής των ερευνών για εγκλήματα που σχετίζονται με τη διαφθορά. Επιπλέον, θεσπίστηκε νέος νόμος για την αντιμετώπιση διαδικαστικών ζητημάτων που εξακολουθούν να επηρεάζουν την πλήρη θέση σε λειτουργία του μηχανισμού για την αποτελεσματική λογοδοσία και την ποινική ευθύνη του γενικού εισαγγελέα, ενώ διορίστηκε νέος ad hoc εισαγγελέας για την έρευνα επί της Γενικής Εισαγγελίας. Στην [Ισπανία](#), βρίσκεται υπό συζήτηση στο Κοινοβούλιο σχέδιο νόμου για την ενίσχυση του καθεστώτος του γενικού εισαγγελέα με την αποσύνδεση της θητείας του γενικού εισαγγελέα από εκείνη της κυβέρνησης. Στην [Κύπρο](#), η εν εξελίξει μεταρρύθμιση της Νομικής Υπηρεσίας, με την οποία σχεδιάζεται η σύσταση της Γενικής Εισαγγελίας και η θέσπιση αποτελεσματικού ελέγχου των αποφάσεων μη άσκησης δίωξης ή διακοπής της διαδικασίας, παραμένει υπό συζήτηση ενώπιον της Βουλής. Στην [Αυστρία](#), η κυβέρνηση υπέβαλε σε δημόσια διαβούλευση σχέδιο νόμου για τη δημιουργία Ομοσπονδιακής Εισαγγελίας, με στόχο τον διαχωρισμό της εισαγγελικής αρχής από την τρέχουσα ιεραρχική υπαγωγή της στο Υπουργείο Δικαιοσύνης. Στην [Πολωνία](#), ελήφθησαν περιορισμένα μέτρα για τον διαχωρισμό του αξιώματος του υπουργού Δικαιοσύνης από το αξίωμα του γενικού εισαγγελέα και για τη διασφάλιση της λειτουργικής ανεξαρτησίας της εισαγγελικής αρχής από την κυβέρνηση.

Προκλήσεις έχουν επίσης εντοπιστεί ή εξακολουθούν να υπάρχουν σε ορισμένους τομείς. Στη [Σλοβακία](#), το νομικό πλαίσιο σχετικά με την εξουσία του γενικού εισαγγελέα να ακυρώνει τελεσίδικες αποφάσεις εισαγγελέων κατώτερης βαθμίδας παρέμεινε αμετάβλητο. Στην [Ουγγαρία](#), η διαδικασία εκλογής του γενικού εισαγγελέα, σε συνδυασμό με την ιεραρχική δομή της εισαγγελικής αρχής, ενέχει τον κίνδυνο αθέμιτων πολιτικών παρεμβάσεων σε μεμονωμένες υποθέσεις.

Στο [Μαυροβούνιο](#), η κυβέρνηση ενέκρινε συνταγματικές τροποποιήσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ανεξαρτησίας των δικαστικών και εισαγγελικών συμβουλίων. Στη [Βόρεια](#)

⁵¹ Συμβούλιο της Ευρώπης, Σύσταση της Επιτροπής Υπουργών προς τα κράτη μέλη σχετικά με τους δικαστές: ανεξαρτησία, αποτελεσματικότητα και αρμοδιότητες, 17 Νοεμβρίου 2010, CM/Rec (2010)12, παράγραφος 18

⁵² Βλ. συλλογή γνωμοδοτήσεων και εκθέσεων της Επιτροπής της Βενετίας σχετικά με τους εισαγγελείς ([https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI\(2022\)023-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI(2022)023-e)).

[Μακεδονία](#), το Κοινοβούλιο ενέκρινε νέες τροποποιήσεις του νόμου για το εισαγγελικό συμβούλιο, με σκοπό την ενίσχυση της αυτονομίας της εισαγγελικής αρχής, αλλά απαιτούνται περαιτέρω αναθεωρήσεις. Στη [Σερβία](#), εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες όσον αφορά την αυτονομία των εισαγγελικών αρχών, ενώ η αποτελεσματικότητα και η εμπιστευτικότητα των ποινικών ερευνών παρεμποδίζονται από ελλείψεις στη νομοθεσία και την πρακτική.

Εξασφάλιση της λογοδοσίας και διασφάλιση της ανεξαρτησίας στις πειθαρχικές διαδικασίες

Όπως επιβεβαιώνεται από τη νομολογία του ΔΕΕ, οι πειθαρχικές διαδικασίες δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται ως μορφή πολιτικού ελέγχου του δικαστικού σώματος⁵³. Οι εγγυήσεις πρέπει να περιλαμβάνουν σαφείς κανόνες που καθορίζουν τι συνιστά πειθαρχικό παράπτωμα καθώς και τις κυρώσεις που πρέπει να επιβληθούν. Οι πειθαρχικές διαδικασίες θα πρέπει να διεξάγονται από ανεξάρτητο όργανο, να σέβονται το δικαίωμα της άμυνας και να παρέχουν τη δυνατότητα προσβολής των αποφάσεων ενώπιον των δικαστηρίων⁵⁴.

Αρκετά κράτη μέλη ενίσχυσαν τις εγγυήσεις στις πειθαρχικές διαδικασίες. Στην [Τσεχία](#), αναφέρεται ότι η νέα πειθαρχική διαδικασία δύο βαθμών για τους δικαστές, τους εισαγγελείς και τους δικαστικούς επιμελητές λειτουργεί ικανοποιητικά. Στη [Σλοβενία](#), οι τροποποιήσεις του νόμου για το Δικαστικό Συμβούλιο και ο νέος νόμος για τους δικαστές αναμόρφωσαν το πειθαρχικό πλαίσιο για τους δικαστές, με ακριβέστερους ορισμούς και αλλαγές όσον αφορά τη διαδικασία.

Σε ορισμένα κράτη μέλη, τα πειθαρχικά μέτρα που αφορούν τους δικαστές παρουσιάζουν διάφορες προκλήσεις. Στη [Ρουμανία](#), ορισμένοι δικαστές συνέχισαν να αισθάνονται αδικαιολόγητες πιέσεις, και οι επαγγελματικές ενώσεις τους εξέδωσαν δημόσιες δηλώσεις με τις οποίες ζήτησαν να τερματιστεί η πειθαρχική πίεση στους δικαστές που ασκούν το δικαίωμά τους στην ελευθερία του λόγου. Επιπλέον, ορισμένοι δικαστές εξαιρέθηκαν από το Ανώτατο Ακυρωτικό Δικαστήριο λόγω της πρόθεσής τους να υποβάλουν προδικαστικά ερωτήματα στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στη [Σλοβακία](#), η μεταρρύθμιση των πειθαρχικών διαδικασιών για δικαστές, εισαγγελείς, δικαστικούς επιμελητές και συμβολαιογράφους, η οποία αυξάνει τις εξουσίες του Δικαστικού Συμβουλίου επί του δικαστικού σώματος, υπόκειται σε έλεγχο συνταγματικότητας.

Προσπάθειες για τη βελτίωση της ποιότητας και της αποδοτικότητας των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης

Το σύστημα απονομής δικαιοσύνης χρειάζεται επαρκείς πόρους για να λειτουργήσει αποτελεσματικά. Στους εν λόγω πόρους περιλαμβάνονται οι αναγκαίες επενδύσεις σε υλική και τεχνική υποδομή, καθώς και δεόντως εκπαιδευμένο, καταρτισμένο και επαρκώς αμειβόμενο προσωπικό. Τα κράτη μέλη συνέχισαν να επενδύουν στα συστήματά τους απονομής δικαιοσύνης, συχνά παρά το περιοριστικό δημοσιονομικό πλαίσιο, σε αρκετές περιπτώσεις με τη στήριξη της ΕΕ μέσω των σχεδίων τους ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

Στη [Γερμανία](#), με το νέο σύμφωνο για το κράτος δικαίου και μια κοινή εκστρατεία για την προσέλκυση ειδικευμένου προσωπικού, ελήφθησαν σημαντικά μέτρα για την αύξηση των πόρων του δικαστικού σώματος και την αντιμετώπιση των προκλήσεων όσον αφορά τις προσλήψεις. Στο [Βέλγιο](#), το Κοινοβούλιο θέσπισε νόμο για να καταστήσει ελκυστικότερες τις θέσεις στο δικαστικό σώμα, ευθυγραμμίζοντας στενότερα τις συνθήκες απασχόλησης με

⁵³ Το Δικαστήριο υπενθύμισε την αρχή αυτή σε υποθέσεις που αφορούσαν το πειθαρχικό τμήμα του Ανώτατου Δικαστηρίου της Πολωνίας (απόφαση της 5ης Ιουνίου 2023, *Επιτροπή κατά Πολωνίας*, C-204/21) και τη Δικαστική Επιθεώρηση της Ρουμανίας (απόφαση της 11ης Μαΐου 2023, *Inspectia Judiciară*, C-817/21, και απόφαση της 18ης Μαΐου 2021, *Asociația «Forumul Judecătorilor din România» και λοιποί κατά Inspectia Judiciară και λοιπών*, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-83/19 κ.λπ.).

⁵⁴ Απόφαση της 25ης Ιουλίου 2018, LM, C-216/18 PPU, σκέψη 67.

εκείνες των δημόσιων υπαλλήλων εκτός του δικαστικού σώματος. Στις [Κάτω Χώρες](#), το δικαστικό σώμα θα λάβει αυξημένα κονδύλια από το 2027 για τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας στο σύστημα απονομής δικαιοσύνης και την αντιμετώπιση των ελλείψεων προσωπικού. Στην [Ελλάδα](#), η πρόσληψη εισαγγελέων αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των ελλείψεων προσωπικού. Ωστόσο, η επάρκεια των πόρων εξακολουθεί να αποτελεί επαναλαμβανόμενη πρόκληση· για παράδειγμα, στην [Πορτογαλία](#), οι προσλήψεις σε θέσεις δικαστών και εισαγγελέων βρίσκονται σε εξέλιξη, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με την έλλειψη δικαστικών υπαλλήλων και την επιδείνωση των συνθηκών και της ασφάλειας στους χώρους των δικαστηρίων και των εισαγγελιών. Στην [Εσθονία](#), ο φόρτος εργασίας στο δικαστικό σώμα εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση, ενώ έχουν ανακοινωθεί διαγωνισμοί για την πλήρωση κενών θέσεων.

Το επίπεδο των αποδοχών των δικαστών μπορεί να επηρεάσει την ανεξαρτησία της δικαιοσύνης και είναι επίσης σημαντικό για την ελκυστικότητα του δικαστικού επαγγέλματος⁵⁵. Στη [Σουηδία](#), η Εθνική Διοίκηση Δικαστηρίων και η συνδικαλιστική οργάνωση των δικαστών συμφώνησαν σχετικά με μια νέα συλλογική σύμβαση, η οποία αποσαφηνίζει τις υφιστάμενες εγγυήσεις και θεσπίζει πρόσθετα μέτρα για τη στήριξη της ανεξαρτησίας της δικαιοσύνης όσον αφορά το μισθολογικό σύστημα των δικαστών. Στην [Ουγγαρία](#), οι αποδοχές στο σύστημα απονομής δικαιοσύνης αυξήθηκαν περαιτέρω, ενώ δεν έχουν ληφθεί μέτρα για να διασφαλιστεί ότι οι αυξήσεις αυτές πραγματοποιούνται με δομημένο τρόπο.

Η ψηφιοποίηση μπορεί να ενισχύσει τα συστήματα απονομής δικαιοσύνης των κρατών μελών και να τα καταστήσει πιο προσβάσιμα, αποδοτικά, ανθεκτικά και έτοιμα να αντιμετωπίσουν τις τρέχουσες και μελλοντικές προκλήσεις. Συνεχίστηκε η πρόοδος πρωτοβουλιών ψηφιοποίησης στην [Ιρλανδία](#), την [Ελλάδα](#), το [Λουξεμβούργο](#), τη [Γαλλία](#), τη [Σλοβενία](#) και την [Εσθονία](#). Στο [Βέλγιο](#), τη [Βουλγαρία](#), την [Κροατία](#), τη [Γερμανία](#), την [Ιταλία](#), την [Πορτογαλία](#) και τη [Φινλανδία](#), μολονότι προχωρούν τα έργα τη βελτίωση του επιπέδου ψηφιοποίησης, εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένα κενά και προκλήσεις. Ωστόσο, σε ορισμένα κράτη μέλη, η εφαρμογή εξακολουθεί να υστερεί. Στην [Τσεχία](#), οι προσπάθειες ψηφιοποίησης του συστήματος απονομής δικαιοσύνης συνέχισαν να αντιμετωπίζουν καθυστερήσεις, με τους συμφεροντούχους να επισημαίνουν την έλλειψη διαλειτουργικότητας μεταξύ των συστημάτων για τα διάφορα δικαστήρια και τη συχνά ελλιπή ή ασυνεπή δημοσίευση των δικαστικών αποφάσεων στο διαδίκτυο. Στη [Μάλτα](#), οι επενδύσεις στην ψηφιοποίηση της δικαιοσύνης προχωρούν με περιορισμένο ρυθμό και ορισμένα συστήματα δεν έχουν ακόμη εφαρμοστεί. Στην [Ισπανία](#) συνεχίστηκαν οι εργασίες για την περαιτέρω ενίσχυση του υψηλού επιπέδου ψηφιοποίησης της δικαιοσύνης, ενώ η περιορισμένη διαλειτουργικότητα μεταξύ εθνικών και περιφερειακών συστημάτων διαχείρισης υποθέσεων εξακολουθεί να αποτελεί πρόκληση.

Η [Αλβανία](#), το [Μαυροβούνιο](#) και η [Βόρεια Μακεδονία](#) αντιμετωπίζουν συνεχείς προκλήσεις όσον αφορά τη διασφάλιση επαρκών ανθρωπίνων πόρων στο δικαστικό σώμα. Στη [Σερβία](#), η εφαρμογή της λύσης ΤΠ για το νέο σύστημα διαχείρισης εισαγγελικών υποθέσεων βρίσκεται σε εξέλιξη.

Ένα αποδοτικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης διαχειρίζεται τον φόρτο υποθέσεων και τις συσσωρευμένες υποθέσεις και εκδίδει αποφάσεις χωρίς αδικαιολόγητες καθυστερήσεις. Αυτό είναι απαραίτητο για την προστασία των δικαιωμάτων, την ασφάλεια δικαίου και την εμπιστοσύνη των πολιτών. Οι υπερβολικά χρονοβόρες δικαστικές διαδικασίες και οι

⁵⁵ Απόφαση του ΔΕΕ της 25ης Φεβρουαρίου 2025, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-146/23 και C-374/23, στην οποία το Δικαστήριο διευκρίνισε ότι, σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 1 της ΣΕΕ, οι λεπτομερείς κανόνες καθορισμού των αποδοχών των δικαστών πρέπει να είναι αντικειμενικοί, προβλέψιμοι, σταθεροί, διαφανείς και να κατοχυρώνονται νομοθετικά.

συσσωρευμένες υποθέσεις ενδέχεται επίσης να επηρεάσουν αρνητικά το επιχειρηματικό περιβάλλον. Σε ορισμένα κράτη μέλη εφαρμόζονται μέτρα για τη βελτίωση της αποδοτικότητας. Στην [Κροατία](#) έχουν ληφθεί ορισμένα μέτρα για τη βελτίωση της αποδοτικότητας της δικαιοσύνης, ενώ οι συσσωρευμένες υποθέσεις και η διάρκεια των διαδικασιών εξακολουθούν να αποτελούν πηγή σοβαρής ανησυχίας. Στην [Ελλάδα](#), οι προσπάθειες για την αποσυμφόρηση των πολιτικών δικαστηρίων και τη μείωση των καθυστερήσεων περιλαμβάνουν τη μεταβίβαση υποθέσεων εκούσιας δικαιοδοσίας σε δικηγόρους και συμβολαιογράφους, την ψηφιακή δημοσίευση διαθηκών και αναθεωρήσεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Στην [Ισπανία](#), η εφαρμογή του νέου νόμου για την αποδοτικότητα της δικαιοσύνης έχει ήδη αποφέρει θετικά αποτελέσματα, αν και υπάρχουν προκλήσεις που συνδέονται με τους πόρους και τη συνέπεια της εφαρμογής σε όλες τις περιφέρειες. Στη [Γαλλία](#), εξετάζονται μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση της αποδοτικότητας του συστήματος απονομής δικαιοσύνης, ενώ οι συμφεροντούχοι εκφράζουν ανησυχίες ότι αυτές ενδέχεται να ισοδυναμούν με περιορισμό του δικαιώματος προσφυγής.

Ενώ σε ορισμένα κράτη μέλη καταγράφηκαν βελτιώσεις όσον αφορά τη διάρκεια των δικαστικών διαδικασιών, όπως στη [Ρουμανία](#) εξακολουθούν να υπάρχουν μακροχρόνιες προκλήσεις σε άλλα κράτη μέλη. Στο [Βέλγιο](#) και την [Πορτογαλία](#), εξακολουθεί να εκκρεμεί η λήψη μέτρων για την επιτάχυνση των δικαστικών διαδικασιών. Στην [Ιταλία](#), ενώ συνεχίστηκε η θετική τάση μείωσης του χρόνου εκδίκασης, η διάρκεια των δικαστικών διαδικασιών εξακολουθεί να αποτελεί σοβαρό ζήτημα.

Στη [Βόρεια Μακεδονία](#), η αποδοτικότητα του συστήματος απονομής δικαιοσύνης συνέχισε να μειώνεται, καθώς η διάρκεια των διαδικασιών αυξήθηκε σε όλες σχεδόν τις κατηγορίες υποθέσεων, με εξαίρεση τις ποινικές υποθέσεις. Στη [Σερβία](#), η αποδοτικότητα του συστήματος απονομής δικαιοσύνης σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις παραμένει σταθερή, ωστόσο υπάρχει αρνητική τάση στις ποινικές υποθέσεις, ενώ δεν έχουν αντιμετωπιστεί σοβαρές προκλήσεις όσον αφορά τον χειρισμό διοικητικών υποθέσεων και καταγγελιών που αφορούν τη συνταγματικότητα.

Η πρόσβαση στη δικαιοσύνη και ο ρόλος των δικηγόρων στο σύστημα απονομής δικαιοσύνης

Οι δικηγόροι, οι δικηγορικοί σύλλογοι, οι συμβολαιογράφοι και άλλοι επαγγελματίες του νομικού κλάδου είναι απαραίτητοι για την αποτελεσματική λειτουργία του κράτους δικαίου. Όπως αναγνωρίζεται από το ΔΕΕ, το δικηγορικό απόρρητο και το απόρρητο της επικοινωνίας μεταξύ δικηγόρου και πελάτη αποτελούν γενικές αρχές του δικαίου της ΕΕ, οι οποίες συνδέονται στενά με τα δικαιώματα υπεράσπισης και την ορθή απονομή της δικαιοσύνης⁵⁶. Το 2025 το Συμβούλιο της Ευρώπης ενέκρινε την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για το επάγγελμα του δικηγόρου, η οποία, για πρώτη φορά, κωδικοποιεί διασφαλίσεις που έχουν στόχο να διασφαλίσουν ότι οι δικηγόροι μπορούν να ενεργούν ανεξάρτητα από την εκτελεστική εξουσία και άλλες αθέμιτες επιρροές⁵⁷.

Μολονότι η ανεξαρτησία των δικηγόρων είναι γενικά εγγυημένη, πράγμα το οποίο σημαίνει ότι οι δικηγόροι μπορούν να ασκούν ελεύθερα τις δραστηριότητές τους παροχής συμβουλών και εκπροσώπησης των πελατών τους, εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις. Στο [Βέλγιο](#), οι δικηγόροι εξακολουθούν να ζητούν πρόσθετες διαδικαστικές εγγυήσεις για την προστασία της ανεξαρτησίας και του επαγγελματικού απορρήτου των δικηγόρων. Στις [Κάτω Χώρες](#),

⁵⁶ Υπόθεση C-155/79, AM & S Europe Ltd κατά Επιτροπής, σκέψεις 18–21· υπόθεση C-550/07 P, Akzo Nobel Chemicals και Akros Chemicals κατά Επιτροπής, σκέψεις 42–46 και 54· υπόθεση C-694/20, Orde van Vlaamse Balies και λοιποί, σκέψεις 26–30 και 34–36.

⁵⁷ CM(2024)191-add1final. Έως τον Ιούνιο του 2026 24 κράτη μέλη της ΕΕ είχαν υπογράψει τη σύμβαση.

έγιναν αλλαγές στο καθεστώς οπτικής παρακολούθησης των συνομιλιών μεταξύ δικηγόρων και πελατών σε φυλακές υψηλής ασφάλειας, εν μέσω ανησυχιών που διατύπωσαν δικηγόροι.

Η διαθεσιμότητα νομικής συνδρομής και το ύψος των δικαστικών εξόδων έχουν σημαντικό αντίκτυπο στην πρόσβαση στη δικαιοσύνη. Σε αρκετά κράτη μέλη λαμβάνονται μέτρα για τη βελτίωση του συστήματος νομικής συνδρομής, όπως στη [Λετονία](#), όπου η πρόσβαση σε νομική συνδρομή επεκτάθηκε στις διαδικασίες ενώπιον του Συνταγματικού Δικαστηρίου. Στη [Δανία](#), το Δικαστικό Συμβούλιο συνέχισε τις εργασίες του για την αναθεώρηση του συστήματος νομικής συνδρομής, και στην [Ιρλανδία](#) έχουν ληφθεί περαιτέρω μέτρα για τη μείωση των δικαστικών εξόδων με την εν εξελίξει κατάρτιση του νομοσχεδίου για τη μεταρρύθμιση του αστικού δικαίου, ενώ δημοσιεύτηκε επανεξέταση του συστήματος νομικής συνδρομής σε αστικές υποθέσεις και προγραμματίζεται μεταρρύθμιση του συστήματος νομικής συνδρομής σε ποινικές υποθέσεις. Στη [Βουλγαρία](#), οι τροποποιήσεις των κανόνων για τη νομική συνδρομή αύξησαν τις αμοιβές των δικηγόρων. Εν τω μεταξύ, στη [Λιθουανία](#), οι συζητήσεις σχετικά με το επίπεδο της αμοιβής των παρόχων νομικής συνδρομής ανεστάλησαν το 2026 και τα νέα χαρακτηριστικά του συστήματος πληροφοριών για τη νομική συνδρομή που έχουν προβλεφθεί με σκοπό τη μείωση του διοικητικού φόρτου για τους παρόχους νομικής συνδρομής έχουν προγραμματιστεί για το τρέχον έτος.

3.2 Πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς

Η διαφθορά υπονομεύει την ασφάλεια, τον δίκαιο ανταγωνισμό και την ευημερία την ποιότητα των δημόσιων υπηρεσιών, στρεβλώνει την κατανομή των δημόσιων πόρων και διαβρώνει την εμπιστοσύνη των πολιτών στη δημοκρατία, τους δημόσιους θεσμούς και το κράτος δικαίου. Συνδέεται συχνά με άλλα εγκλήματα, συμπεριλαμβανομένης της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της διακίνησης ναρκωτικών, και αποτελεί ένα από τα κύρια εργαλεία που χρησιμοποιούν οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος για να διεισδύσουν σε θεσμούς και νόμιμες επιχειρήσεις και να τις επηρεάσουν. Η ολοκληρωμένη προσέγγιση στην καταπολέμηση της διαφθοράς βασίζεται στον συνδυασμό προληπτικών και κατασταλτικών μέτρων σε ένα ισχυρό νομικό και θεσμικό πλαίσιο, με αποτελεσματικές έρευνες και διώξεις.

Αντίληψη για τη διαφθορά σε ολόκληρη την ΕΕ

Τα αποτελέσματα του [Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς](#)⁵⁸ δείχνουν σταθερά ότι 8 στις 20 χώρες με την καλύτερη κατάταξη διεθνώς είναι κράτη μέλη της ΕΕ⁵⁹, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν διαφορές. Η βαθμολογία των εταίρων της διεύρυνσης είναι χαμηλότερη από τον μέσο όρο στην κατάταξη αυτή⁶⁰. Οι έρευνες του Ευρωβαρόμετρου του 2026 για τη διαφθορά καταδεικνύουν ότι η διαφθορά εξακολουθεί να αποτελεί σοβαρή πηγή ανησυχίας για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις στην ΕΕ. Περίπου 7 στους 10 Ευρωπαίους (71 %) πιστεύουν ότι η διαφθορά αποτελεί διαδεδομένο φαινόμενο στη χώρα τους και σχεδόν πέντε στους δέκα Ευρωπαίους (48 %) θεωρούν ότι το επίπεδο διαφθοράς έχει αυξηθεί στη χώρα τους. Μόνο το 35 % των πολιτών πιστεύει ότι οι προσπάθειες της κυβέρνησής τους για την καταπολέμηση της διαφθοράς είναι αποτελεσματικές. Ομοίως, οι περισσότερες ευρωπαϊκές επιχειρήσεις (65 %) θεωρούν ότι το πρόβλημα της διαφθοράς είναι διαδεδομένο στη χώρα τους και μόνο

⁵⁸ 8 κράτη μέλη βρίσκονται μεταξύ των 20 χωρών με τις υψηλότερες επιδόσεις, όπως και το προηγούμενο έτος. Τρία κράτη μέλη (Δανία, Φινλανδία και Σουηδία) βαθμολογούνται με 80/100 ή περισσότερο στον δείκτη, ενώ άλλα κράτη μέλη (Λουξεμβούργο, Κάτω Χώρες, Γερμανία, Εσθονία και Ιρλανδία) βαθμολογούνται με πάνω από 70/100.

⁵⁹ Βαθμολογίες κάτω από 50 παρατηρούνται στη Μάλτα (49), στη Σλοβακία (48), στην Κροατία (47), στη Ρουμανία (45), στη Βουλγαρία (40) και στην Ουγγαρία (40).

⁶⁰ Βαθμολογίες κάτω από 50 παρατηρούνται στο Μαυροβούνιο (46), τη Βόρεια Μακεδονία (40), την Αλβανία (39) και τη Σερβία (33).

περίπου οι μισές επιχειρήσεις (53 %) θεωρούν ότι είναι πιθανό να συλληφθούν ή να καταγγεληθούν στις αστυνομικές ή εισαγγελικές αρχές διεφθαρμένα πρόσωπα ή επιχειρήσεις.

Ενίσχυση του στρατηγικού και νομικού πλαισίου για την καταπολέμηση της διαφθοράς και της ικανότητας των θεσμικών οργάνων

Η σημασία της ύπαρξης αποτελεσματικών και συντονισμένων πολιτικών για την καταπολέμηση της διαφθοράς αναγνωρίζεται στο διεθνές δίκαιο⁶¹. Οι εθνικές στρατηγικές βοηθούν τα κράτη μέλη να υιοθετήσουν μια ολοκληρωμένη και συνεκτική προσέγγιση, ενσωματώνοντας τις προσπάθειες καταπολέμησης της διαφθοράς σε όλους τους σχετικούς τομείς πολιτικής. Με την οδηγία για την καταπολέμηση της διαφθοράς, η έγκρισή τους θα καταστεί υποχρεωτική έως τον Ιούνιο του 2029. Σχεδόν όλα τα κράτη μέλη και οι χώρες της διεύρυνσης διαθέτουν επί του παρόντος εθνικές στρατηγικές για την καταπολέμηση της διαφθοράς και βρίσκονται στη διαδικασία εφαρμογής τους⁶². [Η Ιρλανδία](#) ενέκρινε την πρώτη της στρατηγική για την καταπολέμηση της διαφθοράς, η [Ιταλία](#) ενέκρινε νέα στρατηγική, και η [Ισπανία](#) το πρώτο της σχέδιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Η αποτελεσματική αντιμετώπιση της διαφθοράς απαιτεί τόσο ένα ισχυρό νομικό πλαίσιο όσο και ανεξάρτητους φορείς για την επιβολή της. Συνολικά, τα νομικά πλαίσια στα κράτη μέλη και στις χώρες της διεύρυνσης που καλύπτονται από την παρούσα έκθεση είναι επαρκώς ανεπτυγμένα, ενώ βρίσκονται σε εξέλιξη ή προγραμματίζονται προσπάθειες για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων κενών. Η μεταφορά της οδηγίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς στην εθνική νομοθεσία παρέχει μια επιπλέον ευκαιρία στα κράτη μέλη να ενισχύσουν και να εναρμονίσουν τα νομικά τους πλαίσια.

Αρκετά κράτη μέλη έχουν προωθήσει μεταρρυθμίσεις του ποινικού δικαίου για την ενίσχυση της καταπολέμησης της διαφθοράς. Στη [Σουηδία](#), η κυβέρνηση πρότεινε περαιτέρω νομοθετικές μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση του πλαισίου ποινικής δικαιοσύνης και τη βελτίωση της λογοδοσίας για τη διαφθορά σύμφωνα με τις διεθνείς συστάσεις. Στην [Ισπανία](#), η αναθεώρηση του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας με σκοπό την αύξηση της αποτελεσματικότητας της ποινικής διαδικασίας βρίσκεται υπό συζήτηση στο Κοινοβούλιο. Η [Βουλγαρία](#) ενέκρινε διάφορες νομοθετικές τροποποιήσεις για την εφαρμογή των διεθνών συστάσεων σχετικά με τη δωροδοκία αλλοδαπών δημόσιων λειτουργών.

Σε ορισμένες χώρες εξακολουθούν να υπάρχουν ελλείψεις. Στη [Σλοβακία](#), μολονότι η μεταρρύθμιση του ποινικού δικαίου του 2024 προσαρμόστηκε ώστε να διασφαλιστεί η προστασία των οικονομικών συμφερόντων της ΕΕ και η σλοβακική κυβέρνηση έχει δεσμευτεί ενεργά προς τον σκοπό αυτό, το ποινικό δίκαιο και οι θεσμικές μεταρρυθμίσεις του 2024 εξακολουθούν να εγείρουν συγκεκριμένες ανησυχίες για την καταπολέμηση της διαφθοράς και οι κίνδυνοι που είχαν εντοπιστεί στο παρελθόν εξακολουθούν να υλοποιούνται. Στη [Βόρεια Μακεδονία](#) εγκρίθηκαν τροποποιήσεις του ποινικού κώδικα, οι οποίες παρουσίαζαν

⁶¹ Τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς (UNCAC) υποχρεούνται, σύμφωνα με τις θεμελιώδεις αρχές των νομικών τους συστημάτων, να αναπτύξουν και να εφαρμόζουν ή να διατηρούν αποτελεσματικές και συντονισμένες πολιτικές για την καταπολέμηση της διαφθοράς που προωθούν τη συμμετοχή της κοινωνίας και αντικατοπτρίζουν τις αρχές του κράτους δικαίου, την ορθή διαχείριση των δημόσιων υποθέσεων και της δημόσιας περιουσίας, την ακεραιότητα, τη διαφάνεια και τη λογοδοσία. Όλα τα κράτη μέλη και η ΕΕ είναι συμβαλλόμενα μέρη. Ειδικότερα, η οδηγία (ΕΕ) 2026/1021 για την καταπολέμηση της διαφθοράς απαιτεί από τα κράτη μέλη να έχουν θεσπίσει εθνική στρατηγική για την καταπολέμηση της διαφθοράς έως την 1η Ιουνίου 2029 (άρθρο 21).

⁶² Επί του παρόντος, 23 κράτη μέλη διαθέτουν ειδικές στρατηγικές ή προγράμματα για την καταπολέμηση της διαφθοράς· σχεδόν όλα τα άλλα κράτη μέλη έχουν προβλέψει συνιστώσες για την καταπολέμηση της διαφθοράς σε άλλες εθνικές στρατηγικές και σχέδια δράσης.

αρκετές ελλείψεις σε σύγκριση με το προηγούμενο πλαίσιο, ενώ προετοιμάζεται συνολική μεταρρύθμιση.

Αρκετά κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για να ενισχύσουν τα οικεία θεσμικά όργανα καταπολέμησης της διαφθοράς. Στο [Βέλγιο](#), υποβλήθηκε στο Κοινοβούλιο νομοθετική πρόταση για τη δημιουργία νέου τμήματος με δεσμευμένους πόρους εντός της ομοσπονδιακής εισαγγελικής αρχής για τη διερεύνηση σοβαρών χρηματοπιστωτικών και οικονομικών εγκλημάτων. Στην [Κύπρο](#), η Ανεξάρτητη Αρχή κατά της Διαφθοράς ενισχύθηκε με τη θέσπιση νέας νομοθεσίας για τις προσλήψεις. Η [Ισπανία](#) δρομολόγησε τη νομοθετική διαδικασία για τη σύσταση της Ανεξάρτητης Αρχής για τη Δημόσια Ακεραιότητα ως κεντρικού φορέα για την πρόληψη, την παρακολούθηση και τη δίωξη της διαφθοράς. Στη [Λετονία](#), οι αρμοδιότητες του Γραφείου Πρόληψης και Καταπολέμησης της Διαφθοράς έχουν ενισχυθεί με σκοπό την ενίσχυση της ανάλυσης κινδύνου. Η [Βουλγαρία](#) θέσπισε νέο νόμο για την καταπολέμηση της διαφθοράς με τον οποίο επανιδρύεται η Επιτροπή για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς με ισχυρότερες εγγυήσεις για την πολιτική ανεξαρτησία της. Στην [Ουγγαρία](#), θεσπίστηκε νέα νομοθεσία που αποσκοπεί στην ενίσχυση των εξουσιών της Αρχής Ακεραιότητας και στη διασφάλιση της πρόσβασής της στα δεδομένα που είναι αναγκαία για την εκτέλεση των εργασιών της.

Για την αντιμετώπιση των ολοένα και πιο περίπλοκων υποθέσεων διαφθοράς, οι αρχές επιβολής του νόμου, οι εισαγγελείς και το δικαστικό σώμα πρέπει να διαθέτουν κατάλληλη εξειδίκευση και επαρκείς πόρους. Στην [Ισπανία](#) δημιουργήθηκαν νέες θέσεις δικαστών και εισαγγελέων για την ενίσχυση του χειρισμού υποθέσεων διαφθοράς. Στη [Μάλτα](#), η αστυνομία και ο γενικός εισαγγελέας αύξησαν περαιτέρω τους ανθρώπινους πόρους τους, ενώ η ικανότητα της Μόνιμης Επιτροπής κατά της Διαφθοράς να συμβάλλει αποτελεσματικά στη διερεύνηση και τη δίωξη υποθέσεων διαφθοράς παραμένει περιορισμένη. Σε λίγα κράτη μέλη εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες προκλήσεις. Στην [Ιρλανδία](#) εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όσον αφορά τους πόρους για τη διερεύνηση και τη δίωξη αδικημάτων διαφθοράς. Στην [Αυστρία](#), οι υποχρεώσεις υποβολής εκθέσεων και οι νέοι κανόνες για την κατάσχεση ηλεκτρονικών συσκευών θεωρούνται επιβάρυνση για τις εισαγγελικές αρχές.

Η στενή συνεργασία μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και άλλων υπηρεσιών⁶³, καθώς και η πρόσβαση και η διασύνδεση μεταξύ των βάσεων δεδομένων πληροφοριών, είναι ζωτικής σημασίας για την αποτελεσματική καταπολέμηση της διαφθοράς. Στην [Ιρλανδία](#), η συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών λειτουργεί ομαλά. Στη [Φινλανδία](#), η Εθνική Υπηρεσία Ερευνών, η Φορολογική Αρχή και η Αρχή Ανταγωνισμού και Καταναλωτών ενίσχυσαν τη συνεργασία τους στον τομέα της πρόληψης της διαφθοράς.

Η συνεργασία μεταξύ των εθνικών αρχών και της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας αναφέρεται ότι είναι συνολικά καλή στα συμμετέχοντα κράτη μέλη. Επιπλέον, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι πλέον πλήρως λειτουργική στην [Πολωνία](#) και στη [Σουηδία](#) για τη διερεύνηση και τη δίωξη εγκλημάτων που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης. Στις 29 Μαΐου 2026 η [Ουγγαρία](#) κοινοποίησε την πρόθεσή της να συμμετάσχει στην ενισχυμένη συνεργασία για τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (EPPO) [και, στη συνέχεια, η Επιτροπή εξέδωσε απόφαση που επιβεβαιώνει τη συμμετοχή της Ουγγαρίας].

Στην [Ιρλανδία](#), το πρόγραμμα για την κυβέρνηση του 2025 περιλαμβάνει δέσμευση για ένταξη στην Ευρωπαϊκή Εισαγγελία.

Στην [Αλβανία](#), το θεσμικό πλαίσιο για την πρόληψη της διαφθοράς έχει βελτιωθεί, αλλά ο συντονισμός μεταξύ των φορέων που είναι αρμόδιοι για τη διαφθορά και την επιβολή του

⁶³ Όπως οι μονάδες χρηματοοικονομικών πληροφοριών και οι φορολογικές, ελεγκτικές αρχές, οι αρχές ανταγωνισμού και άλλες διοικητικές αρχές.

νόμου παραμένει ανεπαρκής. Στο [Μαυροβούνιο](#), αυξήθηκε η αποτελεσματικότητα και ο συντονισμός των οργάνων επιβολής του νόμου στον τομέα της διαφθοράς. Στη [Σερβία](#) υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με τα εμπόδια και τις απόπειρες αθέμιτης επιρροής στην αποτελεσματική λειτουργία της Εισαγγελίας για το Οργανωμένο Έγκλημα.

Εξάλειψη των εμποδίων στις ποινικές έρευνες και δίωξεις, και βελτίωση του ιστορικού επιδόσεων σε υποθέσεις διαφθοράς σε υψηλό επίπεδο

Η αποτελεσματική διερεύνηση και δίωξη της διαφθοράς είναι απαραίτητη για τη διασφάλιση της λογοδοσίας και τη διατήρηση της εμπιστοσύνης των πολιτών στο κράτος δικαίου. Σύμφωνα με το Ειδικό Ευρωβαρόμετρο σχετικά με τη στάση των πολιτών απέναντι στη διαφθορά, περίπου τα δύο τρίτα των Ευρωπαίων (69 %) πιστεύουν ότι οι υποθέσεις διαφθοράς υψηλού επιπέδου δεν διώκονται επαρκώς. Η αποτελεσματική διερεύνηση και δίωξη της διαφθοράς μπορεί να παρεμποδίζονται από νομικές ελλείψεις, όπως οι ασαφείς ή επαχθείς διαδικασίες άρσης ασυλιών ή οι σύντομες προθεσμίες παραγραφής. Τα εμπόδια αυτά είναι ιδιαίτερα προβληματικά όταν πρόκειται για πολύπλοκες υποθέσεις διαφθοράς, όπου ενδέχεται να οδηγήσουν σε καθυστερήσεις και να υπονομεύσουν την αποτελεσματική επιβολή.

Αρκετά κράτη μέλη έχουν εντείνει τις προσπάθειές τους για να διασφαλίσουν την αποτελεσματικότερη διερεύνηση και δίωξη των αδικημάτων διαφθοράς, μεταξύ άλλων με τη διάθεση πρόσθετων πόρων. Στη [Γαλλία](#), οι προσπάθειες για τη δίωξη της διαφθοράς ενισχύονται, μεταξύ άλλων όσον αφορά υποθέσεις υψηλού επιπέδου, με τη διάθεση πρόσθετων ανθρώπινων πόρων στις ανακριτικές αρχές και τη θέσπιση νέων νομοθετικών εργαλείων. Οι άνθρωποι πόροι στις υπηρεσίες που είναι επιφορτισμένες με την καταπολέμηση της διαφθοράς αυξήθηκαν σημαντικά στο [Λουξεμβούργο](#). Στην [Κροατία](#) αναθεωρήθηκαν αρκετοί νόμοι, συμπεριλαμβανομένου του νόμου για την Υπηρεσία Καταπολέμησης της Διαφθοράς και του Οργανωμένου Εγκλήματος, και θεσπίστηκαν θεσμικές αλλαγές για την επίτευξη μεγαλύτερης αποδοτικότητας στις έρευνες και τις δίωξεις σε υποθέσεις διαφθοράς.

Σε άλλα κράτη μέλη, υπάρχουν ορισμένα εμπόδια στην αποτελεσματική διερεύνηση και δίωξη της διαφθοράς, ιδίως όσον αφορά υποθέσεις υψηλού επιπέδου. Στη [Μάλτα](#) κινήθηκαν νέες έρευνες και δίωξεις και συνεχίζονται οι προσπάθειες για την αύξηση της ερευνητικής ικανότητας, ενώ δεν έχει ακόμη επιτευχθεί αξιόπιστο ιστορικό επιδόσεων όσον αφορά τις τελεσίδικες αποφάσεις σε υποθέσεις διαφθοράς. Στη [Ρουμανία](#), το ιστορικό επιδόσεων όσον αφορά τη δίωξη τόσο σε υποθέσεις διαφθοράς ήσσονος σημασίας όσο και της διαφθοράς σε υψηλό επίπεδο διατηρήθηκε, ενώ τα κατώτερα δικαστήρια συνέχισαν να περατώνουν υποθέσεις διαφθοράς και να ακυρώνουν καταδικαστικές αποφάσεις, μεταξύ άλλων και σε υποθέσεις υψηλού επιπέδου, μετά τις αποφάσεις του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου σχετικά με την παραγραφή. Η [Βουλγαρία](#) και η [Ουγγαρία](#) δεν έχουν ακόμη επιδείξει σταθερό ιστορικό επιδόσεων όσον αφορά τις έρευνες, τις δίωξεις και τις τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις σε υποθέσεις διαφθοράς υψηλού επιπέδου. Στη [Σλοβακία](#), η ικανότητα εντοπισμού, διερεύνησης και δίωξης της διαφθοράς υψηλού επιπέδου έχει επιδεινωθεί περαιτέρω, με τον αριθμό των υποθέσεων διαφθοράς που εντοπίστηκαν και διώχθηκαν να παρουσιάζει απότομη μείωση.

Στην [Αλβανία](#), η ειδική δομή για την καταπολέμηση της διαφθοράς (SPAK) συνέχισε να αποφέρει θετικά αποτελέσματα όσον αφορά την καταπολέμηση της διαφθοράς υψηλού επιπέδου και τη δημιουργία σταθερού ιστορικού επιδόσεων όσον αφορά τις έρευνες, τις δίωξεις και τις καταδικαστικές αποφάσεις. Στη [Βόρεια Μακεδονία](#), παρά τις πρόσφατες προσπάθειες για τη διερεύνηση και τη δίωξη της διαφθοράς, οι καθυστερήσεις στις δικαστικές διαδικασίες, οι σπάνιες τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις και οι περιορισμένοι πόροι εξακολουθούν να παρεμποδίζουν την ανάπτυξη ενός ισχυρού ιστορικού επιδόσεων σε

υποθέσεις διαφθοράς υψηλού επιπέδου. Στο [Μαυροβούνιο](#), ο αριθμός των τελεσίδικων αποφάσεων και καταδικαστικών αποφάσεων σε υποθέσεις διαφθοράς υψηλού επιπέδου έχει αυξηθεί. Στη [Σερβία](#), εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όσον αφορά τη δημιουργία αξιόπιστου ιστορικού επιδόσεων όσον αφορά τις έρευνες, τις διώξεις και τις τελεσίδικες καταδικαστικές αποφάσεις για υποθέσεις διαφθοράς υψηλού επιπέδου.

Η καταπολέμηση της διαφθοράς ως παράγοντα που διευκολύνει τη δράση του οργανωμένου εγκλήματος

Οι οργανωμένοι εγκληματίες εκμεταλλεύονται τη διαφθορά για να προωθήσουν τους στόχους τους, υπονομεύοντας τόσο τους δημόσιους όσο και τους ιδιωτικούς οργανισμούς. Η αντιμετώπιση των κινδύνων διείσδυσης του οργανωμένου εγκλήματος στον δημόσιο τομέα ή αθέμιτης επιρροής του σε αυτόν εξακολουθεί να αποτελεί βασική προτεραιότητα για πολλά κράτη μέλη. Στη [Σουηδία](#), η αυξανόμενη απειλή διείσδυσης του οργανωμένου εγκλήματος στις δημόσιες υπηρεσίες μέσω πρακτικών διαφθοράς έχει οδηγήσει στη θέσπιση σειράς μέτρων, συμπεριλαμβανομένων νέων υποχρεώσεων για τους δήμους και τις περιφέρειες όσον αφορά την προστασία των πολιτικών από απειλές και βία. Στις [Κάτω Χώρες](#), η καταπολέμηση της διαφθοράς που συνδέεται με το οργανωμένο έγκλημα εξακολουθεί να αποτελεί σημαντική προτεραιότητα, ενώ τον Μάρτιο του 2026 δημοσιεύτηκε εθνική εκτίμηση κινδύνου για τους κινδύνους διαφθοράς που συνδέονται με το οργανωμένο έγκλημα ανατρεπτικού χαρακτήρα. Στη [Γαλλία](#) εφαρμόζεται νόμος με τον οποίο θεσπίστηκαν διάφορα μέτρα που αποσκοπούν στην ενίσχυση της καταπολέμησης της διαφθοράς όταν συνδέεται με το οργανωμένο έγκλημα.

Ενίσχυση του πλαισίου για την πρόληψη της διαφθοράς και την ακεραιότητα

Η πρόληψη της διαφθοράς στηρίζεται σε ισχυρούς θεσμούς που λειτουργούν με ακεραιότητα, διαφάνεια και λογοδοσία. Στο πλαίσιο αυτό, η ενίσχυση της διαφάνειας, της δεοντολογίας και της ακεραιότητας στις δημόσιες αρχές είναι απαραίτητη για την καταπολέμηση της διαφθοράς, παράλληλα με στοχευμένα μέτρα για τις συγκρούσεις συμφερόντων, την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων και τη μεταπήδηση προς ή από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα.

- Πρόληψη των συγκρούσεων συμφερόντων

Συγκρούσεις συμφερόντων προκύπτουν όταν ένας δημόσιος λειτουργός έχει ιδιωτικό ή επαγγελματικό συμφέρον που θα μπορούσε να επηρεάσει την αμερόληπτη και αντικειμενική εκτέλεση των καθηκόντων του. Για την πρόληψη τέτοιων καταστάσεων, τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει μέτρα που καλύπτουν ευρύ φάσμα αιρετών και διορισμένων δημόσιων λειτουργών. Σε ορισμένα κράτη μέλη, το πλαίσιο ακεραιότητας συμπληρώθηκε με κώδικες δεοντολογίας⁶⁴ και μέτρα για την πρόληψη των συγκρούσεων συμφερόντων. Στην [Κύπρο](#), καταρτίζεται ολοκληρωμένη στρατηγική για την ακεραιότητα των προσώπων στα οποία έχουν ανατεθεί ανώτατα εκτελεστικά καθήκοντα. Στη [Σλοβακία](#), τον Αύγουστο του 2025 εγκρίθηκε κώδικας δεοντολογίας για τα πρόσωπα που ασκούν ανώτατα καθήκοντα. Στην [Ισπανία](#), έχει εκπονηθεί νομοθεσία για την ενίσχυση του Συμβουλίου Διαφάνειας και Χρηστής Διακυβέρνησης και για τη θέσπιση ολοκληρωμένου καθεστώτος για την πρόληψη των συγκρούσεων συμφερόντων στον δημόσιο τομέα. Στη [Βουλγαρία](#) ελήφθησαν περαιτέρω μέτρα για την ενίσχυση της ακεραιότητας της αστυνομίας και του δικαστικού σώματος, συμπεριλαμβανομένων αναθεωρημένων κωδικών δεοντολογίας. Όσον αφορά τις χώρες της διεύρυνσης, στην [Αλβανία](#) η νομοθεσία για τις συγκρούσεις συμφερόντων αναθεωρήθηκε ώστε να ευθυγραμμιστεί με τα ευρωπαϊκά πρότυπα και το κεκτημένο της ΕΕ.

⁶⁴ Βλ. Συμβούλιο της Ευρώπης, Σύσταση Rec(2000)10 σχετικά με τους κώδικες δεοντολογίας για τους δημόσιους λειτουργούς.

Εντωμεταξύ, εξακολουθούν να υπάρχουν ελλείψεις σε ορισμένα κράτη μέλη, καθώς οι κανόνες για τις συγκρούσεις συμφερόντων είναι ελλιπείς ή οι μεταρρυθμίσεις έχουν διακοπεί. Στην [Τσεχία](#), αφού το Συνταγματικό Δικαστήριο κήρυξε αντισυνταγματικές τις τροποποιήσεις της νομοθεσίας σχετικά με τις συγκρούσεις συμφερόντων για διαδικαστικούς λόγους, δεν ελήφθησαν μέτρα για να κινηθεί εκ νέου η διαδικασία αναθεώρησης της εν λόγω νομοθεσίας. Στη [Μάλτα](#) εφαρμόζονται μέτρα για την πρόληψη και τη διαχείριση των συγκρούσεων συμφερόντων στη δημόσια διοίκηση, αλλά οι συμφεροντούχοι θεωρούν ότι δεν διαθέτουν επαρκείς μηχανισμούς επαλήθευσης. Στην [Ιρλανδία](#), το «νομοσχέδιο για τη μεταρρύθμιση της δεοντολογίας» βρίσκεται ακόμη στο στάδιο της εκπόνησης. Στην [Ιταλία](#), εξακολουθεί να εκκρεμεί σχέδιο νόμου για τις συγκρούσεις συμφερόντων.

- Άσκηση πίεσης από ομάδες συμφερόντων και μεταπήδηση προς ή από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα

Η άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων μπορεί να διαδραματίσει θεμιτό ρόλο στην ανάπτυξη πολιτικής, καθώς συμβάλλει στη λήψη δημόσιων αποφάσεων με εμπειρογνώσια και διάφορες οπτικές. Για να διασφαλιστεί η λογοδοσία, να υποστηριχθεί η λήψη αποφάσεων χωρίς αποκλεισμούς και να αποτραπεί η αθέμιτη ή συγκεκαλυμμένη επιρροή, οι δραστηριότητες αυτές πρέπει να συνοδεύονται από ισχυρές διασφαλίσεις διαφάνειας και ακεραιότητας⁶⁵.

Οι εξελίξεις σε αυτούς τους τομείς συνεχίστηκαν, καθώς ορισμένα κράτη μέλη αναθεώρησαν τους κανόνες τους για τη διαφάνεια των δραστηριοτήτων των ομάδων συμφερόντων, θέσπισαν ή επέκτειναν μητρώα διαφάνειας και εκπονούν νέα νομοθεσία. Στην [Τσεχία](#), η εφαρμογή της νομοθεσίας για την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων, η οποία τέθηκε σε ισχύ τον Ιούλιο του 2025 και περιλαμβάνει μητρώο διαφάνειας, βρίσκεται σε καλό δρόμο. Στο [Λουξεμβούργο](#), οι κανόνες σχετικά με την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων που επεκτείνουν στους βουλευτές την υποχρέωση δηλώνουν τις συναντήσεις που πραγματοποιούν τέθηκαν σε εφαρμογή τον Σεπτέμβριο του 2025. Στην [Πορτογαλία](#) θεσπίστηκε νέος νόμος για την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων, ενώ δεν έχει ακόμη δημιουργηθεί μητρώο ομάδων συμφερόντων. Στη [Σουηδία](#), θεσπίστηκε νομοθεσία που προβλέπει την υποχρέωση των εκπροσώπων ομάδων συμφερόντων να καταχωρίζουν και να δημοσιοποιούν τις επαφές τους με τους φορείς λήψης πολιτικών αποφάσεων. Στη [Ρουμανία](#) έχουν θεσπιστεί νέοι κανόνες σχετικά με την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων για τους βουλευτές.

Σε ορισμένα κράτη μέλη, η απουσία ολοκληρωμένων κανόνων για την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων ή οι αδυναμίες στην επιβολή των υφιστάμενων κανόνων θεωρούνται βασικός τομέας που επιδέχεται βελτίωση. Στη [Γαλλία](#), εξακολουθούν να επιβάλλονται απαιτήσεις δημοσιοποίησης μόνο στους εκπροσώπους ομάδων συμφερόντων και όχι στους λειτουργούς σε ανώτατο εκτελεστικό επίπεδο. Στην [Πολωνία](#), στην [Αυστρία](#) στο [Βέλγιο](#), στη [Ανία](#) και στη [Μάλτα](#) δεν ελήφθησαν περαιτέρω μέτρα με σκοπό την ενίσχυση των κανόνων για την άσκηση πίεσης από ομάδες συμφερόντων. Στην [Ισπανία](#), το σχέδιο νόμου για τη ρύθμιση της άσκησης πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων εξακολουθεί να εκκρεμεί προς έγκριση από το Κοινοβούλιο. Στην [Κροατία](#), οι πόροι για την εποπτεία των δραστηριοτήτων άσκησης πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων έχουν αυξηθεί, αλλά

⁶⁵ Τον Δεκέμβριο του 2023 η Επιτροπή πρότεινε οδηγία σχετικά με την εκπροσώπηση συμφερόντων που διενεργείται για λογαριασμό τρίτων χωρών, με σκοπό τη θέσπιση υψηλών προτύπων διαφάνειας και λογοδοσίας στην εσωτερική αγορά για τις δραστηριότητες εκπροσώπησης συμφερόντων, συμπεριλαμβανομένης της άσκησης πίεσης από ομάδες συμφερόντων, όταν αναλαμβάνονται από κυβερνήσεις τρίτων χωρών, και τη διευκόλυνση της παροχής τέτοιων δραστηριοτήτων σε όλα τα κράτη μέλη [C(2023) 8626].

εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις πληροφορίες του μητρώου ομάδων συμφερόντων. Στην [Ελλάδα](#), μολονότι τα μέτρα εφαρμογής και οι δραστηριότητες ευαισθητοποίησης βρίσκονται σε εξέλιξη, δεν έχουν εισαχθεί νομοθετικές αλλαγές όσον αφορά τον ορισμό των εκπροσώπων ομάδων συμφερόντων και ο αριθμός των εγγεγραμμένων εκπροσώπων ομάδων συμφερόντων παραμένει χαμηλός. Στην [Κύπρο](#), ενισχύεται η παρακολούθηση του νόμου για την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων. Ενώ έχουν ληφθεί τα πρώτα μέτρα για την κατάρτιση νομοσχεδίου, η άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων εξακολουθεί να μη ρυθμίζεται στη [Σλοβακία](#).

Οι κανόνες που διέπουν τη μεταπήδηση προς ή από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα παραμένουν βασικός τομέας εστίασης. Αρκετά κράτη μέλη εξετάζουν το ενδεχόμενο αυστηρότερων περιορισμών μετά την έξοδο από την υπηρεσία και μεγαλύτερων περιόδων αναμονής για την ενίσχυση της επιβολής και τη μείωση των κινδύνων σύγκρουσης συμφερόντων. Στις [Κάτω Χώρες](#) τέθηκαν σε ισχύ και εφαρμόζονται αναθεωρημένοι κανόνες σχετικά με τη μεταπήδηση προς ή από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα για τους υπουργούς και τους υφυπουργούς. Στην [Κύπρο](#) βρίσκονται σε εξέλιξη πρωτοβουλίες για την επέκταση των κατηγοριών των προσώπων που υπόκεινται σε εποπτεία μετά έξοδο από την υπηρεσία. Στη [Ρουμανία](#) θεσπίστηκε νέα νομοθεσία για τη μεταπήδηση προς ή από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένων περιορισμών πριν και μετά την έξοδο από την υπηρεσία για ευρύ φάσμα δημόσιων λειτουργών, και εφαρμόζεται νέος κώδικας δεοντολογίας για την κυβέρνηση. Σε άλλα κράτη μέλη, οι συζητήσεις δεν έχουν σημειώσει πρόοδο. Στην [Τσεχία](#) συνεχίζονται οι τεχνικές εργασίες για πιθανή μελλοντική αναθεώρηση των κανόνων σχετικά με τη μεταπήδηση προς ή από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα. Στη [Σουηδία](#), δεν έχει υποβληθεί πρόταση για την αλλαγή των κανόνων σχετικά με τη μεταπήδηση από και προς τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα και δεν υπάρχουν σχέδια για τη θέσπιση κανόνων σχετικά με τη μεταπήδηση προς ή από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα για τους υπουργούς στη [Αανία](#).

- Δημοσιοποίηση περιουσιακών στοιχείων και συμφερόντων

Οι δηλώσεις περιουσιακών στοιχείων και συμφερόντων που υποβάλλονται από δημόσιους λειτουργούς ενισχύουν τη διαφάνεια και συμβάλλουν στην προώθηση της ακεραιότητας και την πρόληψη της διαφθοράς. Τα αποτελεσματικά συστήματα δημοσιοποίησης και επαλήθευσης μπορεί να διευκολύνει τον εντοπισμό συγκρούσεων συμφερόντων, περιπτώσεων ασυμβίβαστου και διαφθοράς. Ωστόσο, υπάρχουν διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής, τη διαφάνεια, την προσβασιμότητα, την επαλήθευση και την επιβολή των εν λόγω δημοσιοποιήσεων.

Σε ορισμένα κράτη μέλη σημειώνονται θετικές εξελίξεις. Οι [Κάτω Χώρες](#) εξέδωσαν επικαιροποιημένες κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με το σύστημα δήλωσης περιουσιακών στοιχείων και συμφερόντων των υπουργών και των υφυπουργών. Στην [Κροατία](#) και την [Ελλάδα](#) έχουν ληφθεί μέτρα για την ψηφιοποίηση των συστημάτων δήλωσης περιουσιακής κατάστασης.

Σε άλλα κράτη μέλη εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις. Στην [Ισπανία](#), δεν έχει πραγματοποιηθεί ακόμη η μεταρρύθμιση του Κανονισμού του Κοινοβουλίου με σκοπό την ενίσχυση των κυρώσεων για τη μη υποβολή δηλώσεων περιουσιακών στοιχείων ή για τη δήλωση ψευδών ή ελλιπών πληροφοριών. Στην [Πολωνία](#), οι περισσότερες δηλώσεις περιουσιακών στοιχείων των κυβερνητικών αξιωματούχων και των βουλευτών εξακολουθούν να συμπληρώνονται ιδιοχείρως και σε διάφορους μορφότευπους, ζητήματα τα οποία η κυβέρνηση ανακοίνωσε ότι θα εξετάσει τώρα κατά προτεραιότητα, συμπεριλαμβανομένης της δημιουργίας τυποποιημένου διαδικτυακού συστήματος. Στη [Μάλτα](#), εξακολουθεί να εκκρεμεί η μεταρρύθμιση του συστήματος δήλωσης περιουσιακών στοιχείων και συμφερόντων για τους βουλευτές και τους υπουργούς. Μολονότι στην [Πορτογαλία](#) η οντότητα διαφάνειας λειτουργεί

πλήρως και έχει ενισχυθεί, αντιμετωπίζει καθυστερήσεις όσον αφορά την επαλήθευση των δηλώσεων περιουσιακών στοιχείων μετά την αύξηση του πλήθους των δηλώσεων μετά τις πρόσφατες εκλογές. Στη [Ρουμανία](#), συζητείται επί του παρόντος ευρεία νομοθετική πρόταση σχετικά με τις δηλώσεις περιουσιακών στοιχείων που υπέβαλε η Εθνική Υπηρεσία Ακεραιότητας. Στη [Σερβία](#) εξακολουθούν να υπάρχουν αδυναμίες όσον αφορά την επαλήθευση και την επιβολή των δηλώσεων περιουσιακών στοιχείων και τις συγκρούσεις συμφερόντων.

- *Προστασία των πληροφοριοδοτών δημοσίου συμφέροντος και καταγγελίες περιπτώσεων διαφθοράς*

Οι πληροφοριοδότες δημοσίου συμφέροντος διαδραματίζουν ζωτικό ρόλο στην αποκάλυψη περιπτώσεων διαφθοράς και άλλων παραπτώματων που διαφορετικά δεν θα αποκαλύπτονταν. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να διασφαλιστεί ότι μπορούν να υποβάλλουν καταγγελίες με ασφάλεια και χωρίς τον φόβο αντιποίνων. Όλα τα κράτη μέλη έχουν μεταφέρει στο εθνικό τους δίκαιο τις βασικές διατάξεις της οδηγίας της ΕΕ για την προστασία των πληροφοριοδοτών δημοσίου συμφέροντος και τα περισσότερα έχουν επεκτείνει την προστασία σε επιπλέον τομείς, πέραν αυτών που καλύπτει η νομοθεσία της ΕΕ. Ωστόσο, εξακολουθούν να υπάρχουν κενά σε ορισμένα κράτη μέλη όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής, τις προϋποθέσεις προστασίας και την προστασία έναντι αντιποίνων⁶⁶. Η οδηγία για την καταπολέμηση της διαφθοράς απαιτεί την εφαρμογή της προστασίας των πληροφοριοδοτών δημοσίου συμφέροντος στα πρόσωπα που καταγγέλλουν αδικήματα διαφθοράς.

Οι πληροφοριοδότες δημοσίου συμφέροντος χρησιμοποιούν όλο και περισσότερο τους διαθέσιμους διαύλους καταγγελίας σε αρκετά κράτη μέλη, γεγονός που καταδεικνύει ότι ένα αποτελεσματικό σύστημα προστασίας μπορεί να ενθαρρύνει την υποβολή καταγγελιών. Πολλά κράτη μέλη λαμβάνουν επίσης μέτρα για την αύξηση της ευαισθητοποίησης και την τροποποίηση των κανόνων για την ενίσχυση του πλαισίου, όπου απαιτείται. Στη [Δανία](#), τη [Λιθουανία](#), και τη [Σλοβενία](#), ο αριθμός των καταγγελιών δυσλειτουργιών συνεχίζει να αυξάνεται, και οι αρχές αναφέρουν ότι η εφαρμογή των κανόνων για τους πληροφοριοδότες δημοσίου συμφέροντος βρίσκεται σε σωστή κατεύθυνση. Στη [Ρουμανία](#), αναπτύσσεται σύστημα ΤΠ για τη λήψη και τη διαχείριση καταγγελιών από πληροφοριοδότες δημοσίου συμφέροντος, με στόχο την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της ροής της επικοινωνίας. Στην [Ισπανία](#), άρχισε να λειτουργεί ανεξάρτητη αρχή επιφορτισμένη με την προστασία των πληροφοριοδοτών δημοσίου συμφέροντος. Στην [Ιρλανδία](#), η βάσει νόμου επανεξέταση του νόμου περί προστατευόμενων δημοσιοποιήσεων αρχίζει το 2026, με δημόσια διαβούλευση για τη συλλογή αποδεικτικών στοιχείων σχετικά με την εμπειρία των πληροφοριοδοτών δημοσίου συμφέροντος.

Ωστόσο, στην πράξη εξακολουθούν να υπάρχουν εμπόδια όσον αφορά την καταγγελία υποθέσεων διαφθοράς. Σύμφωνα με το Ειδικό Ευρωβαρόμετρο σχετικά με τη στάση των πολιτών απέναντι στη διαφθορά, το 31 % των Ευρωπαίων θεωρεί ότι τα άτομα που καταγγέλλουν περίπτωση διαφθοράς δεν προστατεύονται από τα αντίποινα και το 29 % των Ευρωπαίων πιστεύει ότι οι περιπτώσεις διαφθοράς δεν καταγγέλλονται, διότι δεν δίνεται συνέχεια στην καταγγελία ούτε επιβάλλεται τιμωρία. Για να ξεπεραστεί αυτή η διστακτικότητα, τα κράτη μέλη εισάγουν εργαλεία ευαισθητοποίησης και καθοδήγησης. Για παράδειγμα, στη [Ρουμανία](#) πραγματοποιήθηκαν σεμινάρια κατάρτισης για δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που κάλυπταν τόσο εσωτερικούς όσο και εξωτερικούς διαύλους καταγγελίας.

⁶⁶ Βλ. έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την υλοποίηση και εφαρμογή της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937, της 3ης Ιουλίου 2024.

- Χρηματοδότηση πολιτικών κομμάτων και πολιτικών εκστρατειών

Η διαφάνεια στη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων είναι απαραίτητη για την προστασία της ακεραιότητας των δημοκρατικών διαδικασιών, την πρόληψη της αθέμιτης επιρροής και τη διασφάλιση της δημοκρατικής λογοδοσίας⁶⁷.

Αρκετά κράτη μέλη έχουν εγκρίνει μεταρρυθμίσεις ή εξετάζουν το ενδεχόμενο μεταρρυθμίσεων για την αύξηση της διαφάνειας και της εποπτείας. Στην [Εσθονία](#) τέθηκε σε ισχύ μεταρρύθμιση του πλαισίου χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων. Στη [Σουηδία](#), η νομοθεσία που θεσπίστηκε πρόσφατα ενισχύει τους κανόνες για τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων, ευθυγραμμίζοντάς τους με τα διεθνή πρότυπα και τις συστάσεις. Η νέα αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου όσον αφορά τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων των πολιτικών κομμάτων έχει αυξήσει τη διαφάνεια και τη λογοδοσία όσον αφορά τη χρηματοδότηση των κομμάτων στην [Αυστρία](#). Μολονότι η ευρύτερη μεταρρύθμιση των κανόνων για την ιδιωτική χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων δεν έχει ακόμη ολοκληρωθεί στη [Δανία](#), έχουν θεσπιστεί νέοι κανόνες για την απαγόρευση των δωρεών από το εξωτερικό σε πολιτικά κόμματα. Στο [Λουξεμβούργο](#) εγκρίθηκαν νέοι κανόνες για την ενίσχυση του ελέγχου της χρήσης των οικονομικών πόρων από τις πολιτικές ομάδες και τους ανεξάρτητους βουλευτές.

Στην [Αλβανία](#), συστάθηκε ειδική κοινοβουλευτική επιτροπή για να εργαστεί για την εκλογική μεταρρύθμιση, η οποία περιλαμβάνει αναθεωρήσεις του νομικού πλαισίου για τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων. Στο [Μαυροβούνιο](#), το νομικό πλαίσιο που ρυθμίζει τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων δεν έχει ακόμη ευθυγραμμιστεί με τις συστάσεις του ΟΑΣΕ/ODIHR (Γραφείο Δημοκρατικών Θεσμών και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΑΣΕ) και της GRECO για την αύξηση της διαφάνειας και του ελέγχου των δαπανών των πολιτικών κομμάτων. Στη [Βόρεια Μακεδονία](#), η αποτελεσματική εποπτεία των εκστρατειών και της χρηματοδότησης των πολιτικών κομμάτων εξακολουθεί να επηρεάζεται από την ανεπαρκή νομοθεσία και την έλλειψη πόρων.

Καταπολέμηση της διαφθοράς σε τομείς υψηλού κινδύνου

Μολονότι η διαφθορά μπορεί να επηρεάσει όλους τους τομείς του δημόσιου βίου, ορισμένοι τομείς είναι ιδιαίτερα εκτεθειμένοι λόγω της κλίμακας των δημόσιων δαπανών, της πολυπλοκότητας της λήψης αποφάσεων ή της σχετικής διακριτικής ευχέρειας. Οι δημόσιες συμβάσεις, η υγειονομική περίθαλψη, η ενέργεια, το περιβάλλον, ο πολεοδομικός σχεδιασμός και οι κατασκευές παραμένουν μεταξύ των τομέων που είναι πιο ευάλωτοι στους κινδύνους διαφθοράς. Απαιτείται επίσης ενισχυμένη επαγρύπνηση σε τομείς με ταχέως αυξανόμενες δημόσιες δαπάνες ή ταχείες διαδικασίες, όπως οι δημόσιες συμβάσεις στον τομέα της άμυνας. Η Επιτροπή δημοσίευσε [μελέτη](#) σχετικά με τους τομείς που διατρέχουν υψηλό κίνδυνο διαφθοράς.

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για τη μείωση των κινδύνων διαφθοράς σε τομείς υψηλού κινδύνου, συμπεριλαμβανομένου του τομέα των δημόσιων συμβάσεων. Στην [Ιταλία](#), η εθνική αρχή για την καταπολέμηση της διαφθοράς εγκαινίασε ψηφιακή πύλη για την αύξηση της διαφάνειας των διαδικασιών σύναψης δημόσιων συμβάσεων, οι οποίες εξακολουθούν να αποτελούν τομέα υψηλού κινδύνου. Στη [Βουλγαρία](#), για να αυξηθεί η διαφάνεια των δημόσιων συμβάσεων, το Υπουργείο Οικονομικών δημιούργησε βάση δεδομένων που καλύπτει σχεδόν 7 000 ενεργούς διαγωνισμούς συνολικού ύψους άνω των 30 δις. EUR. Στη [Φινλανδία](#), τον Φεβρουάριο του 2026 υποβλήθηκαν στο Κοινοβούλιο τροποποιήσεις του νόμου για τις

⁶⁷ Βλ. επίσης σύσταση (ΕΕ) 2023/2829 της Επιτροπής, της 12ης Δεκεμβρίου 2023, για συμπεριληπτικές και ανθεκτικές εκλογικές διαδικασίες στην Ένωση, και την ενίσχυση του ευρωπαϊκού χαρακτήρα και της αποτελεσματικής διεξαγωγής των εκλογών για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

δημόσιες συμβάσεις, με τις οποίες θεσπίστηκαν νέοι λόγοι αποκλεισμού και βελτιώθηκε η εποπτεία και η διαφάνεια. Διάφορα κράτη μέλη έχουν επίσης θεσπίσει μέτρα μετριασμού σε άλλους τομείς κινδύνου, όπως η [Κροατία](#), με τον νέο της νόμο για τις ξένες επενδύσεις, ο οποίος επιβάλλει ελέγχους ακεραιότητας και καταδίκης για διαφθορά για τους επενδυτές σε τομείς που θεωρούνται κρίσιμοι.

Στο [Μαυροβούνιο](#), τα μέτρα για την αντιμετώπιση των τομέων κινδύνου στις διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων έχουν ενισχυθεί μέσω της εισαγωγής εργαλείων ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων, ενώ η παρακολούθηση των μέτρων για την αντιμετώπιση της διαφθοράς σε τομείς υψηλού κινδύνου παρεμποδίζεται από την έλλειψη σχετικών δεδομένων. Στη [Σερβία](#), εξακολούθησαν να χρησιμοποιούνται ευρέως εξαιρέσεις από τον νόμο για τις δημόσιες συμβάσεις, με αποτέλεσμα να καταστρατηγείται η εφαρμογή του, ενώ οι μηχανισμοί εποπτείας είναι ανεπαρκείς.

3.3 Πολυφωνία και ελευθερία των μέσων μαζικής επικοινωνίας

Η ελευθερία και η πολυφωνία των μέσων μαζικής επικοινωνίας αποτελούν θεμελιώδεις πτυχές του κράτους δικαίου, καθώς τα ανεξάρτητα μέσα μαζικής επικοινωνίας συμβάλλουν στη λογοδοσία της εξουσίας και διασφαλίζουν την ελεύθερη ροή πληροφοριών και απόψεων. Η πολιτική ή κρατική πίεση μπορεί να αποδυναμώσει αυτή την ελευθερία και να περιορίσει την πρόσβαση στην πληροφόρηση. Οι επιθέσεις κατά δημοσιογράφων και η ατιμωρησία για τέτοια εγκλήματα συχνά συμπίπτουν με ευρύτερη υποβάθμιση των προτύπων για το κράτος δικαίου. Η έναρξη ισχύος του EMFA (κανονισμού για την ελευθερία των μέσων ενημέρωσης) και η εφαρμογή της νομοθεσίας κατά των στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού αποτελούν σημαντικά ορόσημα στο πλαίσιο αυτό, καθώς παρέχουν ενισχυμένες διασφαλίσεις για την ανεξαρτησία των μέσων μαζικής επικοινωνίας και την προστασία από καταχρηστικές πρακτικές προσφυγής στη δικαιοσύνη. Οι οργανώσεις για την ελευθερία των μέσων μαζικής επικοινωνίας έχουν εκφράσει αυξανόμενες ανησυχίες σχετικά με την κατάσταση της ελευθερίας των μέσων μαζικής επικοινωνίας, αν και η συνολική κατάσταση στην ΕΕ παραμένει σε γενικές γραμμές θετική⁶⁸.

Παρακολούθηση των κινδύνων για την ελευθερία και την πολυφωνία των μέσων μαζικής επικοινωνίας

Το Παρατηρητήριο για την πολυφωνία στα μέσα ενημέρωσης 2026⁶⁹ επισημαίνει διαρκείς καθώς και σχετικά νέους κινδύνους για την πολυφωνία των μέσων μαζικής επικοινωνίας σε ολόκληρη την ΕΕ, ιδίως λόγω της συγκέντρωσης της ιδιοκτησίας των μέσων μαζικής επικοινωνίας, του αυξανόμενου μεριδίου αγοράς των ψηφιακών μεσαζόντων και των υπό εξέλιξη διαταράξεων με τις οποίες έρχονται αντιμέτωπα τα συντακτικά μέσα ενημέρωσης στην εποχή της ΤΝ. Το Παρατηρητήριο διαπιστώνει ότι η συντακτική ανεξαρτησία παραμένει εύθραυστη σε ορισμένες χώρες, ενώ ο τομέας των μέσων μαζικής επικοινωνίας εξακολουθεί να αντιμετωπίζει οικονομικές δυσχέρειες, με μείωση του αριθμού των δημοσιογράφων, κακές συνθήκες εργασίας σε ορισμένες χώρες και αδύναμα επιχειρηματικά μοντέλα παρά τις προσπάθειες καινοτομίας. Σε αρκετές χώρες, τα δημόσια μέσα ενημέρωσης εξακολουθούν να

⁶⁸ Ενώ ο Παγκόσμιος Δείκτης Ελευθερίας του Τύπου των Δημοσιογράφων Χωρίς Σύνορα κατέγραψε τη χαμηλότερη μέση παγκόσμια βαθμολογία από τη δημιουργία του, η περιοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Βαλκανίων διατηρεί την πρώτη θέση παγκοσμίως και οκτώ κράτη μέλη της ΕΕ καταλαμβάνουν οκτώ από τις δέκα κορυφαίες θέσεις στον Δείκτη. Βλ. επίσης Europe Press Freedom Report — On the Tipping Point: Press Freedom 2025 (Εκθεση για την ελευθερία του Τύπου στην Ευρώπη — Σημείο καμπής: Ελευθερία του Τύπου 2025).

⁶⁹ Υλοποιήθηκε από το Κέντρο για την Πολυφωνία και την Ελευθερία των Μέσων Ενημέρωσης.

αντιμετωπίζουν πολιτικές παρεμβάσεις στους διορισμούς διευθυντικών στελεχών και στη χρηματοδότηση.

Ενίσχυση της ανεξάρτητης λειτουργίας των ρυθμιστικών αρχών των μέσων μαζικής επικοινωνίας

Οι ανεξάρτητες εθνικές ρυθμιστικές αρχές των μέσων μαζικής επικοινωνίας είναι απαραίτητες για την προστασία της πολυφωνίας των μέσων μαζικής επικοινωνίας και πρέπει να ενεργούν αμερόληπτα και με διαφάνεια. Όλα τα κράτη μέλη διαθέτουν νομοθεσία που καθορίζει τις εξουσίες τους και τις διασφαλίσεις όσον αφορά την ανεξαρτησία τους. Η [οδηγία για τις υπηρεσίες οπτικοακουστικών μέσων \(AVMSD\)](#) και ο EMFA απαιτούν από τις ρυθμιστικές αρχές να είναι ανεξάρτητες από την κυβέρνηση, αμερόληπτες, διαφανείς και υπεύθυνες, με επαρκείς πόρους, σαφείς διαδικασίες διορισμού και παύσης και αποτελεσματικούς μηχανισμούς προσφυγής.

Τα καθήκοντα, οι αρμοδιότητες και οι πόροι διαφόρων εθνικών ρυθμιστικών αρχών των μέσων ενημέρωσης έχουν επεκταθεί ή αυξάνονται, μεταξύ άλλων με σκοπό τη συμμόρφωση με τον EMFA και την [πράξη της ΕΕ για τις ψηφιακές υπηρεσίες \(DSA\)](#). Από τη δημοσίευση της έκθεσης του 2025 για το κράτος δικαίου, στην [Κύπρο](#), τη [Δανία](#), την [Ιταλία](#), τη [Σουηδία](#) και την [Πορτογαλία](#), οι οικονομικοί πόροι των ρυθμιστικών αρχών έχουν αυξηθεί, έχει σταθεροποιηθεί η οικονομική τους κατάσταση ή έχει ενισχυθεί η οικονομική τους αυτονομία. Στην [Ιρλανδία](#), τη [Λετονία](#) και την [Ελλάδα](#), έχει αυξηθεί το προσωπικό. Έχουν ανατεθεί νέα καθήκοντα παρακολούθησης και εποπτείας στη [Δανία](#), την [Κροατία](#), την [Ιρλανδία](#), τη [Λιθουανία](#), τη [Γερμανία](#), την [Ελλάδα](#), τη [Φινλανδία](#), τη [Γαλλία](#), τη [Σουηδία](#), το [Βέλγιο](#), την [Αυστρία](#) και τη [Μάλτα](#). Τον Ιούνιο η [Ουγγαρία](#) θέσπισε μεταρρύθμιση που επηρεάζει διάφορες πτυχές του ρόλου της ρυθμιστικής αρχής όσον αφορά τη διακυβέρνηση, τη χρηματοδότηση και την εποπτεία. Μεταρρυθμίσεις βρίσκονται σε εξέλιξη στην [Ισπανία](#), το [Λουξεμβούργο](#), την [Πολωνία](#) και την [Τσεχία](#). Στη [Σλοβακία](#), ενώ οι εγκριθείσες τροποποιήσεις του νόμου για τις υπηρεσίες μέσων μαζικής επικοινωνίας έχουν επεκτείνει τις αρμοδιότητες της εθνικής ρυθμιστικής αρχής των μέσων μαζικής επικοινωνίας, έχουν εκφραστεί ανησυχίες σχετικά με τον αντίκτυπο ορισμένων νέων εκκρεμών τροποποιήσεων στην ανεξαρτησία της ρυθμιστικής αρχής.

Στη [Βόρεια Μακεδονία](#) πραγματοποιήθηκαν διορισμοί των νέων μελών του Συμβουλίου του Οργανισμού Υπηρεσιών Οπτικοακουστικών Μέσων, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με την οικονομική ανεξαρτησία του Οργανισμού.

Αύξηση της διαφάνειας του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των μέσων μαζικής επικοινωνίας

Η δημόσια διαθεσιμότητα πληροφοριών σχετικά με την ιδιοκτησιακή δομή των μέσων μαζικής επικοινωνίας επιτρέπει στους χρήστες να λαμβάνουν τεκμηριωμένες αποφάσεις σχετικά με τις πληροφορίες που καταναλώνουν, ιδίως όταν η ιδιοκτησία συνεπάγεται έλεγχο ή σημαντική επιρροή στις εκδοτικές γραμμές και τη λήψη αποφάσεων.

Στη [Γαλλία](#), η προκαταρκτική εθνική βάση δεδομένων για την ιδιοκτησία των μέσων μαζικής επικοινωνίας που δημιουργήθηκε από τη ρυθμιστική αρχή αναμένει τη θέσπιση εκτελεστικών κανόνων. Στη [Μάλτα](#), η νομοθεσία που θεσπίστηκε πρόσφατα ανέθεσε στη ρυθμιστική αρχή την ανάπτυξη και τη συντήρηση βάσης δεδομένων για το ιδιοκτησιακό καθεστώς των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Στη [Σλοβενία](#), η πρόσφατη νομοθεσία προβλέπει τη δημιουργία νέας βάσης δεδομένων ιδιοκτησίας. Μεταρρυθμίσεις έχουν ξεκινήσει ή πρόκειται να εγκριθούν στη [Βουλγαρία](#), την [Κύπρο](#), την [Ιρλανδία](#), τη [Λιθουανία](#), την [Ισπανία](#) και την [Πορτογαλία](#). Εν αναμονή της έγκρισης νομοσχεδίου, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές προκλήσεις όσον αφορά τη διαφάνεια του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των μέσων μαζικής επικοινωνίας στην [Τσεχία](#).

Στο [Μαυροβούνιο](#), η διαφάνεια της ιδιοκτησίας των μέσων μαζικής επικοινωνίας έχει βελτιωθεί, ενώ παράλληλα αυξάνονται οι ανησυχίες σχετικά με την επιρροή των μέσων μαζικής επικοινωνίας που ανήκουν σε εταιρείες με έδρα τη Σερβία. Στη [Σερβία](#), σε ένα πλαίσιο περαιτέρω συγκέντρωσης της αγοράς μέσων μαζικής επικοινωνίας, η πολιτική και οικονομική επιρροή στα μέσα μαζικής επικοινωνίας, μεταξύ άλλων στη συντακτική πολιτική, αποτελεί πηγή σοβαρής ανησυχίας.

Προστασία των μέσων μαζικής επικοινωνίας από πολιτική πίεση και αθέμιτη επιρροή

Η ανεξαρτησία των μέσων μαζικής επικοινωνίας μπορεί να υπονομευθεί με διάφορους τρόπους, μεταξύ άλλων με αθέμιτη πολιτική επιρροή και πίεση. Οι καταστάσεις αυτές καλύπτονται από τον EMFA, ο οποίος παρέχει ένα πλαίσιο για τη διασφάλιση της συντακτικής ανεξαρτησίας, τον περιορισμό των υπερβολικών πολιτικών παρεμβάσεων και τη δημιουργία ενός διαφανούς πλαισίου για την κατανομή των κρατικών πόρων στα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Η παροχή εγγυήσεων κατά της πολιτικοποίησης των δημόσιων μέσων ενημέρωσης και η εφαρμογή διαφανών κανόνων για την κατανομή της κρατικής διαφήμισης είναι δύο θεμελιώδη στοιχεία αυτού του πλαισίου.

Διασφάλιση διαφανούς και δίκαιης κρατικής διαφήμισης

Η κρατική διαφήμιση περιλαμβάνει κάθε χρήση του κρατικού προϋπολογισμού από δημόσιες αρχές ή φορείς σε όλα τα επίπεδα για διαφημίσεις και εκστρατείες. Εάν οι πόροι αυτοί διατίθενται με αδιαφανή ή με μη δίκαιο τρόπο, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως μοχλοί πολιτικής επιρροής. Ο EMFA αντιμετωπίζει το ζήτημα αυτό καθορίζοντας απαιτήσεις για τα κριτήρια και τις διαδικασίες κατανομής καθώς και υποχρεώσεις δημοσιοποίησης των ποσών που καταβάλλουν ετησίως οι δημόσιες αρχές στους παρόχους υπηρεσιών μέσων μαζικής επικοινωνίας⁷⁰.

Από τη δημοσίευση της έκθεσης του 2025, έχει θεσπιστεί νομοθεσία ειδικά για τη διαχείριση του ζητήματος της πολιτικής διαφήμισης στην [Κροατία](#), τη [Σλοβακία](#), την [Ελλάδα](#), τη [Μάλτα](#), τη [Λετονία](#) και τη [Σλοβενία](#). Νομοσχέδια για τη ρύθμιση του ζητήματος βρίσκονται υπό εκπόνηση στη [Βουλγαρία](#), την [Κύπρο](#), την [Ιρλανδία](#), την [Ισπανία](#), την [Τσεχία](#) και την [Πορτογαλία](#). Η διαφανής και δίκαιη κατανομή της κρατικής διαφήμισης στα μέσα μαζικής επικοινωνίας δεν έχει ακόμα εξεταστεί στην [Ουγγαρία](#). Στη [Ρουμανία](#), ορισμένες πρακτικές που σχετίζονται με τη χρηματοδότηση των ιδιωτικών μέσων μαζικής επικοινωνίας από πολιτικά κόμματα και κρατικές αρχές εξακολουθούν να αποτελούν πρόβλημα.

Στη [Βόρεια Μακεδονία](#) συνεχίζονται οι προσπάθειες για τον εκσυγχρονισμό του δημόσιου ραδιοτηλεοπτικού φορέα, αν και εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις λόγω της περιορισμένης διοικητικής αυτονομίας και της παράτυπης χρηματοδότησης. Στην [Αλβανία](#) εξακολουθούν να υπάρχουν ελλείψεις όσον αφορά τη δίκαιη κατανομή της κρατικής διαφήμισης και άλλων κρατικών πόρων.

Διασφάλιση της ανεξάρτητης λειτουργίας των δημόσιων μέσων ενημέρωσης

Κάθε κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για τη χρηματοδότηση των δημόσιων μέσων ενημέρωσης, με πλήρη σεβασμό των κανόνων της ΕΕ για το εμπόριο και τον ανταγωνισμό⁷¹. Όταν λειτουργούν με βέλτιστο τρόπο, οι πάροχοι δημόσιων υπηρεσιών μέσων ενημέρωσης διασφαλίζουν ότι οι πολίτες και οι επιχειρήσεις έχουν πρόσβαση σε ποικίλη προσφορά

⁷⁰ Ο EMFA και ο κανονισμός 2024/900 για την πολιτική διαφήμιση εφαρμόζονται παράλληλα. Ο κανονισμός για την πολιτική διαφήμιση αυξάνει τη διαφάνεια της πολιτικής διαφήμισης και ενισχύει τα δικαιώματα προστασίας των δεδομένων κατά τη στόχευση ή την παράδοση, μεταξύ άλλων από τις κρατικές αρχές, πολιτικής διαφήμισης που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του.

⁷¹ Πρωτόκολλο αριθ. 29 των Συνθηκών για το σύστημα δημόσιας ραδιοτηλεόρασης στα κράτη μέλη.

περιεχομένου, συμπεριλαμβανομένης ποιοτικής πληροφόρησης. Κατά συνέπεια, ο EMFA θεσπίζει ένα σύνολο διασφαλίσεων για την ανεξάρτητη λειτουργία των παρόχων δημόσιων υπηρεσιών μέσω ενημέρωσης, και συγκεκριμένα επαρκείς, βιώσιμους και προβλέψιμους οικονομικούς πόρους και διαφάνεια κατά τον διορισμό και την παύση των διοικητικών στελεχών.

Σε πολλές χώρες έχουν εγκριθεί ή τεθεί σε εφαρμογή διάφορες και ποικίλες μεταρρυθμίσεις που αποσκοπούν στην ενίσχυση της ανεξαρτησίας των εθνικών δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών φορέων. Αυτό συμβαίνει στη [Σουηδία](#) και τη [Φινλανδία](#). Η [Δανία](#) εισήγαγε ένα νέο μοντέλο για τον διορισμό του διοικητικού συμβουλίου του δημόσιου ραδιοφώνου. Η [Γερμανία](#) και η [Ελλάδα](#) έχουν θεσπίσει μεταρρυθμίσεις με στόχο τον εκσυγχρονισμό της δομής των δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών φορέων. Η [Μάλτα](#) θέσπισε νέες διασφαλίσεις για τον διορισμό του διευθύνοντος συμβούλου του δημόσιου ραδιοτηλεοπτικού φορέα.

Μεταρρυθμίσεις σχετικά με τη διακυβέρνηση των δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών φορέων βρίσκονται σε εξέλιξη ή σε διάφορα στάδια προετοιμασίας στη [Βουλγαρία](#), την [Κροατία](#), την [Ιρλανδία](#), την [Ιταλία](#), τη [Σλοβενία](#), την [Εσθονία](#), τη [Γαλλία](#), την [Πολωνία](#), τις [Κάτω Χώρες](#), την [Πορτογαλία](#) και την [Κύπρο](#). Τον Ιούνιο, η [Ουγγαρία](#) ενέκρινε ευρεία μεταρρύθμιση. Οι συμφεροντούχοι εξακολουθούν να αναφέρουν ανησυχίες στη [Σλοβακία](#) όσον αφορά τον νόμο του Ιουλίου 2024 για τη διάλυση του δημόσιου ραδιοτηλεοπτικού φορέα και τη σύσταση νέας οντότητας, ενώ οι προτάσεις για την επανεξέταση της διακυβέρνησης και της χρηματοδότησης των δημόσιων μέσων ενημέρωσης έχει προκαλέσει ανησυχίες στην [Τσεχία](#) και τη [Λιθουανία](#). Έχουν ληφθεί τα πρώτα μέτρα σχετικά με τη μεταρρύθμιση για την ενίσχυση της ανεξάρτητης διακυβέρνησης και της συντακτικής ανεξαρτησίας των δημόσιων μέσων ενημέρωσης στη [Ρουμανία](#).

Όσον αφορά τις χώρες της διεύρυνσης, εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με την ανεξαρτησία ή τη συντακτική αυτονομία του δημόσιου ραδιοτηλεοπτικού φορέα στη [Σερβία](#) και την [Αλβανία](#).

Διασφάλιση της πρόσβασης σε πληροφορίες

Το δικαίωμα πρόσβασης σε πληροφορίες των δημόσιων αρχών επιτρέπει στους δημοσιογράφους να εκτελούν το ερευνητικό τους έργο. Αποτελεί επίσης σημαντικό εργαλείο διαφάνειας και λογοδοσίας για την κοινωνία των πολιτών και τους πολίτες. Νομοθετικές μεταρρυθμίσεις έχουν θεσπιστεί στη [Λιθουανία](#), έχουν τεθεί σε ισχύ στην [Αυστρία](#) και την [Εσθονία](#), ενώ οι μεταρρυθμίσεις που προβλέπουν νέες απαιτήσεις για τις αιτήσεις πρόσβασης σε έγγραφα έχουν προκαλέσει την ανησυχία των συμφεροντούχων στην [Ελλάδα](#). Το καθεστώς πρόσβασης σε έγγραφα βρίσκεται υπό επανεξέταση στη [Φινλανδία](#), τη [Δανία](#), το [Λουξεμβούργο](#) και τις [Κάτω Χώρες](#).

Στο [Μαυροβούνιο](#), θεσπίστηκαν νέες τροποποιήσεις του νόμου για την ελεύθερη πρόσβαση στις πληροφορίες τον Δεκέμβριο του 2025, ωστόσο εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όσον αφορά την εφαρμογή του εν λόγω νόμου.

Βελτίωση της ασφάλειας και της προστασίας των δημοσιογράφων και αντιμετώπιση νομικών απειλών και καταχρηστικών δικαστικών διαδικασιών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού

Ο εκφοβισμός και η πίεση υπονομεύουν το περιβάλλον στο οποίο εργάζονται οι δημοσιογράφοι, και η διασφάλιση της προστασίας και της ασφάλειάς τους είναι ουσιαστικής σημασίας για τη διαφύλαξη της ελευθερίας των μέσων μαζικής επικοινωνίας και ενός περιβάλλοντος ελευθερίας και πολυφωνίας στα μέσα μαζικής επικοινωνίας. Προκειμένου να βελτιωθεί η ασφάλεια των δημοσιογράφων, αρκετά κράτη μέλη και χώρες της διεύρυνσης έχουν εγκρίνει ειδικά σχέδια δράσης και έχουν λάβει μέτρα για τη δημιουργία ειδικών δομών

στήριξης⁷². Για παράδειγμα, η [Δανία](#), η [Κροατία](#), και η [Λετονία](#) ενέκριναν σχέδια δράσης, ενώ το [Λουξεμβούργο](#) και η [Πορτογαλία](#) έλαβαν μέτρα στο πλαίσιο ήδη εγκριθέντων σχεδίων δράσης.

Η [Γερμανία](#) και η [Ελλάδα](#) έχουν αυξήσει την ικανότητα των οργανισμών επιβολής του νόμου ή έχουν θεσπίσει σχετικά προγράμματα κατάρτισης. Η [Βουλγαρία](#) έχει εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές για τον χειρισμό υποθέσεων διαδικτυακής παρενόχλησης που στοχεύουν δημοσιογράφους. Στην [Ιταλία](#) έχουν κατατεθεί σχέδια τροπολογιών για τη θέσπιση ειδικών επιβαρυντικών περιστάσεων σε σχέση με τα εγκλήματα κατά επαγγελματιών δημοσιογράφων. Οι μεταρρυθμίσεις για τη βελτίωση της προστασίας των δημοσιογράφων εξακολουθούν να εκκρεμούν στη [Μάλτα](#) και τη [Σλοβακία](#).

Οι στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού (SLAPP) αποτελούν ιδιαίτερη μορφή παρενόχλησης, στόχος της οποίας είναι να λειτουργήσει αποτρεπτικά όσον αφορά την ελευθερία των μέσων μαζικής επικοινωνίας και την ελευθερία της έκφρασης. Από τη δημοσίευση της έκθεσης του 2025, οι απαιτήσεις που ορίζονται στη νομοθεσία της ΕΕ και στην ειδική σύσταση που εξέδωσε η Επιτροπή σχετικά με τις στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού έχουν συμβάλει στην προώθηση περαιτέρω μέτρων στην εθνική νομοθεσία, καθώς θεσπίστηκε νομοθεσία κατά των στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού στο [Βέλγιο](#), την [Κύπρο](#), την [Εσθονία](#), τη [Λιθουανία](#), τη [Λετονία](#), τη [Φινλανδία](#), τη [Γαλλία](#), την [Πολωνία](#), τη [Σουηδία](#) και τη [Σλοβενία](#). Σε διάφορα άλλα κράτη μέλη ανάλογες νομοθετικές ρυθμίσεις βρίσκονται σε διάφορα στάδια εκπόνησης.

Στην [Αλβανία](#) συνεχίστηκαν οι περιπτώσεις λεκτικών και σωματικών απειλών, οι εκστρατείες δυσφήμισης και η χρήση στρατηγικών αγωγών προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού σε βάρος δημοσιογράφων. Στο [Μαυροβούνιο](#), οι αρχές συνεχίζουν τις προσπάθειες για την εφαρμογή πολιτικής μηδενικής ανοχής στη βία κατά των δημοσιογράφων, ενώ σημειώνονται μεμονωμένα περιστατικά επιθέσεων. Στη [Σερβία](#), η ασφάλεια των δημοσιογράφων έχει επιδεινωθεί περαιτέρω, με αύξηση των περιπτώσεων σωματικών επιθέσεων, απειλών, εκφοβισμού και ρητορικής μίσους.

3.4 Άλλα θεσμικά ζητήματα σχετικά με το σύστημα ελέγχων και ισορροπιών

Ένα ισχυρό σύστημα ελέγχων και ισορροπιών αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του κράτους δικαίου. Διασφαλίζοντας ότι οι δημόσιες αρχές εξακολουθούν να υπόκεινται σε αποτελεσματική εποπτεία και υποχρέωση λογοδοσίας, συμβάλλει στην πρόληψη της συγκέντρωσης εξουσίας, διαφυλάσσει τα θεμελιώδη δικαιώματα και ενισχύει τη δημοκρατική ανθεκτικότητα.

Συνταγματικές μεταρρυθμίσεις και συζητήσεις που έχουν αντίκτυπο στους θεσμικούς ελέγχους και τις ισορροπίες

Σε ορισμένα κράτη μέλη βρίσκονται σε εξέλιξη μέτρα για την ενίσχυση του συνταγματικού συστήματος ελέγχων και ισορροπιών. Στις [Κάτω Χώρες](#), η κυβέρνηση ανακοίνωσε προτάσεις που παρέχουν στους δικαστές τη δυνατότητα να ελέγχουν τους νόμους με βάση τα «κλασικά» θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνονται στο Σύνταγμα. Στη [Σουηδία](#), προχωρούν οι εργασίες όσον αφορά τις νομοθετικές τροποποιήσεις του Συντάγματος, οι οποίες αποσκοπούν στη δημιουργία ενός πλαισίου για την καλύτερη αντιμετώπιση σοβαρών κρίσεων.

Ακόμη και όταν ένα κράτος μέλος ασκεί την εθνική του αρμοδιότητα για τροποποίηση του Συντάγματός του, δεν μπορεί να καταστρατηγήσει την ανάγκη συμμόρφωσης με τις

⁷² Σύμφωνα με τη σύσταση της Επιτροπής, της 16ης Σεπτεμβρίου 2021, σχετικά με την ασφάλεια των δημοσιογράφων και άλλων επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης.

θεμελιώδεις αρχές του ενωσιακού δικαίου. Στη [Σλοβακία](#), ορισμένες τροποποιήσεις του Συντάγματος που εγκρίθηκαν τον Σεπτέμβριο του 2025 εγείρουν ανησυχίες σχετικά με την αρχή της υπεροχής του δικαίου της ΕΕ⁷³.

Η συμπεριληπτικότητα, η ποιότητα και η διαφάνεια της νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας

Το κράτος δικαίου απαιτεί τη θέσπιση νόμων μέσω διαφανούς, υπεύθυνης, δημοκρατικής και πλουραλιστικής διαδικασίας που στηρίζει την ασφάλεια δικαίου και την ποιότητα της νομοθεσίας⁷⁴. Αρκετά κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για τη βελτίωση της διαβούλευσης με τους συμφεροντούχους στο πλαίσιο της νομοθετικής διαδικασίας. Στην [Κύπρο](#) έχουν ληφθεί σημαντικά μέτρα για την ενίσχυση της συμμετοχής του κοινού στη λήψη αποφάσεων, μεταξύ άλλων με την έγκριση του νομοσχεδίου για τη νομοθετική πρωτοβουλία πολιτών, το οποίο παρέχει στους πολίτες τη δυνατότητα να προτείνουν πολιτικές μέσω επίσημου μηχανισμού. Στην [Πορτογαλία](#) λαμβάνονται μέτρα για τη βελτίωση της διαφάνειας της νομοπαρασκευαστικής διαδικασίας, καθώς εφαρμόζονται νέα μέτρα από το Κοινοβούλιο και συνεχίζονται οι εργασίες της κυβέρνησης για ένα σύστημα «νομοθετικού αποτυπώματος». Στη [Ρουμανία](#), έχει σημειωθεί κάποια περαιτέρω πρόοδος όσον αφορά τα ζητήματα της συχνής χρήσης έκτακτων κυβερνητικών διαταγμάτων και της αποτελεσματικότητας των δημόσιων διαβουλεύσεων, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες ελλείψεις στην πράξη. Στην [Ελλάδα](#), η ποιότητα της νομοθετικής διαδικασίας παρουσιάζει βελτιώσεις, αλλά εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις, συμπεριλαμβανομένων των συχνών νομοθετικών αλλαγών.

Ωστόσο, σε άλλα κράτη μέλη εξακολουθούν να υπάρχουν ελλείψεις όσον αφορά τη συμμετοχή των συμφεροντούχων στη νομοθετική διαδικασία οι οποίες παρουσιάζουν επιδείνωση σε ορισμένες περιπτώσεις. Σε αυτές περιλαμβάνονται ανησυχίες σχετικά με την υπερβολική χρήση διαδικασιών έκτακτης ανάγκης. Στη [Βουλγαρία](#), εξακολουθούν να υπάρχουν προβλήματα όσον αφορά την πρακτική εφαρμογή των κανόνων για τη νομοπαρασκευαστική διαδικασία, καθώς και ανησυχίες σχετικά με την ποιότητα της νομοθετικής διαδικασίας. Στην [Τσεχία](#), οι ταχείες νομοθετικές διαδικασίες, η καταστρατήγηση της συμμετοχής του κοινού και η διυπηρεσιακή επανεξέταση εξακολουθούν να επηρεάζουν την ποιότητα της νομοθετικής διαδικασίας, ενώ οι συμφεροντούχοι επισημαίνουν ανησυχίες όσον αφορά την καταστρατήγηση της συμμετοχής του κοινού σε πράξεις σημαντικής σημασίας. Στη [Σλοβακία](#) η νομοθετική διαδικασία εξακολουθεί να εγείρει ανησυχίες λόγω της ανεπαρκούς δημόσιας διαβούλευσης και συμμετοχής των συμφεροντούχων καθώς και της συχνής χρήσης ταχειών διαδικασιών, μεταξύ άλλων για νομοθεσία υψηλού αντικτύπου.

Στην [Αλβανία](#) εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με την ποιότητα της νομοθετικής διαδικασίας, μεταξύ άλλων όσον αφορά την εφαρμογή τεκμηριωμένης χάραξης πολιτικής και την αποτελεσματικότητα των δημόσιων διαβουλεύσεων. Στη [Βόρεια Μακεδονία](#) το Κοινοβούλιο συνέχισε να εφαρμόζει τον κανονισμό του και βελτίωσε την αποτελεσματικότητά του, ενώ θεσπίστηκε σημαντικός αριθμός νόμων με συντομευμένη νομοθετική διαδικασία. Καταβλήθηκαν προσπάθειες για την αντιμετώπιση των ελλείψεων όσον αφορά τον τεκμηριωμένο σχεδιασμό πολιτικής. Στη [Σερβία](#) το νομικό πλαίσιο για τις

⁷³ Στις 21 Νοεμβρίου 2025 η Επιτροπή κίνησε διαδικασία επί παραβάσει με την αποστολή προειδοποιητικής επιστολής στη Σλοβακία για την παραβίαση θεμελιωδών αρχών του δικαίου της ΕΕ, συγκεκριμένα τις αρχές της υπεροχής, της αυτονομίας, της αποτελεσματικότητας και της ομοιόμορφης εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ.

⁷⁴ Ο επικαιροποιημένος κατάλογος ελέγχου για το κράτος δικαίου της Επιτροπής της Βενετίας καθορίζει πρότυπα σχετικά με τις νομοπαρασκευαστικές διαδικασίες, τονίζοντας, για παράδειγμα, ότι οι ταχείες νομοθετικές διαδικασίες θα πρέπει να περιορίζονται σε εξαιρετικές καταστάσεις ή περιστάσεις.

δημόσιες διαβουλεύσεις και η επιβολή του έχουν σημειώσει επιδείνωση, με χαμηλότερα πρότυπα και μείωση του αριθμού των διαβουλεύσεων.

Σημαντικές εξελίξεις στα ανώτατα και συνταγματικά δικαστήρια όσον αφορά τους ελέγχους και τις ισορροπίες

Ως βασικοί παράγοντες στο πλαίσιο των συστημάτων ελέγχων και ισορροπιών, τα συνταγματικά δικαστήρια συμβάλλουν σημαντικά στην αποτελεσματική εφαρμογή του δικαίου της ΕΕ και στην ακεραιότητα της έννομης τάξης της ΕΕ. Ενώ τα κράτη μέλη διατηρούν την αρμοδιότητα για τη σύσταση, τη σύνθεση και τη λειτουργία των εν λόγω οργάνων, οφείλουν να ασκούν την αρμοδιότητα αυτή σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ και τις ευρωπαϊκές αξίες. Επίσης, τα συνταγματικά δικαστήρια συχνά εκδίδουν αποφάσεις που έχουν σημαντικές επιπτώσεις στο συνολικό σύστημα ελέγχων και ισορροπιών.

Στη [Λετονία](#) εξακολουθούν να υφίστανται προβληματισμοί σχετικά με πιθανές τροποποιήσεις του νόμου για το Συνταγματικό Δικαστήριο, συμπεριλαμβανομένων μέτρων για την περαιτέρω διασφάλιση της ανεξαρτησίας των δικαστών του Συνταγματικού Δικαστηρίου.

Όσον αφορά τις χώρες της διεύρυνσης, στο [Μαυροβούνιο](#) διορίστηκαν δύο δικαστές στο Συνταγματικό Δικαστήριο, με αποτέλεσμα να βελτιωθεί η λειτουργία και η αποτελεσματικότητά του, ενώ δεν έχει επιτευχθεί ακόμη πλήρης σύνθεση.

Διαμεσολαβητές, εθνικοί οργανισμοί για τα ανθρώπινα δικαιώματα και άλλες ανεξάρτητες αρχές

Παρέχοντας ανεξάρτητη εποπτεία και λογοδοσία, οι εθνικοί οργανισμοί ανθρωπίνων δικαιωμάτων⁷⁵, οι διαμεσολαβητές⁷⁶, οι φορείς ισότητας⁷⁷ και άλλες ανεξάρτητες αρχές διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην προάσπιση του κράτους δικαίου και στην ενίσχυση του συστήματος ελέγχων και ισορροπιών. Σε ορισμένα κράτη μέλη συνεχίζονται οι προσπάθειες για την ενίσχυση αυτών των θεσμών. Στην [Τσεχία](#) η εφαρμογή των τροποποιήσεων του νόμου για τον Διαμεσολαβητή με τον οποίο ιδρύεται εθνικός οργανισμός ανθρωπίνων δικαιωμάτων βρίσκεται σε εξέλιξη. Στην [Κροατία](#), οι κυβερνητικές αρχές βελτίωσαν περαιτέρω την εφαρμογή των συστάσεων του Διαμεσολαβητή.

Σε άλλα κράτη μέλη, οι εθνικοί οργανισμοί για τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι διαμεσολαβητές και άλλοι ανεξάρτητοι οργανισμοί εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προκλήσεις, μεταξύ άλλων όσον αφορά τους πόρους. Στην [Πορτογαλία](#) διορίστηκε νέος Διαμεσολαβητής τον Ιούλιο του 2026, μετά από καθυστερήσεις στη διαδικασία διορισμού στο Κοινοβούλιο. Στην [Εσθονία](#) ορισμένες ανεξάρτητες αρχές έχουν αναλάβει περισσότερα καθήκοντα, ενώ δεν έχουν διατεθεί πρόσθετοι πόροι.

Στην [Αλβανία](#) διορίστηκαν νέος Διαμεσολαβητής και νέος Επίτροπος Προστασίας από τις Διακρίσεις, ενώ και τα δύο θεσμικά όργανα αντιμετωπίζουν διαρκείς ελλείψεις σε ανθρώπινους και οικονομικούς πόρους. Στη [Βόρεια Μακεδονία](#) το Κοινοβούλιο προέβη σε αρκετούς διορισμούς σε ανεξάρτητα θεσμικά όργανα, αν και εξακολουθούν να υπάρχουν ανησυχίες σχετικά με τις αξιοκρατικές διαδικασίες επιλογής. Στη [Σερβία](#) οι περισσότεροι ανεξάρτητοι φορείς που δραστηριοποιούνται στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων

⁷⁵ Οι αρχές του Παρισιού του ΟΗΕ, οι οποίες εγκρίθηκαν από τη Γενική Συνέλευση των Ηνωμένων Εθνών το 1993 (ψήφισμα A/RES/48/134), καθορίζουν τα βασικά κριτήρια που πρέπει να πληρούν οι εθνικοί οργανισμοί για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Οι εθνικοί οργανισμοί για τα ανθρώπινα δικαιώματα λαμβάνουν περιοδικά διαπίστευση από την υποεπιτροπή διαπίστευσης της Παγκόσμιας Συμμαχίας των Εθνικών Φορέων για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα.

⁷⁶ Βλ. αρχές της Επιτροπής της Βενετίας για τους διαμεσολαβητές.

⁷⁷ Οδηγία 2024/1500 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και 2024/1499 του Συμβουλίου.

συνέχισαν να αντιμετωπίζουν περιορισμούς όσον αφορά τους πόρους και η συνέχεια που δίνεται στις συστάσεις τους παρέμεινε ασυνεπής.

Σε τρία κράτη μέλη δεν έχει ακόμη συσταθεί εθνικός οργανισμός ανθρωπίνων δικαιωμάτων διαπιστευμένος σύμφωνα με τις αρχές του Παρισιού των Ηνωμένων Εθνών. Στη [Ρουμανία](#) εξακολουθεί να εκκρεμεί η οριστική απόφαση σχετικά με τη διαπίστευση των εθνικών οργανισμών για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Στην [Ιταλία](#) και τη [Μάλτα](#) έχουν γίνει μόνο τα προπαρασκευαστικά βήματα για τη σύσταση εθνικού οργανισμού για τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Εφαρμογή των αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των εθνικών δικαστηρίων

Από το 2022 και μετά τα κεφάλαια ανά χώρα περιλαμβάνουν στοιχεία για την εφαρμογή κύριων αποφάσεων του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), τα οποία και αποτελούν σημαντικό δείκτη για τη λειτουργία του κράτους δικαίου σε μια χώρα. Τα αποτελέσματα διαφέρουν μεταξύ των κρατών μελών. Σε ολόκληρη την ΕΕ, περίπου το 43,9 % των κύριων αποφάσεων του ΕΔΔΑ της τελευταίας δεκαετίας σχετικά με τα κράτη μέλη δεν έχει ακόμη εφαρμοστεί, ποσοστό που αντιπροσωπεύει ελαφρά βελτίωση σε σχέση με το προηγούμενο έτος⁷⁸.

Στο [Βέλγιο](#) εξακολουθεί να αποτελεί ζήτημα η συμμόρφωση των δημόσιων αρχών με τις τελεσίδικες αποφάσεις των εθνικών δικαστηρίων και με τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Στην [Ελλάδα](#) έγιναν μεταρρυθμίσεις με σκοπό την αντιμετώπιση των καθυστερήσεων της διοίκησης όσον αφορά την εκτέλεση των τελεσίδικων αποφάσεων. Στην [Κύπρο](#) οι προσπάθειες για την άρση των νομικών εμποδίων στην εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων δεν έχουν προχωρήσει.

Ευνοϊκό πλαίσιο για την κοινωνία των πολιτών

Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι εξαιρετικά σημαντικοί για την προστασία και την προαγωγή των αξιών της ΕΕ. Ενεργούν ως φορείς ελέγχου, επιστώντας την προσοχή στις απειλές κατά του κράτους δικαίου, προωθώντας τις δημοκρατικές αρχές και συμβάλλοντας στη διασφάλιση της λογοδοσίας όσων ασκούν δημόσια εξουσία. Η Επιτροπή στηρίζει τις προσπάθειες των κρατών μελών για την προώθηση ενός ακμάζοντος χώρου της κοινωνίας των πολιτών στο πλαίσιο της εφαρμογής της [στρατηγικής της ΕΕ για την κοινωνία των πολιτών](#) και της [σύστασης του 2023 σχετικά με τη συμμετοχή των πολιτών στα κοινά](#).

Σε πολλά κράτη μέλη υπάρχει ευνοϊκό και υποστηρικτικό πλαίσιο για την κοινωνία των πολιτών. Οι προσπάθειες για την περαιτέρω ενίσχυση του περιβάλλοντος για τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών συνεχίζονται σε αρκετά κράτη μέλη, αν και ο βαθμός προόδου ποικίλλει. Στην [Εσθονία](#) τέθηκε σε ισχύ το πρόγραμμα χρηματοδότησης της στρατηγικής εταιρικής σχέσης για τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, το οποίο θα επιτρέψει στη σημαντική πηγή χρηματοδότησης για τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών να συνεχίσει να υφίσταται και να στηρίζει τον ανοικτό χώρο της κοινωνίας των πολιτών. Οι δημόσιες αρχές στη [Γαλλία](#) εξακολουθούν να στηρίζουν τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, μεταξύ άλλων μέσω σημαντικής δημόσιας χρηματοδότησης, αν και ορισμένες οργανώσεις εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προκλήσεις όσον αφορά τις δραστηριότητές τους.

Σε ορισμένα κράτη μέλη έχουν ανακληθεί ή καταργηθεί μέτρα που επηρεάζουν τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών. Στις [Κάτω Χώρες](#), η Γερουσία απέρριψε τον νόμο για τη διαφάνεια

⁷⁸ Το 2025 το ποσοστό ανερχόταν σε 45,7 %. Ευρωπαϊκό Δίκτυο Εφαρμογής Αποφάσεων (2026), γραπτές παρατηρήσεις.

των ΟΚΠ, ο οποίος είχε επικριθεί από ΟΚΠ, φιλανθρωπικές οργανώσεις και την εθνικό οργανισμό ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Στην [Ουγγαρία](#), εγκρίθηκε συνταγματική τροποποίηση και νόμος για την κατάργηση της Υπηρεσίας Προστασίας της Κυριαρχίας, ενώ το σχέδιο νόμου «για τη διαφάνεια στον δημόσιο βίο», που κατατέθηκε στις 13 Μαΐου 2025, δεν εκκρεμεί πλέον ενώπιον της Εθνοσυνέλευσης.

Για τη διαμόρφωση ενός ακμάζοντος χώρου της κοινωνίας των πολιτών απαιτείται ένα ευνοϊκό νομικό, διοικητικό και κανονιστικό περιβάλλον, εντός του οποίου οι ΟΚΠ υποστηρίζονται και ενδυναμώνονται, προστατεύονται και μπορούν να λειτουργούν ελεύθερα. Σε ορισμένα κράτη μέλη, οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών επισήμαναν περιορισμούς στους φορείς της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων εμποδίων στη χρηματοδότηση, την ειρηνική συνάθροιση και τις επαχθείς απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων⁷⁹. Στην [Τσεχία](#) η δημόσια χρηματοδότηση για τον τομέα αυτό έχει μειωθεί σημαντικά. Στη [Γερμανία](#) δεν έχουν ληφθεί μέτρα για την προσαρμογή του καθεστώτος φοροαπαλλαγής των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων, και οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προκλήσεις όσον αφορά τη λειτουργία τους και την πρόσβασή τους σε χρηματοδότηση. Στην [Ιταλία](#), όσον αφορά τη νέα νομοθεσία που αποσκοπεί στην ενίσχυση της εσωτερικής ασφάλειας, οι συμφεροντούχοι εξέφρασαν ανησυχίες σχετικά με τις εξελίξεις που σχετίζονται με τους περιορισμούς του δικαιώματος διαμαρτυρίας και τον πιθανό αντίκτυπό τους στον χώρο της κοινωνίας των πολιτών και στην άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών. Μολονότι στην [Ουγγαρία](#) η Υπηρεσία Προστασίας της Κυριαρχίας καταργήθηκε, ορισμένα εμπόδια που παρεμποδίζουν το έργο των ανεξάρτητων οργανώσεων της κοινωνίας των πολιτών δεν έχουν ακόμη εξαλειφθεί.

Τα αρνητικά αφηγήματα, οι σωματικές και λεκτικές επιθέσεις και οι πολιτικές πιέσεις εξακολουθούν να αναφέρονται ως ιδιαίτερη πρόκληση σε ορισμένα κράτη μέλη. Στη [Ρουμανία](#) οι ΟΚΠ αναφέρουν αυξανόμενους περιορισμούς στο έργο τους. Στη [Σλοβακία](#), ενώ οι τροποποιήσεις του νόμου για τις ΜΚΟ που θεωρήθηκε ότι δημιουργούν πρόσθετο διοικητικό φόρτο για τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών κηρύχθηκαν αντισυνταγματικές, το περιβάλλον της κοινωνίας των πολιτών εξακολουθεί να αντιμετωπίζει πιέσεις.

Στην [Αλβανία](#), οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών λειτουργούν ελεύθερα, αλλά εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προκλήσεις, όπως απαξίωση, περιορισμένη διαφάνεια στη χάραξη πολιτικής και περιορισμούς οικονομικής βιωσιμότητας. Στο [Μαυροβούνιο](#), οι αρχές έχουν δεσμευτεί να ευθυγραμμίσουν την εθνική νομοθεσία με το κεκτημένο της ΕΕ εντός του καθιερωμένου πλαισίου για νομοθετικές διαδικασίες χωρίς αποκλεισμούς, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις όσον αφορά τον νομοθετικό σχεδιασμό και την αποτελεσματικότητα των δημόσιων διαβουλεύσεων. Στη [Βόρεια Μακεδονία](#), η κυβέρνηση συνέχισε τις προσπάθειές της για την ενίσχυση της συνεργασίας με τις οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν προκλήσεις που σχετίζονται με τη χρηματοδότηση των ΟΚΠ. Στη [Σερβία](#) οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών υφίστανται αυξανόμενη πίεση, επιθέσεις και εκφοβισμό, μεταξύ άλλων από υψηλόβαθμους αξιωματούχους, και οι καταγγελλθείσες περιπτώσεις υπερβολικής χρήσης βίας από την αστυνομία κατά διαδηλωτών δεν έχουν οδηγήσει μέχρι στιγμής σε καταδίκες.

⁷⁹ Κοινές παρατηρήσεις της κοινωνίας των πολιτών σχετικά με τον χώρο της κοινωνίας των πολιτών στην ετήσια έκθεση του 2026 για το κράτος δικαίου, σ. 2. Το 2025 το παρατηρητήριο της οργάνωσης Cívicas υποβάθμισε τον χώρο της κοινωνίας των πολιτών σε τρία κράτη μέλη της ΕΕ από «περιορισμένο» σε «εμποδιζόμενο» και σε μία από τις χώρες της διεύρυνσης που καλύπτονται από την έκθεση από «εμποδιζόμενο» σε «υπό καταστολή». Η Cívicas βαθμολογεί την κατάσταση των πολιτικών ελευθεριών σε κλίμακα από το 0 έως το 100 και βαθμολογεί τις χώρες με βάση τη βαθμολογία τους σύμφωνα με κλίμακα πέντε κατηγοριών που ορίζεται ως εξής: ανοιχτός (81-100), περιορισμένος (61-80), εμποδιζόμενος (40-60), υπό καταστολή (21-39) και κλειστός (0-20).

Εθνικοί έλεγχοι και ισορροπίες στη χρήση λογισμικού παρεμβατικής παρακολούθησης («κατασκοπευτικό λογισμικό»)

Κάθε απόπειρα παράνομης πρόσβασης στα δεδομένα πολιτών, συμπεριλαμβανομένων δημοσιογράφων, εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών και πολιτικών αντιπάλων, είναι μη αποδεκτή, και αποτελεί ευθύνη των εθνικών αρχών να διενεργούν τις αναγκαίες έρευνες. Ωστόσο, ακόμη και όταν η χρήση κατασκοπευτικού λογισμικού πραγματοποιείται νόμιμα σύμφωνα με τις απαιτήσεις εθνικής ασφάλειας και δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της ΕΕ, εξακολουθούν να είναι απαραίτητες ισχυρές εθνικές διασφαλίσεις για την πρόληψη της κατάχρησης και τη διασφάλιση της λογοδοσίας. Τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως η προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η ελευθερία λήψης και μετάδοσης πληροφοριών, καθώς και το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου, πρέπει να γίνονται σεβαστά. Όταν το κατασκοπευτικό λογισμικό χρησιμοποιείται για σκοπούς επιβολής του νόμου ή χρησιμοποιείται από ιδιωτικές οντότητες για σκοπούς εθνικής ασφάλειας, η νομοθεσία της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων παρέχει ένα ολοκληρωμένο πλαίσιο διασφαλίσεων και εποπτείας⁸⁰. Όταν δεν τυγχάνει εφαρμογής η νομοθεσία της ΕΕ για την προστασία των δεδομένων, εξακολουθεί να εφαρμόζεται η Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Η έκθεση του 2026 για το κράτος δικαίου εξακολουθεί να αναφέρει εξελίξεις στον τομέα αυτό, με ισχυρισμούς για παράνομη χρήση κατασκοπευτικού λογισμικού που θέτουν στο προσκήνιο τους εθνικούς ελέγχους και ισορροπίες. Στην [Ελλάδα](#) συνεχίζεται ο δικαστικός έλεγχος ορισμένων πτυχών της χρήσης κατασκοπευτικού λογισμικού. Στην [Ιταλία](#), συνεχίζονται οι έρευνες σχετικά με την υπόθεση του κατασκοπευτικού λογισμικού Paragon, μεταξύ άλλων για τον εντοπισμό των υπευθύνων για τη χρήση του κατασκοπευτικού λογισμικού κατά Ιταλών δημοσιογράφων, αφού οι εισαγγελικές αρχές δεν εντόπισαν αποδεικτικά στοιχεία για επιχειρήσεις των ιταλικών υπηρεσιών πληροφοριών που στοχεύουν δημοσιογράφους μέσω του κατασκοπευτικού λογισμικού. Στην [Ουγγαρία](#), η απουσία διαδικαστικών εγγυήσεων και αποτελεσματικής εποπτείας σε περίπτωση μέτρων μυστικής παρακολούθησης εξακολουθεί να αποτελεί πηγή ανησυχίας.

4.5 Πτυχές της ενιαίας αγοράς που αφορούν τους τέσσερις πυλώνες

Τα αποτελεσματικά συστήματα απονομής δικαιοσύνης, οι ισχυρές διασφαλίσεις κατά της διαφθοράς, η ασφάλεια δικαίου και η τεκμηριωμένη νομοθεσία χωρίς αποκλεισμούς αποτελούν βασικά θεμέλια για μια ακμάζουσα οικονομία. Επηρεάζουν το επιχειρηματικό περιβάλλον και καθοδηγούν τις επενδυτικές αποφάσεις, επηρεάζουν την εύρυθμη λειτουργία της ενιαίας αγοράς και, εν τέλει, έχουν αντίκτυπο στην οικονομική ανάπτυξη και στη δημιουργία θέσεων εργασίας. Η έκθεση του 2026 για το κράτος δικαίου συνεχίζει την αξιολόγηση των εξελίξεων όσον αφορά τη διάσταση της ενιαίας αγοράς, η οποία ξεκίνησε με την έκθεση του 2025 για το κράτος δικαίου, αξιοποιώντας περαιτέρω τις παρατηρήσεις των συμφεροντούχων του επιχειρηματικού τομέα και εξετάζοντας διεξοδικότερα ζητήματα όπως το έργο των ανεξάρτητων ρυθμιστικών αρχών.

Με βάση τα νέα στοιχεία του Ευρωβαρόμετρου που παρουσιάστηκαν στον [πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2026](#), τα κεφάλαια ανά χώρα παρουσιάζουν τις αντιλήψεις των επιχειρήσεων σχετικά με την ανεξαρτησία των αρμόδιων για τις δημόσιες συμβάσεις αρχών και των εθνικών αρχών ανταγωνισμού. Η ανεξαρτησία των εν λόγω αρχών είναι ζωτικής σημασίας για τη λειτουργία της ενιαίας αγοράς. Όσον αφορά τα πρωτοβάθμια όργανα ελέγχου δημόσιων συμβάσεων, το επίπεδο της εκλαμβανόμενης

⁸⁰ Έκθεση της Επιτροπής της Βενετίας του 2024 σχετικά με τη ρύθμιση του κατασκοπευτικού λογισμικού σύμφωνα με το κράτος δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

ανεξαρτησίας είναι υψηλότερο στη [Φινλανδία](#), τη [Σουηδία](#) και το [Λουξεμβούργο](#), και χαμηλότερο στη [Βουλγαρία](#) την [Ελλάδα](#) και την [Ουγγαρία](#). Όσον αφορά τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού, το επίπεδο της εκλαμβανόμενης ανεξαρτησίας είναι υψηλότερο στη [Φινλανδία](#), τη [Σουηδία](#), τη [Δανία](#) και την [Ιρλανδία](#), και χαμηλότερο για τη [Βουλγαρία](#), την [Ελλάδα](#) και την [Ουγγαρία](#).

Όσον αφορά την εκλαμβανόμενη αποτελεσματικότητα της προστασίας των επενδύσεων, πάνω από τα δύο τρίτα των εταιρειών που συμμετείχαν στην έρευνα εξέφρασαν εμπιστοσύνη σε αυτήν στη [Δανία](#), στην [Ιρλανδία](#), στο [Λουξεμβούργο](#), στη [Μάλτα](#), στις [Κάτω Χώρες](#), στην [Αυστρία](#), στη [Σλοβενία](#), στη [Φινλανδία](#) και στη [Σουηδία](#), ενώ λιγότερο από το ένα τρίτο εξέφρασε εμπιστοσύνη στην [Ελλάδα](#) και στην [Πολωνία](#). Πάνω από τα δύο τρίτα των εταιρειών στην [Αλβανία](#) εκφράζουν εμπιστοσύνη στην προστασία των επενδύσεων, περισσότερες από τις μισές στο [Μαυροβούνιο](#) και τη [Σερβία](#), και κάτω από το ένα τρίτο στη [Νότια Μακεδονία](#).

Όσον αφορά τη *λειτουργία του συστήματος απονομής δικαιοσύνης*, βασική πτυχή από την άποψη της ενιαίας αγοράς είναι η διαθεσιμότητα ειδικών δικαστηρίων και δικαστών για τον χειρισμό εμπορικών διαφορών, συμπεριλαμβανομένων διασυνοριακών υποθέσεων υψηλής αξίας. Όπως προκύπτει από τον πίνακα αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2026⁸¹, σε τέσσερα κράτη μέλη υπάρχουν μόνο εξειδικευμένα εμποροδικεία, σε εννέα κράτη μέλη υπάρχουν μόνο εξειδικευμένα εμπορικά τμήματα εντός των τακτικών δικαστηρίων και σε άλλα τέσσερα κράτη μέλη υπάρχουν μόνο εξειδικευμένοι δικαστές εντός των τακτικών δικαστηρίων. Στα υπόλοιπα 10 κράτη μέλη υπάρχουν συνδυασμοί των τριών προηγούμενων κατηγοριών και σε μία από αυτές υπάρχουν και οι τρεις δυνατότητες, αν και σε διαφορετικά επίπεδα και για διαφορετικές περιπτώσεις. Στη [Γερμανία](#), σε περισσότερα από τα μισά ομόσπονδα κράτη λειτουργούν ειδικά εμποροδικεία και επιμελητήρια. Στην [Κύπρο](#), η παρατεταμένη καθυστέρηση στην έναρξη λειτουργίας του εμποροδικείου εξακολουθεί να προκαλεί σοβαρές ανησυχίες στην επιχειρηματική κοινότητα.

Οι επιχειρήσεις επωφελούνται από τη διαθεσιμότητα εναλλακτικής επίλυσης διαφορών, μεταξύ άλλων επειδή το κόστος των δικαστικών διαδικασιών μπορεί να αποτελέσει εμπόδιο για αυτές. Στην [Ιταλία](#), οι επιχειρηματικοί φορείς επισημαίνουν τη δυνατότητα της διαμεσολάβησης να συμβάλει αποτελεσματικά στη μείωση των δικαστικών διαφορών και ζητούν τη λήψη περαιτέρω μέτρων για την προώθηση της υιοθέτησής της. Το σύστημα δικαστικών τελών στα τακτικά δικαστήρια στην [Αυστρία](#) εξακολουθεί να παρουσιάζει προκλήσεις όσον αφορά την πρόσβαση στη δικαιοσύνη, μεταξύ άλλων για τις επιχειρήσεις, ιδίως λόγω της απουσίας ανώτατου ορίου στα δικαστικά τέλη.

Τέλος, οι ελλείψεις στην αποδοτικότητα των συστημάτων απονομής δικαιοσύνης μπορούν να υπονομεύσουν το επιχειρηματικό περιβάλλον, καθώς οι επενδυτές και οι εταιρείες απαιτούν έγκαιρη επίλυση διαφορών για τη λήψη τεκμηριωμένων επενδυτικών αποφάσεων. Στη [Μάλτα](#), οι καθυστερήσεις και η ανεπαρκής αποδοτικότητα των δικαστηρίων αποτελούν πηγή ανησυχίας για την εμπιστοσύνη των επιχειρήσεων. Μολονότι ο αριθμός των δικαστικών υπαλλήλων έχει αυξηθεί, οι συμφεροντούχοι αναγνωρίζουν τις ελλείψεις δικαστικού και διοικητικού προσωπικού ως παράγοντα καθυστέρησης στα δικαστήρια, που ενδέχεται επίσης να επηρεάσει την ασφάλεια δικαίου και τις οικονομικές δραστηριότητες. Στην [Ιταλία](#), οι συμφεροντούχοι, συμπεριλαμβανομένων των εκπροσώπων των επιχειρήσεων, αναγνωρίζουν την πρόοδο που έχει σημειωθεί όσον αφορά την πρόσληψη δικαστών και προσωπικού διοικητικών δικαστηρίων, π.χ. μέσω της προκήρυξης διαγωνισμών για την πρόσληψη μόνιμων δικαστικών υπαλλήλων, αλλά συμφωνούν ότι απαιτούνται συνεχείς προσπάθειες για την πλήρωση των κενών θέσεων ώστε να βελτιωθεί η αποδοτικότητα της δικαιοσύνης. Στην [Πορτογαλία](#), οι συμφεροντούχοι εξακολουθούν να επισημαίνουν ελλείψεις όσον αφορά την

⁸¹ Διάγραμμα 65, Πίνακας αποτελεσμάτων της ΕΕ στον τομέα της δικαιοσύνης για το 2026.

αποδοτικότητα του συστήματος απονομής δικαιοσύνης, ιδίως την επιδείνωση της αποδοτικότητας των διοικητικών και φορολογικών δικαστηρίων, ως μακροπρόθεσμο εμπόδιο για τις επενδύσεις και το επιχειρηματικό περιβάλλον.

Η διαφθορά στρεβλώνει τον ανταγωνισμό και υπονομεύει την εμπιστοσύνη στις δημόσιες αρχές, επηρεάζοντας έτσι την ορθή λειτουργία της ενιαίας αγοράς και τις συνθήκες άσκησης επιχειρηματικής δραστηριότητας. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό για τις δημόσιες συμβάσεις, τομέας στον οποίο αρκετά κράτη μέλη ενισχύουν τα μέτρα διαφάνειας και ακεραιότητας. Η [Ελλάδα](#) θέσπισε σύστημα κατάρτισης και πιστοποίησης για τους δημόσιους υπαλλήλους που χειρίζονται δημόσιες συμβάσεις, προσέλαβε πρόσθετο προσωπικό για την ενιαία αρχή δημόσιων συμβάσεων και δημιούργησε μητρώο επαγγελματιών δημόσιων συμβάσεων, με στόχο την ενίσχυση του επαγγελματισμού, της ακεραιότητας και της λογοδοσίας των υπαλλήλων που συμμετέχουν στις διαδικασίες δημόσιων συμβάσεων. Στην [Κύπρο](#), τέθηκε σε λειτουργία νέα πλατφόρμα ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων, η οποία παρέχει ολοκληρωμένη προβολή και στηρίζει τις ελεγκτικές αρχές στο έργο τους, ενισχύοντας παράλληλα σημαντικά τη διαφάνεια και τη λογοδοσία. Στη [Σλοβενία](#) το Υπουργείο Δημόσιας Διοίκησης συνέχισε να εφαρμόζει δύο πολυετή σχέδια δράσης για τις δημόσιες συμβάσεις, τα οποία αποσκοπούν στην αύξηση της διαφάνειας, της επαγγελματισμού και της ανάλυσης, καθώς και στην αναβάθμιση των ικανοτήτων στον τομέα των ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων. Στην [Αυστρία](#), τα υπουργεία που είναι αρμόδια για τις δημόσιες συμβάσεις θέσπισαν οργανωτικά μέτρα, καθώς και εσωτερικούς ελέγχους για την αντιμετώπιση των κινδύνων διαφθοράς.

Οι σαφείς και διαφανείς κανόνες που διέπουν το τοπίο των **μέσων μαζικής επικοινωνίας** είναι ζωτικής σημασίας τόσο για την προστασία της ακεραιότητας του δημοκρατικού μας χώρου όσο και για τη στήριξη της ενιαίας αγοράς μέσω του θεμιτού ανταγωνισμού για τους παρόχους υπηρεσιών μέσων μαζικής επικοινωνίας. Ο τομέας των μέσων μαζικής επικοινωνίας αντιμετωπίζει οικονομικές προκλήσεις που αντικατοπτρίζουν μια ευρύτερη παγκόσμια τάση. Στο πλαίσιο αυτό, η διαφάνεια του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των μέσων μαζικής επικοινωνίας και η δίκαιη και διαφανής κατανομή της κρατικής διαφήμισης στα μέσα μαζικής επικοινωνίας, η διαφάνεια των συστημάτων χρηματοδότησης για τη στήριξη του κλάδου των μέσων μαζικής επικοινωνίας διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο. Ο EMFA βασίζεται στο γεγονός ότι οι ανεξάρτητες υπηρεσίες μέσων μαζικής επικοινωνίας διαδραματίζουν μοναδικό ρόλο στην ενιαία αγορά, αντιπροσωπεύοντας έναν ταχέως μεταβαλλόμενο και οικονομικά σημαντικό τομέα, ενώ ταυτόχρονα ενεργούν ως δημόσιοι φορείς ελέγχου. Στο πλαίσιο αυτό, αρκετές νέες εξελίξεις ενέτειναν περαιτέρω αυτές τις προκλήσεις. Τα τελευταία χρόνια έχουν προκύψει διαρθρωτικές προκλήσεις στον τομέα των μέσων μαζικής επικοινωνίας, οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν την ελευθερία και την πολυφωνία των μέσων μαζικής επικοινωνίας παγκοσμίως. Σε αυτές περιλαμβάνονται η εξάρτηση από ψηφιακές πλατφόρμες, η διανομή βάσει αλγορίθμων, τα μειούμενα και άνισα διαφημιστικά έσοδα, η χειραγώγηση των πληροφοριών και οι παρεμβάσεις από το εξωτερικό, καθώς και ο αντίκτυπος της ΤΝ. Ο EMFA εισάγει την ετήσια παρακολούθηση των κινδύνων και των εξελίξεων στην αγορά των μέσων ενημέρωσης, συμπεριλαμβανομένων αρκετών από αυτές τις προκλήσεις. Η ευθυγράμμιση των κρατών μελών με τον EMFA είναι θεμελιώδους σημασίας για τη διασφάλιση της ανάπτυξης και της βιωσιμότητας αυτού του κρίσιμου τομέα. Στην [Ελλάδα](#), η κυβέρνηση δρομολόγησε μέτρα χρηματοδοτικής στήριξης, ιδίως για τα τοπικά και περιφερειακά μέσα μαζικής επικοινωνίας, και εφαρμόζεται μακροπρόθεσμο σχέδιο κρατικών ενισχύσεων για τη στήριξη της ψηφιακής μετάβασης του τομέα. Στην [Αυστρία](#) εγκρίθηκαν λεπτομερείς κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την ερμηνεία και την εφαρμογή των απαιτήσεων για τις δημόσιες συμβάσεις όσον αφορά τη δίκαιη κατανομή της κρατικής διαφήμισης. Στην [Ιρλανδία](#), ένα νέο

νομοσχέδιο θα παράσχει νομοθετικό πλαίσιο στο Ταμείο Μέσων Ενημέρωσης —το οποίο έχει στηρίζεται τρία δημοσιογραφικά προγράμματα και ένα πρόγραμμα ψηφιακού μετασχηματισμού.

Οι αποτελεσματικοί **έλεγχοι και ισορροπίες** προωθούν την ασφάλεια δικαίου και την κανονιστική προβλεψιμότητα, επιτρέποντας στις επιχειρήσεις να λειτουργούν σε σταθερό και προβλέψιμο περιβάλλον. Στη [Γαλλία](#) θεσπίστηκε νόμος για την απλούστευση της ζωής των επιχειρήσεων, κατόπιν ευρείας διαβούλευσης. Στην [Ιταλία](#), οι επιχειρηματικοί φορείς εξέφρασαν την ικανοποίησή τους για τον νόμο που θεσπίστηκε τον Νοέμβριο του 2025, ο οποίος αποσκοπεί στην επίτευξη κανονιστικής απλούστευσης. Στη [Ρουμανία](#), η έλλειψη νομοθετικής προβλεψιμότητας, λόγω των συχνών τροποποιήσεων της νομοθεσίας και του μεγάλου αριθμού νομοσχεδίων που εκκρεμούν στο Κοινοβούλιο, εξακολουθεί να αποτελεί πρωταρχική πηγή ανησυχίας για τις επιχειρήσεις και τις ΟΚΠ. Στη [Μάλτα](#), οι συχνές νομοθετικές αλλαγές και τα ad hoc εκτελεστικά μέτρα εξακολουθούν να θέτουν υπό αμφισβήτηση τη νομική σταθερότητα και προβλεψιμότητα, γεγονός που μπορεί να επηρεάσει το επιχειρηματικό περιβάλλον. Στην [Κύπρο](#), οι επιχειρήσεις εξακολουθούν να αντιμετωπίζουν προκλήσεις όσον αφορά την ποιότητα της νομοθετικής διαδικασίας και την ανάγκη εξορθολογισμού της νομοθεσίας.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Η φετινή έκθεση για το κράτος δικαίου επιβεβαιώνει ότι ο ετήσιος κύκλος για το κράτος δικαίου εξακολουθεί να παρέχει σημαντική ώθηση για μεταρρυθμίσεις σε όλα τα κράτη μέλη, προς όφελος τόσο των πολιτών όσο και των επιχειρήσεων. Συνολικά, οι εξελίξεις δείχνουν μια γενικά θετική πορεία, με σημαντικές βελτιώσεις και σημαντικές μεταρρυθμίσεις να έχουν ολοκληρωθεί ή να βρίσκονται σε εξέλιξη και στους τέσσερις τομείς που παρακολουθούνται, παρόλο που η εικόνα παραμένει άνιση μεταξύ των κρατών μελών και των τομέων πολιτικής, ενώ εξακολουθούν να υπάρχουν ορισμένες προκλήσεις. Η συμμετοχή στη διαδικασία παραμένει ισχυρή, όπως αντικατοπτρίζεται στον σημαντικό αριθμό των συστάσεων του 2025 στις οποίες έχει σημειωθεί πρόοδος.

Όσον αφορά το μέλλον, η Επιτροπή πιστεύει ότι η έκθεση και οι συστάσεις της αναμένεται να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στο πλαίσιο του επόμενου μακροπρόθεσμου προϋπολογισμού της ΕΕ, συμβάλλοντας στη διασφάλιση της ύπαρξης ισχυρών διασφαλίσεων για την προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και στη στήριξη επενδύσεων και μεταρρυθμίσεων που συμβάλλουν στην προώθηση και την ενίσχυση του κράτους δικαίου. Η ίση και δίκαιη μεταχείριση των κρατών μελών, η σαφής και συνεπής εφαρμογή των προτύπων της ΕΕ και μια διαδικασία βασισμένη στον διάλογο αποτελούν τις βασικές αρχές της έκθεσης για το κράτος δικαίου που θα συνεχίσουν να καθοδηγούν τις εργασίες της Επιτροπής με τα κράτη μέλη.

Η Επιτροπή θα συνεχίσει να συνεργάζεται στενά με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στον ετήσιο κύκλο. Η Επιτροπή καλεί το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο να συνεχίσουν τις γενικές και τις ειδικές ανά χώρα συζητήσεις βάσει της έκθεσης. Η Επιτροπή παραμένει προσηλωμένη στη στήριξη των κρατών μελών κατά την εφαρμογή των συστάσεων του τρέχοντος έτους και στη συνεργασία με όλους τους σχετικούς συμφεροντούχους για τη διαφύλαξη και την ισχυροποίηση των βασικών αξιών της Ένωσης.